

salutis adiutorium. nutritis omnium malorum est
 emulsa seu inimica. Ille nempe solus ab exerci-
 cio se abstrahat et labore qui felicitatis gau-
 dio vult carere. Verba praemissa continentur
 in sermone fulgencij contra otiosos ubi expo-
 nit illud verbum panem otiosa non comedit.
 In quo sermone multum commendat per laboris
 exercitium. In fine sermonis tamen labori prepo-
 nit deuotum contemplationis otium dicens ma-
 riam propter contemplationis otium minime fore
 inter otiosorum mulierum numerum deputanda
 quin potius omnibus proponenda. Quomodo
 enim panem illa otiosa comedit que pane plena
 alijs panem frangit. que orationis patrocini-
 o uerelacionis exemplo pie erudicionis verbo esu-
 rientes et siccitates iusticia refouet atque pascit.
 Maria ergo que oratione subuenit. uerelacione
 ad bonum allicit. predicacione instruit. panem fugit.

Capitulum tricesimum de quiete.

Quius autem est cessacio ab exercitio et la-
 bore. Sicut ei necessaria est ad nature
 seruacionem exercitacio sic et quies.
 Nam quies finis est et consumacio motus et labo-
 ris. Sicut ei quiete nichil finaliter et durabile
 quia quod caret alterna requie durabile non
 est. Unde celum quod maxime est mobile mo-
 tu suo tendit ad quietem. Similiter sol luna
 sidera ignis aer aqua et omnia alia que se-
 cundum naturam sunt mobilia tendunt finali-
 ter ad quietem. Unde dicit Aug. Quies au-
 tem naturaliter habet meliorem ad centrum.
 Et ideo principium est et disposicio aggregacio-
 nis et adunacionis partium in loco suo. Et ideo
 omnia que sunt ordinata secundum naturam ad
 quietem nobiliora iudicantur et digniora quam
 do sunt in quiete quam quoniam sunt in motu sicut et
 finis dignior est hijs que sunt ad finem. Quies
 autem prout opponitur exercitio tot mobilis
 consideratur quo ad effectum quot et ipsam ex-
 ercitiu. Alia enim est spiritalis alia corporalis
 quorum utraque si fuerit nature mensurata erit
 salutifera anime et corpori. sanitatis hominis
 seruatiua. Si autem non e conuerso. Item
 quies aliquando est nimia et hec est malorum hu-
 manum generatiua. nutritiua. multiplicatiua. cor-
 ruptiois inductiua. Nam aque quam nimis quies-
 cit putrescit. Similiter ferrum et quodlibet
 metallum tubiginat. quam minus debito usitat.
 Alia est nimis parua et hec similiter uiciosa. quia
 naturam lassam non recreat. debilitatem non repa-
 rat. consumptam non restaurat. Mediocres autem
 inter has est laudabilis. Nam calorem naturale
 confortat. sensum recreat. digestionem emundat
 corpus mediocriter purgat. Item quo ad qua-
 litatem quies alia est vera et hec est laudabi-

lis alia non vera ut in febris et hec minus
 laudabilis est sicut post dices.

Explicit liber septimus Incipit septimus
 de infirmitatibus.

Distinctio plenissima angustate
 de tractatu de illo. prope tati-
 bus que hominis naturam pfi-
 ciunt et custodiunt. dicendum est
 de hijs que contra naturam sibi
 accidunt eiusque naturam destru-
 unt et corrumpunt. Tria enim sunt que hois natu-
 ram ledunt. scilicet causa morbi. ipse morbo. et acci-
 dens sequens morbum. Causa morbi est illud ubi
 prouenit mala et innaturalis in corpore dispo-
 sitio. sicut est mala plethoria. nimia replecio
 vel inanicio. vitium relectio. qualitatum alte-
 ratio. continuitatis dissolutio. Omnia enim ista
 causa vel occasi morborum sunt. Morbo secundum Jo-
 hanem est res ex qua accidunt oppositum corporis
 lesionis noamentum. sicut est febris apostema
 et cetera. Accidens est res sequens ad istam introductam
 in corpore passionem sicut sit otaria nature ut
 dolor capitis in cephalica sicut non sit otaria si-
 cut per in plethorica tumor accidunt in maxilla.
 Mora autem corporis disposicio dicitur sanitas per
 corpus hominis in sua plethoria et opposi-
 tione tale existit ut suas libere et perfecte pagat
 actiones. Ab hac temperancia si fuerit natura
 lapsa incidit necessitas in egritudine et in mor-
 bum. Nam ex distemperancia et inequalitate humorum
 accidunt morbo. et similis ut est febris. ydropis
 et humidi. Ex mala vero disposicione membro
 incipit morbo difficiliter ut in oculo obtusio vel
 in manu archetia. Ex mala vero disposicione
 vtriusque puenit morbo vniuersalis. sicut est ele-
 phantia sicut lepra. Omnis igitur morbo vel est
 similis ad humores et alia membra officialia. Vel
 officialis qui membra impedit vel est vniuersalis. qui
 naturam interius et exterius destruit et corrumpit.

De dolore capitis et eius causis et signis.

De ista itaque infirmitate prope tati-
 bus de earum causis effectibus et signis
 et remedijs aliqua sunt dicenda. Non
 quod de omnibus sed solum de hijs que in diuina scrip-
 tura generaliter exprimuntur. Et ideo de ordine. ple-
 quod non est curandum. Primo igitur de passio-
 nibus capitis est inchoandum. Quia. Dicitur caput
 languidum et cetera. Dolor capitis ut dicitur ostendit
 phatica dicitur et puenit duobus modis. aut ab
 exterioribus ut ex passione vel ex calido aere
 dissolvente vel ex frigido astringente. Secundo
 modo scilicet ab interioribus puenit vel ex causa pri-
 uata vel remota. Ex puata que aliunde quam ex capi-
 te non puenit. ex causa remota ut a stomacho

cap 1

C. 2

Et si sit dolor ex causa priuata. vel ex vicio soli
 luis qualitatis maxime frigiditatis. vel cal-
 ditatis. aut ex vicio humoru vt pote sangui-
 nis fleumatis etc. Cui dolor si sit interpola-
 tus modo veniens modo recedens. signum est
 qd est a stomacho. Unde Gal. Si dolor est in
 capite. nulla certa causa extrinsecus veniente
 acuti humores grauant stomachum. Si vero
 est sine intermissione. ex humoribus est. Si
 ex sanguine. calor patitur in capite grauita-
 tem in fronte. quia anterior pars capitis. se-
 des est sanguinis. oculi tubescunt. faciei vene-
 sicut plene. Si vero ex humis colericis. calor sen-
 titur in naribus. siccitas in lingua. vigilie et
 sitis non desunt. maior in dextra sentit dolor
 qm in sinistra. quia ibi colere sedes est. Facies
 cu oculis est citrina. Amartitudo sentit in ore
 Si vero ex melancholia. in sinistra parte erit
 dolor intensior cu frigore. Vigilijs grauitate
 facies erit luuida quasi terrei coloris. Oculi
 conuulsi lippitudo oculi acrofitas. Si vero fue-
 rit ex fleumate sequitur dolor grauius p-
 os et nares erit superfluitas et quandoq; au-
 tulli et graui spiritus retractione et querela.
 Facies pallida et sub tumida. oculor lippitudi-
 nes. oculi insipiditas. dolor a parte posteriori
 maior est ei ibi sedes fleumatis. Unde Gal.
 in libro institutionu. Nosse oportet caput di-
 uidi in quatuor partes. Nam sanguis in fere
 te dominatur. colera autem in dextra. melan-
 colia in sinistra. Fleuma vero in occipicio do-
 minatur. Itis et alijs modis plurimis acci-
 bit dolor capitis sicut ex acumine fortis vini-
 cuius fumus pungit pelliculas cerebri et gra-
 uem infert capiti passioni. Huiusq; ostia.

De medicina et remedijs doloris et passio-
 nis. Atque aut caput doloris que capitis
 dam in anteriorem que phisici vt dicit
 ostia. vocant emigraneam. Et hic do-
 lor secundu ostia. est grauissimus. Sentit ei
 in capite quasi malleacione et percussione
 non potest pati somnum nec vram. nec lucem
 vel splendorem. Et hic dolor est ex fumo cole-
 rico et calido cu ventositate. Et ideo sentit pun-
 ctuam. acuram. et tinnitum. Patitur autem
 caput specialiter in cute exteriori. pulcillas et
 scabiem sanem ad modum mellis emanan-
 tem. et ideo talis scabies a Constantino vocat
 fauus. Habent ei pulcille modica foramina ex
 quibus sanies egreditur qui fauus prouenit
 ex humore viscoloso vsq; ad cutis superficiem
 pertingente et vlcerante. Item patitur caput
 quada in pueris famularem passionem. qua
 constat. vocat squama. Nos autem dicimus
 sam tineam. quia ad modum tinee superiores et

tis capitis substancia corrodit et quasi insa-
 pabiliter tenet ea. Talis em passio prout
 in capite generat immoerata de quo post co-
 friacione quedam squame dilabunt. Hec pas-
 sio sepe euenit infantibus. propter habundancia
 humoris et mollicie ipsius cutis habundancia
 cibi amplioris. hijs vt dicit ost. cibo subtra-
 hinus. et tunc humore vitio. vngera et alia
 remedia adhibemus. Summu aut lactatibus
 vt dicit ost. est remediū vt aptis retrosum
 in auricul venis sanguis extrahat et extractus
 sup locu doloris calidus inungat. quia pro-
 caliditate sua et subtilitate aperit et submouit
 materia diuidit et consumit. Et qa capilloz na-
 dicibus illa squamositas ad heret osuevit. sana-
 ti de facili non pot nisi radicatus de capite sub-
 trahat. que passio si inueterata fuerit. vltra
 vij sanatur. vij etiam tinea. sic sanitati re-
 stituitur. quin semper post in capite vestigium
 relinquit. Item patitur caput exterius dispendium
 in ornatu. qm vel capilli capitis defluunt vel cal-
 uescunt sicut supra dictu est. vnde de capillis. que
 re ibi diligenter. Item patitur caput in suis capil-
 lis p dam corrosione et ideencia qua medici
 vocat furescencia. Na aliquo dies quedam squa-
 me grauis fuerit simillime. ortum iuxta
 radices capilloz in capite. Et hoc vel ex vicio
 cerebri vel ex vicio humi egredientis a capite
 ad nutriam in capilloz. sed hec immundicia
 mundificatiuis ablucionibus et medicinis di-
 ligentius est adhibenda. sicut et pediculi sur-
 ones et quasi insensibiles vermiculi sunt qui
 buoā necessarios medicamentibus de regio-
 ne capitis amouendi. Capitis passionibus
 supradictis sic sedm ost. Si acciderit dolor
 ex humoris vicio. sicut ex sanguinis vel al-
 teriusmodi humoris replecione. sanguinem de
 cephalica extrahimus. de bitis et conuulsis me-
 dicinis corpus mundificamus. precipue si in
 stomacho materia fuerit vniuā pueramus
 conuenienti medicina educimus. mundificato
 corpore caput manus pedes aqua tepida per-
 fundimus vt pori aperiant. et fum facilius
 euaporent. Si dolet pars posterior. vnam
 lacam in fronte aperimus et sanguinem extra-
 hinus et prodest vt dicit ost. vel tybias in-
 ferius scarificamus. sic humores et fumus et
 spiritus. qui causa sunt doloris a capite ad
 inferiores partes reuocantur. Si vero pars
 anterior dolet fluxum sanguinis a naribus
 prouocamus. Et si fuerit humor calidus et
 colericus frigidis occurrimus medicinis. ty-
 pota. nares. et venas pulsatiles. aqua ro-
 facea. cum lacte mulieris masculum nutrien-
 tis inungimus et sompnu prouocamus. Si

C 3

216 >

Si vero materia fuerit frigida et viscosa in stomachi officio posita digesta materia dāmus collatum vomitus paratiue. Si in fundo stomachi ouementi eam educemus medicina fomentis mediocriter vtinur calidis et vngentis. dietā mediocriter calidam adhibemus et sic otaria otarijs curamus. Si vero fuerit dolor capitis siue humoris vicio ex cessu alius qualitatibus tunc paciens nō in diget purgatione s; potius alteratione. qualitatibus igitur peccantibus adhibemus otarias q̄litate. Si vero fuerit dolor ex nimia cibi vel potus repleōe siat accidit nimium epulatis optimū remediū est aquā calidam bibere in maxima quantitate et tunc modica mora interposita vomitū prouocare. forciotibus si vis vti medicinis reatire ad viatū. est. sapiētis industrie hec sufficiant.

De ataruo.

< 4

Iudith viij. Venit estus sup caput manasse mortuus est. Causa accelleratōis mortis manasse fuit immoderatus fluxus reumatis in capite ad iteriora de fluentis ex violēcia estus et caloris capitis humoris capitis dissoluentis vt tangit ber. Talem fluxum medicis dicit atarū. et fit i capite multis d causis. q̄n; ex caliditate aeris humoris fluxibiles dissoluentis. q̄n; ex frigiditate eiusdem cerebri. ostringentis et pres liquidiores educētis. q̄n; ex habundācia humorū per mōdūm effluentiū ex interiori calore dissolūte vel ex frigiditate cōprimēte vel expmēte. aliq̄n; ex humiditate lubricante. q̄n; ex humorū liquiditate et fluxibilitate se diffundēte. q̄n; ex debilitate virtutis retētiue. fluxus autē pueniens ex humorū nimia habundācia. talia habet signa habitudo corporis plectorica ē et repleta. facies ei; subitū mīda. oculoꝝ eminēcia. supfluitatū oris et nariū habundancia. cum corporis grauitate. Caloris dissoluentis hec sunt signa. color in facie rubens cum rubore venarū maxime in oculis. fluxus lacrimarū calidacum morbificantiū oculos et calefacientiū ipsam autē calē sentitur in p̄fundo. frigiditas constringens hīs agnoscat signis. color faciei est pallidus. lacrimę frigide. frigus sentitur in p̄fundo. Si vero fiat ex liquiditate humorū agnoscat p multitudinē supfluitatum ab oee et nariis et eorū fluida siue coherencia distillatione. si igitur supfluitas ē in causa curā p supfluitatis eductionē ne maxime si ad spūalia fiat fluxus et p humoris fluidi constrictiōe. Si enim fuerit fluxus frigidus et humidus maxime valet in otariū calida et

ficta constrictiua humoris et osumtūa siat ladanū. thus. stom. castoriū. Si autē fuerit fluxus calidus restingat p frigidōz fomēta cōz. p rosarū in aqua pluuiali decoctionē et subfumigacōz. et ipsarū rosarū ad foramina nariū applicacōz. Attendendū ē autē q̄ q̄ diu cathartus est in vehemēcia fluxus nullū epichiritū est apponendū. nullū fomētum adhibendū quia maior fieret dissolutio vt dicit ost. nec aquā debet capiti infundere nisi forte aquā rosaceam vel salicis nisi aliter sit in causa.

De frenesi et eius causis signis et remedijs. Eutro. p. viij. Percuciet te furor et amencia et stupor etc. furor vocat frenesim. quā sic describit ost frenesis inquit ē calidū apostema in quibusdam cerebri pelliculā quā scant vigilię et alienacōes. Unde a frenibus id ē a pelliculā cerebri obuolūtibus frenes dicit. Accidit autē duobus modis ex colera rubra p̄p̄o calore et febrili leuigata. que furiosa effecta tapit sup̄ius p̄ venas nervos et arterias et colliget ad apostema et sic natura frenes vel fit ex fumo a corpore ad cerebri ascendente et perturbante et fit affrenes non vera. Datie frenetiū tertibilia accidēcia scz sitim nimia. siccitate lingue nigredinē et asperitate molestacōz. et angustiam nimia. sincopim p̄pter defectū spiritū et mutacōz. coloris natural in non naturalē. Fit enim rubens si sanguis citrinus si colera est in causa. Accidit autē hec passio calidis et siccis in tempe estiuo et hec omnia colere opantur. p̄ frenes vero q̄ generat ex aliorū mēbroꝝ colligancia vt ex apostemate stomachi vel matricis hīs mēbris in statum p̄mū cōdētibus redit cerebri et p̄ frenes sic nuncupat. Sed cum apostema fit in substantia cerebri tunc frenes pessima ē et molestissima. et ideo periculosissima. Signa vero frenes sunt vrine discoloracio maior febre insania. vigiliarū instanciacō. oculoꝝ mobilitas et extensio dissoluta. manū pietio. capitis omo cō. dencū frenor et collisio. semp volunt surgere de lecto. modo cantat. modo rident. modo plorant. se custodientē et medicantē libenter mordent et lacerant. raro filēt multū clamant. hī periculosissime egrotāt et tamē se egrotare tunc ignoāt. Cito igitur hīs subueniendū ē ne pereāt et hoc tā in dietā q̄ in medicā. dietā em debz esse tenuissimā scz mica panis q̄ in aq̄ pluries ē abluat. medicina ē vt in principio caput infirmū abradatur et cum tepido aceto abluatur. in loco obscuro bene teneatur vel ligetur. diuersi

< 5

vultus & picture coram eo non ostendant ne in
 sana ieritate silentium cumstantibus iudicet
 stultis verbis suis non respondeat. in princi-
 pio de medicina vena frontis minuatur mox
 tunc potest testa ovi capere sanguis extrahatur
 ante omnia in principio si vitus et etas ymi-
 serint de cephalica minuatur. medicina autem est
 digestio paranda et colera extinguenda. sup
 omnia vngentis et fomentis sompnus puo-
 cet. cum pulmone porcino vel porcino caput
 casu sepius cathaplasmet. typona et fros ai
 lactuce et papaveris limantur. sicut hijs
 omnibus exhibitis adhuc pscueat insania
 p iij dies. ai insomniare et vrine discolora-
 tione non est de qualicia spes habenda. si vero in-
 cipiat colorari et mala signa minui sperand est.

De Amencia et eius causis et signis

Amenia idem est quod mania secundum Plat-
 onem. Est autem mania infectio anterioris
 cellule capitis cum puacone ymagma-
 tionis sicut melancholia est infectio medie cel-
 lule capitis cum priuacione rationis vt di-
 citur in li. de melancholia. melancholia inquit
 est suspectio dominas anime quam timor et tri-
 stitia induerunt. Et differunt passionem iste
 secundum diuersitate lesionis opacionum quae in ma-
 nia principaliter ledit ymagnacoem in alia vo-
 catio. Et generantur hee passionem aliqui ex
 cibis melancholicis. aliqui ex potacione fortis
 ymi epucentis et indoneatis humoribus. aliqui
 ex anime passionibus scilicet sollicitudine. tristitia
 nimio studio. timore. aliqui ex moru rabidi-
 canis siue aliter. canis venenosi. aliqui ex cor-
 ruptione aeris pestiferi et infecti. aliqui ex ma-
 licia humoris corrupti dominantis in corpe
 hominis ad tale infirmitate pparati. Secundum
 autem diuersas causas diuersa sunt signa. na-
 quidam clamant saltant. se et alios vulnecant et
 in latebris latitant. de quorum dispositione et
 differencia sup habetur in li. v. vbi agit de ce-
 rebrti passione. horum medicina est vt ligent vt
 a ppria vel aliena cesset lesione maxime sunt
 tales recreandi et a sollicitudinis et timoris
 causa et materia amouendi et instrumentis
 multis letificandi. medio curat exercitandi et
 tandem si purgationes et electuaria non sufficiunt
 arte chirurgica sunt curandi.

De stupore et letargia

Stupor est. p. viij. p. ai. ciet te deus cecita-
 te. alia littera stupor. Et vocatur stu-
 por mentis secundum Aristotelem. quedam est cecitas
 rationis que est quasi sompnus oculis clausis quae
 propter defectum spirituum anima non iudicat
 de viis sensibilibus nec discernit sicut passi-
 fuerunt somnitate in foris iorh. sicut dicit

glo. gen. xxx. et sap. ultimo. Sic stupor secundum
 Aristotelem fit duobus modis. quia vel accidit ex per-
 turbacione rationis non aduertentis. vel fit ex
 sup. luitate humoris vias spirituum in cerebro
 impediens vt patet in ebriosis. vel ex nimia
 frigiditate aeris neruos sensibiles oprime-
 tis vt patet in hijs qui congelantur in glacie vel
 in niue. fit etiam ex toto eius cerebri op. latione
 vt patet in apoplecticis et letargiis. vide
 Stupor etiam dicitur morborum vigor et extirmitatu
 corporis o. strictio quae per frigore membra videtur
 strahi et dormire. alio autem modo dicitur stupor
 secundum Damascum. qui dicitur amiracio est stupor de re
 noua re. Stupor autem putatur huius accipit est quodam
 sompnialo. sitas que est quodam dispo. sione sepe ad
 maximas infirmitates et maxie ad letargiam que
 est apostema in posteriori cellula capitis genera-
 tum. et dicitur a lethos quod est obliuio eo quod obli-
 uione induat. fit autem frequenter in senibus ex
 fleumate et in hyeme. p se autem nunquam puenit
 huius semper accidit ex pcedente alioque egritudine.
 nam in quibusdam egritudinibus enutriticis
 fleuma actione febris caloris ebulliens rapit
 ad cerebri et in posteriori cellula colligitur
 a. one o. sformitatis et generat apostema. cuius
 signa sunt. febris continua. vrina discolora-
 ta et spissa. oppressio oculorum. falsus sompnus
 eger totus vix respondet et si attingat respodet
 de re loquitur aliena. sompnus iaret et si sup
 latus quo ad horam vertatur proprio impe-
 tu iterum sompnatur. in extirmitatibus no-
 tabilitate infrigidatur. Horum remedium est
 vt eger in loco lucido statuatur. loquendum
 et disputandum assit garulitas. per pilos et
 barbam vehementius trahatur et etiam per
 capillos. facies aqua frigida sepius perfun-
 datur. pedes inferius confricentur. similia feti-
 da inferius apponantur vt cornu capre eru-
 stum et huiusmodi. g. iscerium super omnia
 coadunetur et apponatur sternutacio pro-
 ceatur. apud abradatur. fricetur et apertius
 et de synapi et similibus fomentetur. sternu-
 tacio in hac causa optimum signum est. Si
 vero dormitacio perseuerasset tunc cum
 motu brachij et frondor denuncium superuenit
 motus est. Et est notandum quod si de fene-
 tico fiat letargias pessimum est. Si vero co-
 trario sit bonum est scilicet quando de letar-
 gico quis in fenesim moueat. Nec omnia
 extrahuntur de plat. et ost.

De vertigine

Ite dicit dominus spiritum vertiginis
 p. l. p. r. vertigo secundum Aristotelem est quod se-
 cerna visus scilicet spiritus sensibilis corrup-
 tura que oia subito videtur violencia et tenebrosa

c 6

c 7

c. 8

Causa aut huius est nimia humorum habundantia cum ventositate mixta. Nam hi humores mouentur in capite. ventositate de corpore siue stomacho ascendente ad cerebrum. Si hec passio in solo sit cerebro sentit pacies grauitate in capite. sonitu in auditu. corruptioes in odoratu et talis vertigo de facili non dimittit. Si vero est ex stomacho. paciens sentit abhominacione in ore stomachi et dolore. sed talis vertigo recipit interpolacione. quia ascendente fumo. tunc vertigo incipit. quoniam vero non ascendit tunc dimittit. Vero remediū est medicina purgatiua et flethomia et si aliud non inpediat pedes inferni in aqua sunt ponendi a vino abstineat cum dissoluat et etiam ab iflatis cibis et a grossis. vomitus etiam leuis pro uocetur quia multum valet.

De vigilia

Vigilia est insompnitas. que est quedam cerebri passio quasi opposita litargie. Proceit ei huius passio ex nimio motu cerebri et siccitate colere tube siue viglie. ex intempato calore et ex humoibus nimis salis. Ex illis omnibus nascuntur viglie inordinatę sequuntur angustie mentis. intendunt sollicitudines cogitaciones et alienaciones mentis irrationabiles suspiciones. corpus supraliat. deficiat. vis digestiua corrupit. tota hominis oplexio imutat. palpebre et facies intumescunt et pessime passiones in corpore nutriunt. His cito ne peant. medicandū est. Vero facies et typpa cum sopiferis mungant. lacte muliebre sompni gratia profundant. corpora bonis cibis restituant. de vigilijs quee supra. li. vi.

De morbo aduico

Cadit i terra spumas etc. Math. ix. Morbus aduicus a cōstā. et alijs auctoribus epilencia nūcupat. et hic morbus ab antiquis in dei uerba. Est aut epilencia ut dicitur. humor humidus quo uentriculi cerebri non perfecte opilantur prohibens animam id est spiritum animalē ad declinandū acōes suā. quousque ab illo humore exopilaueit cerebro uia suā. Dicit aut hoc infirmitas in passione peranopon id est sacra passio. quia sacra parte corporis occupat seque caput. dicitur aut heraudis. quia hec passio fortis est ut herules. Dicit et morbus aduicus ab effectu. quia opilatis neruis. mēbra que sūt instrumenta uirtutū a regimine spiritūū depauperant et destrunt. et ideo homines in hac passione cadere opellunt. Est aut epilencia apoplexie uicina. locus ei idē est. utriusque. et materia uñ nascit. frigidā enim est. et viscosa. In hoc autē differunt. quia apoplexia omni uentriculorum est

cerebri opilatiua cum priuacione motus et diminutione sensus et motus. Epilencia enim non omnium. sed principalium uentriculorum cerebri est impeditiua. Dicit aut ab epy quod est super et lem. sic quod est lesio. quia superius precipue est lesiua. Dicit et morbo puerilis. eo quod pueris sepe accidat. paciens autē morbum istum subito cadit obtorquet os et facies cum tremore ceruicis et totius corporis cum strictione dentium et stridore ore spumant et plures supfluitates emittunt. Vocant autē medici epilencia. apoplexiā puā que ex tribus est causis ut dicitur. scilicet. quia uel ex humoibus fleumaticis uel ex melancolicis nascitibus in parte cerebri. scilicet ex uentositate frigida et grossa cerebro uel aliam membro diante sicut stomacho. Est enim aliquis humor qui nascit in illo membro et fumus ascendit ad cerebrum. cuius grossitudine uie aialis spiritus opilantur. et deinde morbus aduicus procreat. hec passio ut dicitur. est. supuenit de terminata. Unde dicitur. Sa. Epilencia inquit que crescit luna uenit sui naturam signat esse humidam. Omne enim humidum crescit luna habet incrementum. Que uero uenit deficiente luna frigida est. sed tamen parum humidam est. Epilencia autem tres sunt species secundum triplicem locum spiritum ubi fuerit. Epilencia autem sit in capite. ex materia existente tantum in cerebro. Analempsia uero sit ex materia existente in stomacho non in cauitate. sed in neruis eius et arterijs ipsius stomachi per quartum medio critate materia ebulliens rapit ad cerebrum. Cathalepsia uero sit ex materia existente in extremitatibus ut in manibus et pedibus. que appris quidam signis dimoscit. Nam cathalepsia morbum suum presentiat. Veniunt enim receperet. quādam quasi fornicariū uel motū auisidā aut ex materia superius ascendente. et sepe pro strictione extremitatū preseruat a casu. Et ut testatur. Galisti sepe febricit quoniam sicut caloris ebullitione. materia uix ab inferioribus potest rapi ad superiora. Analemptici autem ex replecione stomachi laberant et maxima indigestione. et ciborum eructuacione et abhominacione. et hi etiam casu suum presentiat. sed continua capitis grauedie laborat. sicut autem hee passiones quoniam ex sanguine. sed sepius ex fleumate. sepius etiam ex melancolia et cause iste per propria signa dimoscunt maxime per corporis habitudine sanguineā et fleumaticā. Vel melancolia per faciem rubeam uel pallidā seu liuidā per etatem. per regionem. per dietam. Si autem fuerit ex melancolia in defectu lune ledit marie et infestat. Si uero ex sanguine uel ex fleumate in plenilunio. marie se ostendit. hee passiones sunt maxime adherēcie et eas curare difficile est.

C. 9

C. 10

Confert tamen eis et medicina et dieta et opor-
tet ut a nocivis cibis abstineant et a coitu et
a nimia frequentia hominum. quia in talibus
locis solet eos citius accessio occupare. Bonis
cibariis et lenibus utantur et temperate. plus
de mane minus autem vel nichil de vespere con-
edant. vinum temperate bibant. Secundum medi-
cinam purgentur. secundum humoris peccantis exi-
gentiam experimentum placet contra epilepsiam. tri-
tes sanguinis guttas dicit esse per scarifica-
tionem extrahendas a scapulis et cum ovo coram
in fine accessionis patienti offerendas. dicit
etiam ova coram multum conferre. Similiter dicit
pioniam potatam conferre. multum idem confirmat
Ga. et casta et dialcoridos. Dicit etiam coagulum
leporis bibitum eos curare epilepticos. quia
prohibet ne humor dissolvatur. qui ascendens
opilat cerebrum. Dicit etiam quod epar aluminis af-
fectum confert si comedatur. Caprinum vero si detur
epilepticis movet epilepsiam. Multa alia dicit
casta experimenta de quibus nichil ad presens.

De Sternutatione.

Sternutatio eius est sternu-
tatio ut dicit casta. est violenta cere-
bri commotio ad expellendas fumosas
ipsum cerebri superfluitates. De diversis autem
causis nascitur. Aliquando enim ipsa natura opa-
tur cum fumos superfluos satagat expellere a
cerebro. qui vel causa sunt morbi vel causa fu-
turi vicij. humanum enim cerebrum humidius est
cerebris aliorum animalium. Unde et humores ibi
abundant et cooperantur natura. inde cum sterneru-
tationibus expelluntur. Aliquando enim fit sterneru-
tatio vi morbi potius quam naturae expulsi-
onis sicut in torica accidit et in peripleumata. Ali-
quando etiam habet huiusmodi sternutatio sic Canales
narium humanarum aperiuntur. unde cito ad ce-
rebri nocivam ab extrinsecis veniunt sicut pul-
vis aeris frigidus. calor solis et humiditas que cum
ad cerebrum veniant expelluntur a cerebro vigo-
re et motu suo et inde fit sternutatio. Que si
fiat in acutis febribus sive reumate. signum est
laudabile. Signat enim naturam a fortatam in ex-
pellendo quod tibi est nocivum. Si vero fiat cum
reumate. malum signum est. signat enim matura-
re epuberantiam. Unde synthomata est sterneru-
tatio et augmentum reumatis. Et ideo in pleu-
resis et in humilibus malum signum est et illau-
dabile. Sternutatio igitur cerebri commovet
et exponit totum corpus acutit et alleviat in
suo exitu. Ex violenta commotione aeris in canalibus
narium. spiritus facit. qui si plus debito post ex-
pulsionem superflui sumi permanserit. lebet. quia mi-
nis dissolvit. et aliquando quosdam passiones excitat
et inducit. huiusmodi igitur per medicinas si ut

per fumigationes astringentes spiritus repantes et su-
perfluitates consumentes. sicut est de ramomilla
menthastrum. rosa. yros. mizella. et huioi.

De Tremore

Tremor dicitur signum in chayn scilicet tremo-
re capitis. secundum glossam strabii. Vis in-
quit strabus qui invenit me per tra-
morem capitis et agitationem furiose mentis. cog-
noscat me rem morbis esse tremore aut capitis
qui et rectitudo dicitur a casta. puenit ex defatu
et debilitate virtutis regitiae in nervis spodi-
lium ipsius colli et in lacertis membrorum. In hoc
autem morbo duo sunt motus qui sibi sunt oppo-
siti. alter enim movet sursum. et alter deorsum. Hu-
perior vero natura operatur. inferior autem mor-
bus. Morbus autem noster membrum deprimit infer-
rius. huiusmodi natura que ipsi a suo regimine nobis
deficit. noster ipsi regere et ponere in propria posi-
tione. et ita sursum elevari. Et ideo ex tali motu
et raritate surgit timor. Causa autem incipiens
tremoris. est defatus virtutis commovetis lactos
ut dicit casta. que virtus quae deficit causa male
oplexionis vel accidit talibus aere. sicut ex tremo-
re propter spiritus fluentes ad cor. unde membrum pon-
derositate sua tendit inferius. unde quia natu-
ra non huiusmodi sufficiens. spiritus ad membrum regimen
fluentes non ex toto potest mediis in sua co-
sistentia detinere et sequi. ideo statim tremor. Talis
autem tremor quodammodo est dispositio ad paralysim.
marie si accidit dormicio sequens cum tremore
aut causa est frigiditas substantiam nervorum co-
gulans et asperans ne virtus sensibilis ea vene-
tate possit. Vis autem paralisis leuior est ad ac-
tandum cum tremore quam illa que est sine tremore quia
in prima non est membrum oino deficiunt a natura.
sicut est deficiunt penitus in se. Talis itaque quia
tremor vna cum dormitacione. calefactis et for-
tatiis et dissolutiis et asperitiis amari me-
dicinis sicut est theodoricus. peralogodis et filia
Valerij et balnea dres. fricaciones et cum calidis et
apitiis herbis suffumigationes ut pori clausi
aperiantur ut humores superflui consumantur. ut
spiritus excitentur et nervi confortentur.

De spalmo.

Spasmus est nervorum violenta contractio.
motu voluntariu aufertur et retardatur.
Tal contractio puenit aliquando ex nimia re-
plecione quae ex inamocione. quae ex nimia frigiditate
coe sicut est videtur in maibo et labijs frigidatoz
quod vix vba format. vix etiam digitos apparet ad
leuatur. Contractio autem ex tali frigiditate
coe soluitur in calore. et alia non indiget medicina.
Caveat tamen patientes ne nimis subito foras calorem
se exponant. quia ex subita transpassione frigidita-
tis ad fluorum eximitates dolorem non modicum patitur.

216.7

Contractione vero tanta est in articulis hec scilicet signa declarant. prebet enim aliqui fluxus in moderat sanguinis vel ventris vel matricis aliqui labor vel abstinentia super vires laborantis vel abstinentis. aliqui in moderatis calor ut in corpore hominis paucitas febres patientis. aliqui pro funditas et dolor vulneris acumen et fortitudo assumpti medicaminis. In hijs omnibus accidit spasmus ex nimia natura delicatode et substantiali humiditatis consumptode. unde corrugat nervus et contrahitur sicut pygamentum possum in igne et ideo via spirituum per nervos intercepti et virtus vite regitiva impeditur. omnis talis spasmus dum si duraverit mortalis est. Unde dicitur in amphoril. spasmus excellentico mortal. Iste tamen spasmus in principio est. calidum lac mulieris si super musculos fricatum super spinam et collum radices nervorum undique profundant ad idem valet aqua cum oleo si fuerit cum lana succida super locum nervorum fomentata. Terium vero genus spasmus scilicet ex repleode que solet accidere pinguis et carnosus et ingurgitatus ex infusione nervorum et dilatatione facilius solvitur quia cum vngentis calidis balneis stercuratiobus et gargarismis curat ut docet ostendit huic tractationi si febris supervenerit sumum medicum erit. Unde dicit in amphoril. spasmus febris superveniens solvit egritudine. Istius autem spasmus triplex est species scilicet epileptanus scilicet qui nervi posteriores spasmanantur. et procos tenus scilicet qui anteriores nervi velius contrahuntur et echanus qui scilicet anteriores et posteriores contractione padunt. in hijs tribus non est perfecta cura quando accidit ex inacidone ut dictum est.

De paralisi.

Paralisi est lesio partis humani corporis cum diminutione vel privatione motus vel sensus vel utriusque. fit enim quibus ex frigideitate obstruente quibus ex humore opilato. aliqui ex calore consumente et nervos sensibiles corrugante. aliqui ex vulnere nervos incidenti vel dividente. Ex istis enim causis et alijs denegat transitus spiritus animalis ad instrumenta sensus atque motus. Unde si nervi sensibiles et motivi ex toto sunt opilati vel incisi efficiunt membra parte immobile et insensibile. Si vero plene non fuerit opilatio vel transitus spirituum denegatio fit ibi ex materia deprimente et parte regitiva exigitur tremore sicut dictum est. Habet huiusmodi paralisi ex superfluitate ciborum et maxime potuum ex quo nimia fit humorum generatio et dissolutio et inde nervorum sequitur necesse opilatio. fit etiam ex frigidi

gate nervos obstruente quibus finthoma alacius morbi scilicet qui minor apoplexia in paralyti terminat. Est autem paralisi alia univarsal alia particularis. Univarsal est que recte medicam parte occupat hominis infirmantis. Particularis est que occupat partem unam ut manum vel pedem vel linguam. Item materia ipsius opilationis inducentis paralyticam quibus est in origine nervorum quandoque in ipso membro paralytico. Si in origine nervorum sit causa stupor et insensibilitas est circa loca vicina ut in facie vel in principio dorsum. Si vero in ipso membro paralytico tunc ipsum patitur tantum et non superiora ut dicit Galienus qui dicit se amovisse emplastrum quibus sophista posuerat super manum et posuisse super collum. Ex quo patet quod secundum varietatem locorum morbi debet variari modus medicine. paralisi ex incisione nervi penitus incurabilis est. similis paralisi univarsal in omnibus et maxime in senibus vix curat circa iuvenes tamen citius et efficacius operatur medicina. Primum ergo in paralyti ex molli ficativis et relaxativis tam interius quam exterius exhibitis insistendum est. deinde deficcativis et restrictivis. Si vero primo deficcativa vehementer apponerent liquidioribus partibus consumptis reliquum magis inspissaretur et sic operativius effectum ad dissolutionem et consumptionem morbificam redderet. et ideo predicto modo caute est procedendum. Congruis igitur medicinis interius purgativis convenientibus etiam vngentis exterius membra mollicent. salivam et castoreo in decoctione vini vntant. alias vero medicinas que in placenta et in viatico est.

De passionibus oculorum.

Olet dolor accidere oculis aliquando ab exterioribus sicut a vulnere continuo tate oculorum dissolvente a pulvere tenebra substantia oculi perturbante a fumo oculorum obscurante vento frigido spirituum visibilium repaudente. ab aere calido dissolvente. a nimia solis vel alterius lucidi corporis claritate spirituum disgregante. a nimia tenebrositate spirituum visibilium calcante. ab inordinata dietate et ebrietate continua visu ebriante. a venerea voluptate consueta spiritum et humorem cristallinum corrumpente et dissolvente. aliqui ab interioribus vel ab humoribus calidis vel frigidis siccis vel humidis. Primum autem dolor et principis causatur ab interioribus calidum apostema nascens super albuginem oculorum ex humoribus confluentibus ad pupillam et apostema facientibus. et hoc accidit ex debilitate oculi recipientis et ex habundantia seu acumie humoris confluentis et ex cerebro descedentis

C. 14

C. 15

In tali itaq; apertemate oculus intumescit et
lacrimarum rubescit. dolor et punctura feruor
et arsum sentit potissime quando colera est
in causa. tunc enim videtur quod acibus prefo
retur. si vero humorum et frigidus sit in causa vel
ventositas oculis distenditur. grauius de noc
te inuiscat humores nimis effluunt et illi sunt
viscosi maxime affligit humore flumatis
Si vero sanguis sit in causa sentit pruritus
multitudo lacrimarum et calor in exitu eorum le
uis punctio maior tumor et dolor in fronte
maior et marie in huius sanguis. hec firmitas
si causat ab exteriori patiens quiescat. capi
te alto dormiat propter fluxum lacrimarum lu
minis splendorem fugiat ad vitandum dissi
gationem et dissolutionem. maiorem uicem non emit
tit nec ex conatu uas in cerebro dissolutio
fortis fiat. ab hoc de frigidus et leuis digestio
nis ne tumatis fluxus augeatur. aqua cla
ra et alida potetur. quia de natura sui sum fu
mos consumit nervos confortat. acsumam et
punctura mitigat. balneis aque dulcis tem
peratis utatur. His obseruatis non oportet ali
ter medicinari siue medicari. Si vero sit do
lor ab interioribus humoribus purgent hu
mores per antea vel per subtractionem sang
uinis vel per congruam medicinam purgationem
colligat. mitigatiua. et sanatiua interius po
natur sicut aqua rosacea cum lacte femineo
ut dicit ost. lacrima cum restrictoribus compe
scantur. apponant ergo in principio leuiter
reparatiua et mitigatiua in statu et in augme
to medio citius dissolutiua in fine consumpti
ua et semper cum istis confortatiua. Circa apo
pse na vero oculi nunquam sunt maturata appone
nda ne substantia oculi que est tenebra destrua
tur si ad sanem protrahat. Oportet et si ma
teria est multum calida et dolor fortis non
sunt apponenda forcia reparatiua quia ma
teria subito posset reparati ad neruum obtin
et opilando posset perpetuam inducere cecita
tem. Lippitudo est oculorum. viscosa et glut
inosa superfluitas oculorum palpebris adhe
rens ex flumatis et melancholicis humori
bus in angulis oculorum incipiens palpebras
et ingrossans et inuertens. hec oculorum cilia
corumpit et ipsas palpebras quasi carneas
crudas facit. In lippis quippe oculis pupille
sane sunt sicut dicit glo. super ppi. leuit. si
humore defluente palpebre grossescant. cuius
causa in uisione etiam pupille acies uiciat
et illos significat quorum ingenium ad cog
nitionem ueritatis emicat sed operatio carna
lis uice obscurat. *

De lippitudine et albugine

Hia est passio oculorum quam nos
maculam dicimus que albugo vel pa
nus dicitur a constantino. Et habet
generari sic. primo fit fluxus tumatis ad
oculos ex quo fit obtusitas dolor scilicet apo
stema ex qua male discussa remanet. quedam
leuis macula siue infectio que longo pro
tessu temporis excrescit in telam et inspissa
tur et occupat maiorem locum scilicet totam
pupillam. tela vero excrescit in pannum per
maiolem inspissationem et maiorem loci oc
cupacionem quia totum nigrum oculi occu
pat. ad ultimum fit uinguis magis spissus
et ductus. quod libet istorum inuicibile est si
fuerit inueteratum tamen secundum loci colloca
tionem debet diuidi. Si uero collocatur circa cristal
linum humorem in profundum per dimidium
annum fit inuicibilis. In principio autem
uix curatur. si uero colligatur sub coniuncti
ua uel etiam supra per decem annos potest cu
rari. quando igitur macula recens est et mo
dia succus papaueris ruffi sufficit ad medi
andum ut dicit constantinus. papauer enim
ruffum uel rubrum calidum est in primo gra
du et in eum in secundo. et ideo habet uirtute
extenuandi. osumendi et desiccandi. Dicit
etiam phisici ut dicit constantinus quod sang
uis ex sumitate de parte ale columbe uel hyru
dimis uel uipera extractus et super maculam
reuerentem positus calidus maculam in prin
cipio potenter rumpit. sanguis enim istarum
auium est ualde ignitiuus et dissolutiuus ex
natura auium ex quibus procedit. *

Hia etiam accidit oculis deformitas
et passio scilicet sanguinis infectio qua
ost. crustulam sanguinis nominat qua
scilicet sanguis aliquo casu ad oculos defluens in
crustulam desiccatur. Contingit etiam ab ar
teribus et uenis desudare ad oculum et uenulas
aliquas rumpi uel crepare in tunica coniuncti
ua et ex circumflente sanguine talem defor
mitatem in oculo generare habent sanguinem
sic coagulatum dissoluit sanguis turturis uel
columbe ut dicit ost. Item facit lac mulieris
cum thure. Item facit recens caseus sine sale
melli conmixtus si superponatur. multa alia
experimenta dicit ost. *

De lacrimis inuoluntariis

Hupus lacrimarum inuoluntarius ac
cubit oculis quibus ab exterioribus fiat
ex passione ex calidi aeris dissolutione
uel ex frigidi coactione ex sumi modicatione
et pulueris perturbatione ex cepatu et alio
aauinum odoratione. quibus ab interioribus

cap 16

c. 17

c. 18

lib. 7

vt ex calidis humoribus vel frigidis vel ex su-
 p habundantia humorum p continencia
 effluencia ex debilitate contentus vntis cere-
 bri et fortitudine expulsiue. Si autem hu-
 mores calidi fuerint in causa oculi tument la-
 crime distillantes calefaciunt faciem et vnt
 calida obsunt. frigida p sunt. si vero sut hu-
 mores frigidi oculi sut subalbidi vel liuidi
 lacrimae etiam frigide faciem no mcedificat
 frigida obsunt. calida p sunt. ad lacrimacoem
 facta ex passione et causis alijs exterioribus
 p cipua aya e ceta pura cu puluere animi ca-
 lesfacta et cathapulata. do loe em simul em-
 uet ac lacrima et liuore. si fit cu vulne cu cy-
 turgia curet. Ad alias causas exteriores sus-
 fiat fomentu cum aqua tepida ita q tepor
 ad frigiditate plus accedat. Si fiat autem
 ex fluxu et ex sup habundantia humorum
 purgetur dec' dyaclibanu cum vino decoctio-
 nis thuris. h' p cipuu e in hac causa hat re-
 strictoria circa tympana et circa fronte. hec
 omnia valent contra fluxu ex causa calida et
 ex frigida. :

De defectu visus

c. 19

Defectus visus accidit oculis multi-
 plici de causa. aliquando ex mala co-
 ptectione. aliquando ex humi ascendente
 a stomacho corruptioe. aliquando ex neu obtici
 opila de ex catharectis. ex spamo ex maal-
 la et hu di. aliquando ex die inordinacione
 ex egitudine longa. ex ieiunio et coitu nimio
 et ex multis alijs causis fiat ex senectute et
 humilimobis. Distinguen de igitur sunt cause
 per appria signa. nam si defectus accidat ex
 humilitate stomachi defectus visus non est
 continuus si inter polatus. fm enim ciborum
 assumptoru varietate minuitur vel augetur.
 Si autem est ex vicio ebrri continuus est de-
 fectus ante prandiu et post si ex opilacione
 neru ipsius oculi sba pura e lucida at; cla-
 ra. Alia signa p se patent. Ad istu ergo de-
 fectum tollendu si est ex vicio humoris sto-
 machi mundificetur pmo totu corpus preci-
 pue caput. deinde apponantur remedia loca-
 lia q in viciis. et in alijs auctoribus iucunt.

De cecitate

Ca. 20

Cecitas e puaco visus. Priuaf autē
 homo visu aliquo ppter organu de-
 fectum et pncipalim in pccoe ad
 spirituu visibile. Ad hoc enim q fomes vi-
 sus epigitur debita pccoe organu spirituu
 re apientis ad ipsu spirituum vt sup dictu est
 d visu. li. iij. aliquando ppter neruoy iteroz opi-
 lacoem. Si enim fuerit neruus q dicit obtici
 quā est visibil spūs vbi alu in suo pncipi-

vel medio vel aliuus carnositatis super ex-
 cretencia vel aliuus viscosi humoris ha-
 bundantia totaliter opilatus virtutis visi-
 ue transitus no puenit ad pupillam et sic ce-
 citas in oculo geueratur. Aliqu fit ppter hu-
 moru et spirituu dsumpcoem vt est videre in
 sembo quoz oculi pmo caligant et defectum
 visus paciunt. tandē deficiente virtute vide-
 bi potencie penitus destrunt. Aliqu fit ex
 causa exteriori fiat per oculo vulnecoem
 p nimiam etiā et otiniam lacrimatu effusio-
 nem. p substancia oculi dissolucioem. p tunica-
 tum oculi inspissacoem et niduracoem. et humo-
 rum in oculo opactionem. tunc enim non e
 pupilla spirituu visibili pua. et ideo tal co-
 paccio est cecitatis in oculo iductiua. p sub-
 stancia humoris subita deficcacoem vt in pu-
 pillam accidit in qbusdam pccnatis et in mu-
 nitis q ex nimia sanguinis subtractioe qnz
 incurrit periculū cecitatis. Aliqu ppter sub-
 ita cu deficcacoem substancia humiditatis spi-
 rituu visibilis disgregacoem vt patet in veso
 qui ad aspectum peluis ardentis quasi sub-
 ito exccatur cuius exccacionis causa e aspec-
 tus peluis ardentis et lucentis cuius ignea
 virtus tunicam oculi cum cristallino humo-
 re et destruit et dsumit et eius de luciditas q
 spirituu e ipccional ipsu disfgat et dispgit
 et sic uecessario cecitatis pccpue viciu intro-
 ducit. Inter omnes itaq; sensibiles passio-
 nes miserabilioe e ipsa cecitas vt dicit ost.
 Nam si omni vinculo cecitas ceco carcer e
 decipitur in apprehendendo ymaginatu quia
 de albo ymaginatur q fit nigrū et conuiso
 Impeditur in iudicando vim delibetatu. iu-
 dicat enim pnes se et delibet ire ad orientē
 et deceptus in suo iudicio vadit ad occidentē
 puertit et affectiua quia oblato sibi ad eli-
 gendu denario argenteo cum cupreo affec-
 tat eligere argenteu et eligit ipsu cupreum
 Tanta siquide est ceci miseria vt non solu
 puero vel seruo se subiciat p regimine et du-
 catu. verū et sepius ipsi cam. et sepe ad tanta
 deducit necessitate vt ad transeundu potis
 vel vadi periculū plus cogit credere cam q
 sibi ipsi. Itē sepe in periculis vbi omnes du-
 bitant quia non videt periculum securus e
 cecus et econuerso sepiissime vbi nullū pericu-
 lum imminet maxime cecus timet. sepe in
 plano cespitat p dibo et offendit sepe. vbi
 pes esset eleuandus deprimat pedē et ecouiso
 vbi esset terra figendus ipsu eleuat et suspē-
 dit. vndiq; palpando et atretando manus
 dirigit. vndiq; de itinere dubius manu et
 baculo viam qrit. itro aliud securus agit

semper sese dubius et timens erit. Item cecus qui nudus iacet vel sedet tectum se reputat. Item facie aliquando et oculos ad solem vel celum cecus eleuat. si ipsius oculos sol presentem exhibet suum radium sed tamen presentis solis virtute non capit ut effectum ut dicit greg. Item cecus aliquando puerum suum buccis verberat et percutit et offendit. si eadem verba cito per puerum laet. nam puer verberari non immemor in portis medio siue a quocumque alio periculo ipsum solum deserit. et ipsum fugiens sibi viam euadendi periculum non ostendit et ideo est miser cecus. quia in domo nichil audeat sibi casualiter agere. in itinere deseri a socio multum timet. in hoc tamen vitio est obdicio habentium oculos qui cecorum quia ipsi oculi hostes sunt et perones humani animi quorum cupiditatem dum sequimur seui. Simis hostibus subiciamus sicut dicit epiphanius super illud. Terti. oculus meus deprederat me. animam meam melius autem est homini oculi eratis cecum fieri quam in homine oculos et eorum blanditijs decipi et abduci ut dicit greg. super illud math. vi. melius est tibi luteum ad vitam ingredi quam duos oculos habentem in gehennam ignis mitti.

De surditate.

Surditas est privatio siue impedimentum auditus qui secundum ostium ianua mentis est. Contingit autem aliquando auditum totaliter auferri et tunc proprie dicitur surditas. Et habet fieri ex humoribus opilantibus suos auditibiles et buccas aurium replentibus in tantum quod in eis nulla potest fieri allusio. quoniam non ex toto auferri secundum diuinitatem humoris dicitur quoniam auditus. quoniamque ibi somitus et tympanus ita quod putat paciens quod sit iuxta molendinum siue iuxta ozgana et hoc habet fieri ex grossa ventositate interclusa. et hoc habet aliquando sine interpositione et tunc ex priuata causa. quoniam cum interpositione et tunc est ex causa remota. quoniamque enim nichil exterius auditur propter opilationem. si auditus ab interioribus imutatur ita quod paciens credit se audiri ab exterioribus hoc quod sentit ab interioribus et secundum hoc fallitur auditus. Multis alijs modis auditus hominis impeditur. Accidit etiam auri dolor aliquando siue apostema et hoc ex calore dissolvente vel ex frigida et strigente si sit ex calore dolor est acutus. locus tunc. calida obliuio frigida sunt. Si sit ex frigida et dolore est ponderosus et grauius. locus pallet. calida obliuio frigida prouocant. aliquando est ex apostemate calido et tunc ad predicta signa est vehemens febris semper enim apostema aurium febris comitatur.

si remittitur et cum minores dolore in causa frigida quam in calida. Aliquando relinquunt in aure vulnus ex apostemate precedente quod agnoscitur ex dolore citillaco et sanicie effluente. Aliquando sunt vermes in auri poro ex humoribus calidis inuisicatis per interempcoes spiritus viuificatiui. Si ergo vermi sunt pruritibus et citillaco et aliquando videri possunt si auri soli exponat. Aliquando fit dolor a causa extrinseca sicut ex aqua vel lapilli sub intraco. aliquando ex percussione cuius signum est exitus sanguinis. aliquando tamen exit sanguis ex supra habundantia et incontinencia. Unde dicit si subito sanguis et sine dolore ab auri poro exeat si manifesta causa signum est aliud esse in capite quod natura expellebat laborat. oportet ergo quod auri principio mundificentur. Alias autem aurium passiones que sunt li. iij. de auditu et v. de auri. ibi enim sunt multa inserta. Dolor igitur aurium si est ex calore et sine apostemate frigidus et alteratiuis insistentibus. Ungi enim debet locis lotis oleo rosaceo et violaceo et similibus. talia enim olea tepida auribus instillantur. non enim actum frigidum debent auribus instillari. Si vero sit ex frigida et sine apostemate cum calidis alteratiuis ad curam procedendum est sicut oleo laurino rutaceo et huiusmodi. Si vero fuerit cum calido apostemate frigidus maturatiuis primo insistentibus est. deinde mundificatiuis et in contraria causa adhiberi debet medicina. Rupto igitur apostemate quod cognoscitur ex fluxu sanie. primo mundificandi est vulnus deinde consolidandi. mundificandi autem cum vino et cum melle simul mixtis et immixtis consolidatur cum puluere thuris et mastice et huiusmodi. si vermes ibi fuerint succi amari sicut perlici absinthij poro infundantur. Similiter oleum amarum ex amigdalibus amaris auri pacienti instilletur. talibus enim vermes occiduntur et putrefacti cum sanie educuntur. si enim lapillus intravit auri extrahatur quod si fieri non potest auribus calidis inungatur et sternutaco prouocetur vel cum ventosa sugatur et extrahatur. Ad surditatem remouendam vel saltem releuandam valent multa que dicit Constantinus. sed inter omnia solet balsamum instillatum auribus preualere. Surditas tamen si fuerit a natiuitate incurabilis est. Similiter que per terminum durauerit vix curatur. Timidus qui ex ventositate causatur cum ex tenuatiuis ventositatis curatur. sicut cum aneto calamito colato ozgano et consimilibus quorum sub fumigatione tympanus soluitur. Et hec de passionibus aurium et earum remedijs dicta sufficiant.

Cap. 21

C 22

De polipo
Polipus est supflua caro ex naribus
 excretes ex supfluis humoribus ge-
 nerata. Hanc passionem fetor horribi-
 lis semper comitatur et tamen fetor a poliposo
 non sentitur. propter opilationem enim nervi odor-
 tabilis taliter inter odoris et fetoris differencias
 non discernitur. Vult autem fieri tam fetor na-
 rium quam polipus in hunc modum humores grossi
 et viscosi fluunt ad arundinas narium et ibi
 de diuturnitate temporis et actione caloris
 odensantur et quasi in substantiam carneam con-
 vertuntur que corrupta cum sit inde fumositas
 resoluta et aeri immixta inspirando et respira-
 do fetorem facit. et infirmitas talis polipodice
 quibus etiam ad nates descendit humiditas
 et eam obibat spongiosa narium profitas et
 ibi putrescentes corruptos generant et fetorem
 quibus etiam calidi humores acumine suo pulsu-
 las in naribus generant que locum ulcerant
 et exortiant. Unde ex corruptione carnis et hu-
 moris qua ex coarctatione inspirationum cum non
 possit eorum deputari fetor necessario generatur.
Primum remedium contra hanc passionem est ut
 caput forti et convenienti medicina purgetur et
 post fluxum intercipiat. deinde patiens aquam
 calidam naribus attrahat atque sugat ut humores
 in visceribus dissolvantur et educantur. Ad na-
 res purgandas valent pillule dyacastoree
 cum succo ture et vino tepido resolute si na-
 ribus sunt iniecte. Ad restringendum fluxum mi-
 tabilitate valent grana turis albi si sepius as-
 sumantur. Si vero fuerit polipus osiematus pro-
 cedentibus purgationibus et opilationibus pulueribus
 et medicinis corrovisis amoveatur vel per in-
 ditionem fiat in syrurgia plenius edocet.

De passione narium
 Acciunt etiam nates sepius fluxum
 sanguinis et hoc fit in masculis tri-
 bus de causis. tantum fit enim fluxus
 a cerebro et tunc fit cum sternutatione et cum do-
 lore frontis et punctione vel ab epate et tunc
 tam narem vel a splene et tunc a sinistro la-
 tere erit dolor et fluxus per partem sinistram. propter
 hoc etiam in mulieribus etiam fit a matrice et
 tunc dolor est circa umbilicum. Sic fluxus quibus est vitium
 et quibus est in febribus etiam acutus et in frenesi
 in die tertio solus sicut motu nature et tunc solet
 bonus esse nam bonus est quibus ante diem cre-
 tum fit ex nimia sanguinis interitio ebul-
 litione et feruore. unde acumine suo venas
 aperit et fluxum facit. hijs et multis alijs de-
 causis fluxus sanguinis siue autem fuit fluxus criticus
 siue finitio tunc non in principio restringatur.

C 23

fluxus ne crisis impediatur vel ne sanguis ab
 alias partibus et finitio prius faciat ut suffoca-
 to; et humidus si autem nimis augetur fluxus si pa-
 ciens esset fortis esset in parte pacienti mi-
 nuendus. extremitates sunt ligande et foras
 ostingende. medicine restritue sunt tymperi-
 bus et fronti adhibende. aqua cum aceto in
 facie phidoda. Si ab epate fiat fluxus po-
 nat ventosa super epatis regionem. si a splene
 super splenem. si a matrice super matricem
 vel mamillas.

De fetore oris
Fetor oris quibusque causatur ex dencium et
 gingivarum corruptione quibusque ex oris et
 palati ulceratione et putredine quibusque
 ex thomacis mala habitudine et membrorum spiri-
 tualium viciosa dispositione quibusque ex putrefactio-
 ne humorum stomachi quibusque ex vniuersali corporis
 infectione ut in leproso quorum anhelitus est
 fetidus et infectiuus quibusque ex fetidorum omestio-
 ne ut patet in illis qui continue comedunt allium
 cepas atque porrum quibusque autem fit ex corrup-
 tione membrorum spiritualium et vniuersali corrup-
 tione humorum infectorum palliati quidem potest si non
 curati talis fetor est continuus interpolioz
 non accipiens Ille autem qui est ex vicio sto-
 machi interpolat quia ante prandium est maice
 et post prandium est puus vel nullus et hic bene
 curatur cum extrahis aromaticis et confortati-
 uis. Primum igitur materia que est in stomacho
 que fetoris est causa digeratur diuidatur et expel-
 latur post omestionem sepius vomitus pro-
 cetur ut villi stomachi mundificentur a pu-
 tridibus cibarijs et putrefactionis dispositis
 caueatur. vir vino aromatico et aromaticis
 ad confortationem utatur. Si causatur fetor ab alijs
 ut gingiuis et dentibus putridis dentes extra-
 hantur qui sunt in causa vltimam ginguie
 fricentur et mundificentur cum decoctione rosa-
 tum in vino vel aceto tepido abluantur cum pul-
 uere thuris et mastice et melle ginguie et ra-
 dices dencium fricentur et mundificentur.

C 24

De dolore dencium
Dolor dencium quibusque fit vicio stomachi
 quibusque vicio cerebri et ex vicio cerebri
 quibusque humores frigidi et calidi et seu-
 matizantes nervos dencium inficiunt et dolorem
 inferunt. vicio autem stomachi fit ex humoribus
 calidis in ipso existentibus a quibus sumo-
 fitas resoluta superiorem partem nervos dencium
 et radices mordiendo vel aggrauando dolorem
 infert dentibus ac fetorem. Si ex acutis et ca-
 lidis est humoribus dolor est acutus et pun-
 tiuus cum rubore faciei cum asperitate et sicci-
 tate gutturis cum siti et amaritudine oris

C 25

Si ex frigidis dolor ē in ore cum gūamine
capitis cū sub humiditate & pallore cum aceto
sa eructatione & oris insipiditate. dolor autē
mens ex cerebro diu durat sine aliq̄ inter
polatione q̄ a dñi p̄ horis l̄ pl̄ q̄ v̄o p̄cedit ex
st̄sacho iij. vel iij. affligit horis & pl̄ q̄scit
cū ego dolens dēcū vt. d. ost. sūt pudēs et
feto is rupture & p̄foraciones. motōes & casus &
liōitates **P**erforat̄ em̄ dētes & q̄z r̄ipun̄
Aliq̄ in colore atrinū vidē vel nigrū mut
tanē q̄ omnia ex humiditate putrida nascū
tur q̄ a st̄sacho ad ligamēta dēcū de fluit &
ascendit. Eadē & causa ē elaracionis & mot̄
dēcū atq̄ casus. nam acuti humores in ra
diabz dēcū dētes p̄forant et osunūt sepī
& elarāt **U**nde sūt causa q̄e cadūt cū indices
deficiunt aut putrescūt. vermes in dētibz
maxillā sūt sunt ex humoribz & corū ocauita
tibz putrefactis & ognoscat̄ & ex pruritu &
tūllacione & oñua cerebracōe et dētis p̄fo
racione et fetoris emissione et multis alijs
modis quee supra li. v. in tractatu de dētibz
Iste dēcū dolose passiones si sunt ex vi
cio humorū in cerebro v̄l in stomacho debita
purgacione purgent̄. sepī dentes debitis
dentifertis mundentur de quibz omnibz suffi
cient̄ tractat̄ ost. **V**ermes dēcū miera & opio
irreducunt̄ dentes relaxant̄ thure & mastice
oñ inē & h̄ idē facit̄ gargarism̄ de gallis
& malo iñati corice & balāstic cū aceto p̄p̄at̄

De lingua & sermōnis ablacione. 26

Lingua etiā multiplici patit̄. aliq̄
enim palitiat̄ et tunc p̄dit volunta
rium motū et sermōnis vsū vt dicit̄
ost. vnus causa ē defectus motiue virtutis q̄
epit̄at̄ per spiritū venientē a cerebro. vel acci
dit̄ ex neruo animal̄ virtutis vbiailo hūo
re vel apostemate opilato. vel accidit̄ ex apo
stēmatie lingue vicio. sc̄. ex mala oplexio
ne lingue & distēpācia infregidatē. vel calore &
siccitate vel humore. Aliq̄ etiā lingua apo
stēnat̄ et tunc intumescit̄ & sermo impedit̄
Aliq̄ ex humore liquido relaxat̄ & emollit̄
neruus lingue et nimis mollis efficit̄ et tunc
debitus sermo p̄ nimis emollitā linguā nō
formatur. Aliq̄ ex humore nimis calido et
siccō otiabitur et corrugat̄ et tunc totaliter
sermo impeditur. Aliq̄ grauibz vlcēribz et
pulsulis lebitur et tunc tam in gustando q̄
in loquendo impeditur. Si ergo lingue sub
stantia sit sana nullas habens maculas. lo
quela tamē sit ablata a cerebro surgit viciū
vel a neruo opilato. Aliquando p̄ditur loq̄
la ex p̄dita mente vt in frenesi vbi homo
nō p̄t̄ p̄magiācōe mōrtē & mōtē et idē oñ

mirū si p̄t̄ loquela que ē istrumētū mō
nis. q̄e supra li. v. delingua sana & infirma

De raucedine

Raucedo multis h̄ fieri de caus̄ q̄a ex
siccitate vel hūiditate et spiritū & vir
tutū defectibilitate. ex siccitate dicit̄
aut em̄ siccitas in eq̄ hūatē facit̄ aut ostēgit̄
meatus. **D**um em̄ ex siccitate exasperat̄ ar
teria ex asperitate sequit̄ meq̄litas & ex meq̄
litate raucedo et v̄cis impedimentū. **I**tem ex
siccitate fistulas & pulmonē coarctate sequit̄
vt r̄q̄ p̄dicto. **E**x hūiditate similit̄ duobz
modis. aut ex humiditate oñta in vasis et
maxime in sanguine. aut ex fleumate asupa
riōibz dist̄llante. sanguis enim sup̄ habun
dans v̄nas distēdit̄. **U**ñ q̄ meat̄ coarctan̄
et osequit̄ v̄cis impedimentū. **S**imilit̄ Fleu
ma distēllas in tracheā arteriā & fistulas pul
monis p̄dicta opatur ex defectu etiā spūs &
virtutis impedit̄ vt q̄a p̄ q̄ eius fortitudo
ex spū phat̄ et v̄tute. si ergo ex siccitate cog
noscat̄ ex sicca tussis q̄ est offendicū spūs
in trachea arteria vel p̄ o passionē q̄ est fin
thoma morbi vel p̄ o passionē q̄ sit ex siccitate
exasperante q̄ est ex frigiditate fistulas
pulmonis coarctante et spm̄ offendēt. **U**nde
generat̄ tussis vel ex humiditate a cerebro
distēllante. **I**stis em̄ modis habet fieri tussis
q̄ ip̄dit ipsam v̄cē. vel ognoscat̄ raucedo ex
p̄ctum in spūalibz q̄ sit ex spm̄s facta ex siccitate
colli ex tota corpis macillencia. sang
uinē v̄ro in causa esse ognoscat̄ exteriorius se
aliquitū hūmectata tubore fadē v̄nas emi
nēcia dulcedie oris. **F**leuma esse in causa cog
noscat̄ ex tussis aliq̄ tūllū hūectata. ex oris
insipiditate & saluay habūdācia de factū spi
ritū esse ognoscat̄ v̄tā ex debilitate et ex
tenūitate totius corpis ex febre p̄cedente vel
ex ieiunio fluxu & oibz q̄ corpus extenuat̄. si
ergo hec raucedo sit ex cā sicca & calida absti
neat̄ & salz calidibz & siccis fr̄p̄is & assis v̄ta
tur t̄p̄ate frigidibz & etiā hūidibz mediocrit̄
calidibz si ep̄sague ē passio fiat̄ minūcō. si ex
fleūate dent̄ purgacōes & opilate q̄ in frigi
da causa sūt n̄cē. si v̄o ē ex defectu spiritū
subueniēb̄ ē elūptis & ofortatis. eadē autē ē
causa raucedinis et tussis vide in plat. & ost. 26

De quinancia et suffocacōe gutturis

Quinancia est gutturis suffocacio &
apuenit ex apostēate in gutturo. cui
tras sūt spēs i p̄ma tota materia colli
gitur inter̄ in quodā folliulo int̄ tracheā
arteriam et psophagum & ognoscat̄ ex v̄he
mētū dolore nullo tumore exteriorius apparet
ap̄ro. etiam ore tumor interioris nō apparet

C. 26

C. 27

C. 28

ex febre acutissima et ex inordinamento visis
 et epudicio pacien. is. nichil enim possunt
 tan gluce. et hec species inuabil est. in
 terfici enim sepius pma die. sed a est sps
 qm in minori p tate recolligit intra et extra
 in maiori. et dicit sgnancia. et habet omnia
 signa q pma h remissiora et apparet aliquis
 tumor extra. et hec species vix curat. Tercia
 vero species est qm tota materia recolligitur
 extra et dicit sgnancia cuius signa sut. vhe
 mes tumor extra febris lenta. dolor modic
 sine difficultate spirandi et respirandi. et hec
 species no interficit nisi tumor ad interiora
 se retraxit fit autē hec passio pncipalit ex
 sanguine. sedario ex fleumate et melancolia
 nun p ex colem. et cognoscunt hec cause per
 sua signa. Istius passionis pma cura e sang
 uinis extractio in p tate multa incidant
 eciam vene sub lingua sunt scarificacoēs a
 ventosis et in scapulis. deinde apponant leca
 ficatiua. maturatiua et mundificatiua que sup
 li. p. de gutture. :

**De difficultate anhelandi inspirandi et re
 spirandi. :**

Difficultas inspirandi et respirandi vel
 vtq; di. asma p dicitur. Et accidit
 duplici de causa sc; ex siccitate coar
 ctante quia qm pulmo non potest libere dila
 tari et astringi et inde sequit asma. Vel qm
 ex humore impedit motus pulmois. qm em
 sup habudat humore exteriore in superficie pul
 monis cuius mole oppssus non potest libere
 dilatari et tunc est species asmatis q dicit
 sanguisugiu a sanguisuga quia cum violencia
 attrahit aeren ad cor refrigerandu. Aliq
 habundat humore interiore et in fistulis pul
 monis cuius interposicoe pulmo non potest
 libere astringi et tunc dicit anhelitus. qa in
 hac specie laborat sapiens in respirando. Ali
 quando autē habudat humore interiore et exte
 rius. ppter quod non potest pulmo libere di
 latari nec astringi et tunc est illa species que
 dicitur oehonia id est spūs rectitudinis qa
 paciens laborat e qualiter in inspirando et ex
 spirando et ita sunt tres species asmatis s m
 tres humore ppositos si ex siccitate et calidi
 tate vngentis electariis. s pro pīs frigidis
 et humidis aere et eonũs vide in plat. :

De sputo sanioso et sanguinolento.

Quia sputū etiam accidunt passiones
 vt patet in emptiis in quibus e spu
 tū saniosū et virulētū et in emptiis
 in quibus e sanguinolentū. Emptiua em di
 passio qm sanies excre it et hoc atigit in cau
 sis reumaticis et pleuriticis et pncipulicis et

in alijs apostematib; stomachi pectoris vel
 pulmonis. Dabet autē fieri hoc modo dum
 humor superioribus distillat in pulmō; pulmo
 repartit et ex epassione calcit et ex cal
 cide sanies nascit vel pulmo vlcenat vel de
 fluens humor ad aliquē locū ad apostema
 recolligit et ibi sanieem omutatur que in vi
 nature vel hinthomatis resolutis per sanieem
 siue saniosū sputū euacuat. non tamen qm
 bet spuens sanieem debet emptius iudicari
 Pleuratici enim sanieem spuūt et multi alij
 et tamē nō sitemptici. Sed illi qui infectio
 ne pulmonis et eius saniosa habitudine sūt
 corrupti quoz signa sunt ista sputū saniosū
 corporis macillencia. colli gracilitas. et tussis
 cum difficultate anheladi. facies subtumida
 tument et dolent oebes oaloz emptiici sūt
 p os sanguine exspumantes quod cōtigit
 p aliaius vne apcoe; p hūoz multitudinē
 et eoz humilitatē. p corrohōē vne. p alo
 ris excessū. calore enim poros apertēt lang
 uis emittitur et exsudat. et dicit mitti per
 dyabroim id ē p resudacoē; et tūc sanguis
 emissus est purus clarus et pauis absq;
 dolore paciētis et anhelitus sentitē calidus.
 ab alijs autē membris frequēter redundat
 ad os sicut a cerebro et tunc est cum rubore
 faciei et venatū oalorū. qnq; a pulmone et
 tūc est sanguis spumofus cum tussē et dolore
 sinistre mamille et sic de alijs membris in
 quibus sanguis colericus q vi nature hintho
 matias motus nūc p nases nūc p os emit
 tit et purgat. Prima itaq; passio sc; sputū
 saniosū sanetur dissolutiuus. mūdificatiuis
 et exteriuis. et cauetur ne in tussim dūtat
 longum enim post pleuresim infra qd trigita
 dies in ptisim omutatur vt dicit ppc. De
 cūba vero passio sc; emptiicoz sanet mun
 dificatiuis astrictiuis medicinis sicut in via
 tic. otinetur et in plat. :

De ptisi

Ptisi est assumpco natural humoris
 corporis ex vlcere pulmonis puenies
 fit aliqñ ex reumate a capite distil
 late in pulmō; que epartit et repudiēdo ca
 uat et cauando vlcenat sicut gutta paulatim
 distillado petū cauat fit autē ex nimia sub
 stancie pulmonis siccitate q arefacta de faci
 li laceratur. sicut pampinus viciis in sine au
 tumpni desiccatus leui vento dissipatur. fit
 autē aliqñ ex sanguine q aliqua vna tum
 pit i pulmō; Sanguis tal aliqñ i sanie dūti
 ē et sanies iicit et vlcenat pulmō; Vñ ppoē
 ex sanguine et sputo pti et fluxus et ex vlcera
 tōe pulmonis sic consumitur totum corpus;

c 29

c 81

c 80

Primo em p sui dilatacoe; ab exterioribus
trahit aerem qm ministrat cordi ad sui inaci
caloris ministracoem; siue mitigacoem; q dum
vleat ppter sensum pprie lesionis cohibet
motu suu nature fm debitu dilatae. vñ iusti
cia ut aerē cordi administrat qe paulati ca
loz intendit et paulatin corpus consumit. fe
bris em ethia comitat pssim q substantia
le consumit corpis humiditate. ois em pssim ethi
cis est h non ouertit. Talis em passio no
de facili curat ex quo inualescit. et assignat
ost. rades; omne inquit vulnus difficile sa
natur nisi mundet. Vnus autē pulmois pur
gari non potest nisi cum tussi. tussis autē vul
nus osolidari non pmitit. dilatat enim et
apit. Vnde putredines maiores in se recoli
git dum pti colligit pti purgat insanabile
reddit apostema dū ita curata. Qui ergo
pssim vult sanare. pmo vulnus pulmonis
sanet prius qm putrescat. Ista autē pti ostē
mate sunt signa. calor otinus lentus in vol
manuu et pedum acutior. tuor in maxillis
strictura inflata sitis cum asperitate lingue
colli galitas. rotius corpis consumptio. vng
uuum et extremitatu ostrectio. ocuitas fm ce
tes oculoz. dolor sinistre spatule vsq; ad hu
meru. luxus capilloz et hoc signū est mor
tis in primo ominentis hiat spū fetidū et
vitulentū et anhelitus plus fetidus osueto
signat totalē substantie pulmonis corrupte
lam. talis ē nutriendus dicta q refrigerat et
solidat ac est auat. Dent igit mediocriter
frigida calorē febril mitigatiua mediocrit
ventis mollificatiua. pcpue tamē cauendū
est ne nimis soluaue quia si fluxe accedi t
moz intat vita recedit. vt dicit Egidius
valēt eis humectantia et humoeris consumpti
uatiua.

De dolore cordis et cardiaca passione
Tremor siue cardiaca ē passio cordis
sic dicta quia ex defectu cordis orit
sepe. Duplex ē autē cardiaca sc; dya
forēcia id ē proz apitiua quia proz apco;
comitatur. Alia dicit tremens quia cum q
dam tremore sentitur motus cordis. Dyaforē
cia est ex causa calida et caloris distempe
rantia circa spūalia. vnde et pori aperiantur
humores et sumi resoluuntur qui sumus ex
ens per proz in sudorem condensatur. et ex
tali frequenti sudore pdropis vel ethia ge
neatur. et tales ex defectu virtutis sepius
sincopizant. Cardiaca vero tremēs fit qnq;
ex frigida causa. quandoq; ex melancholia
quandoq; ex fleumatica. nam talis humor
habundans in pulmone opprimit aliqdens

cordis vtramq; capsulā ipsamq; cordis sub
stantiam Vnde impeditur debitus motus cor
dis et obduratur vena per quas discurrit
spiritus vitalis et tales prorumpunt in subi
tam suffocationem et ideo talis passio dicit
ur tremens quia si teneas manum super
cor non senties cor debito modo dilatari.
sed cum quodam tremore parum et exlitter
tantum moueri. Aliquando est cum febre len
ta. aliquando cum febre forti et tunc maius
est periculum. aliquando sine febre. aliquan
do melancholia est in causa et tales incidunt
in passionem que dicitur inabus vel phial
tes. Aliquando accidit ex vicio epatis a
q non mandatur sufficiens nutrimentum
cordi Vnde deficit et debilitatur vt dicit Con
stantinus. Aliquando accidit ex mala dispo
sitione aliorum membrorum ex quorum
colligancia cor patitur. sicut quando a cere
bro vel stomacho transmittitur fumus. vel
humor nocuus. Vnde substantia cordis ledi
tur deficit vel grauatur. et ideo talibus acci
dit tremor cordis ex acimine sumi vel mate
rie que pungit et mordiat cordis substan
ciam. vnde fit in eo tremor. accidit et sitis
propter cordis compressionem et caloris in
tensionem. Vnde siccitas et sitis suspirium et
altus anhelitus. quia cor laborat ad aerem
attrahendum cum non valeat dilatari. acci
dit et tremor ex fumo melancholico ex siccita
te et spiritum perturbante. accidit et pingue
do qā dicit calor natural et in d torpor et pigri
cia generatur ex defectu etiam cordis et debi
litate spirituum accidit sincopis que a vul
go spasmacio vocatur. et hoc contingit ali
quā ex accidentibus anime vt ex timore cordis
ostringente. aliquando ex nimio gaudio vel
ita cor dilatare et spiritus exalante vel ex eu
pōate et solute. aliquando accidit ex accide
tibus corporis sicut ex mala oplexione vel
repleione vel nimia inacione ex vnatum
opilacoem et spirituum oplexione. aliquā ex ni
mio sudore. Ex hac autē sincopi quidam in
currunt mortē subitanam opilata vena oca
ua p quā languis et spūs vital ad cor trans
fertur. vel etiā opilato in a v p quē pulmo
frigidum aerē solet recipere et a se simofitate
superfluum emouere. quandoq; ex matricis
vel stomachi nimis epleti compressione. In
oibus istis ergo periculis si humor ē in cau
sa purgetur debito modo humor peccans de
tur cofortatiua et spirituum reparatiua et re
sumptiua. Si est ex nimio fluxu vel nimio
sudore fluxus intercipiatur sudor exprimitur
Si ex nimia eplecione stomachus euacuetur

dem tremore cordis afortatiua afeant hanc
 pyamargariō et electuaria ac medicine in
 q̄bo cum alijs afortatiuis imponunt mustū
 aurū aut margarite siue pule ossa de corde
 ceruū ambrosia lignum aloes spondiū. hec
 enim omnia valēt ota cordiā et sinopim
 et alias o similes cordis passionēs maxime
 quando accidit sine febre. in febrībo autem
 alida non sunt banda. *

De febre

Febri autē ex distēpancia cordis
 accidit et puenit. quia vt dicit ost.
 febris est calor non natural a corde
 epiens iaptus ad omnia membra corpis cor
 pusq; nocens actioni. dicit etiam yppoc. in
 epis. febris est calor aersū nature epiens in
 opertib; eius nocens. Auic. autē sic dicit. fe
 bris est calor extaneus in corde attentus et
 pcedens ab eo mediantib; spiritib; et lang
 uine p venas et arterias in totū corpus et in
 flāmat in eo inflāmacōe que nocet opib;
 naturalib;. febris etiā vt testat yppoc. est
 fleuma a pectore pcedēs in totū corpus. Di
 uersificat enim febris tripliciter fm tria o po
 nencia corpus humanū. Componit enim ex
 subtilib; id ē ex spiritib; et liquidis sc; ex
 humorib; et solidis corpib; sc; ex ipsis mē
 bris. Est itaq; prima species febris quoniā
 distēpancē spūs in calore et dicit effimera
 ses a in humorib; et dicit putrida. ter cia q̄
 accidit in solidis mēbris et nominat ethica
 et dicit ost. et gal. has febrēs tonis aptant
 similitudinib;. effimera inquit febris vnto
 calido videt similit esse q̄ vter implet? ex sui
 calore necesse ē vt calefiat. Idē etiā facit spi
 ritus calefact? ca cor et totū corpus. putrida
 vero febris aq̄ calide est simlis. aqua enim
 calida cum frigidū vas impleuerit ipsū in
 calore suo ipsū calefacit. similiter humores
 calefacti calefaciūt corp? et alia mēbra. Ethi
 ca autē febris vasi calido aq̄ frigida plenū
 est opabil. aqua em frigida ex vase calido
 calefacit. sic et febris ethica cum sit radica ta
 in mēbris calefacit cor et alios humores cor
 poris distēpat et imutat. *

De febre effymera

Effymera autē febris dicit fm gal.
 ab effymeron q̄s est simplex quia
 fit ex distēpancia que fit in subti
 li substācia vt in spiritu. vt dicit ysaach
 in li. febrū. effymera ab effymeron marina
 belua dicit que in eodē die quo nascit. mori
 tur. vt fm macrob. dicit q̄ vnius diei fer
 uor. merō em dies dicit apud grecos. raro
 enim suus feruor vltia vnius diei terminū

se extendit. semp enim post die vnu deficit
 cito vel in febre putridā vt ethica se ouertit
 vt dicit ost. et ysaic. Accidit autē ista febris
 ex cā itiori et etiā ab extiori. ab itiori autē
 fit dupliciter sc; a frigore et calore. a frigore
 vt ex subdita frigiditate aeris scilicet q̄n ex
 claus subito poris exteriū sumi calidi inte
 rius ocludunt et ex eoz oalacōe et multi
 plicacōe calor intendit ex quo cordis distē
 pancia generat. Aliquādo accidit ex calore
 et distēpancia aeris siue solis. q̄nq; ex ra
 diōz repassione spūs animal distēpatur
 et ppter colliganciā spiritū et humorū totus
 homo distēpat a causa itiori effymera
 q̄nq; ex calore spiritū et humorū complexio
 hominis casu aliquo subito imutatur. fiat
 ex nimia exercitacōe pcedente. ex nimia cali
 dorū frequēcia vmoz albor et huiōi ex quoz
 nimio vsu calor aliquiens intendit et febris
 effymera generat. Hec spēs febris int alias
 cūctis et facilius muerit h; difficilius sanat
 nullū tamen pculosa est et grauis q̄n in pu
 tridam vel ethica omutatur. Accidit autem
 spēaliter ex quibusdā apostematib; in ingi
 gūe nasentib; et sub asellis que quidē a me
 dicis bubones nominant. vnde nō sū causa
 in amphoē. dicit. In bubonib; quidē omnes
 febrēs male exceptis effymetis. Signa
 autē huius sūt vrina non multū distās a sa
 na aliq̄tūlū mēsa et aliq̄tūlū subtiū pullus
 durus et vlor et frequens non multū a tēpa
 mento recedēs. sielique hō virtutes vt appe
 titūs et motus voluntarius parū imutantur.
 hec de facili febris curatur. et si o graua dieta
 vtatur paciens et si a nociuis caueatur. *

De ethica

Ethica febris ē que ledit solida mē
 bra dicitur ab ethis q̄s ē habitudo
 quasi febris conuersa in habitū. Ali
 quando autē est ethica febris et morbo p se
 Aliq̄n ppter aliū morbū p se fit morbus. ali
 q̄n ex abis nimis calidis et potib;. aliq̄n ppter
 nimia exercitācia fiat ppter studiū immodera
 tū vigiliās et o similia quib; calefit spiritus
 animal et psequens visibil et ita calefit et
 minorat humiditas natural et inducit ethi
 ca. aliq̄n etiam causatur ex alio morbo fiat
 ex effymera ex putrida nitrepolata vel acuta
 etiam ppter calidum apostema. sepe em oti
 git q̄ effymera excedit tertū diem o hstēs
 in vna q̄litate et apparet in cute infirmi q̄dā
 obscuritas liuiditas dternitas osumpcio et
 tunc illa effymera in ethica omutatur. max
 me autem accidit ex effymera que ex angu
 stia. in. tristitia. odio et vigilia immoderata

C. 33

C. 35

C. 37

et o[mn]i[m]ilib[us] anime exercitijs ex febre inter
potata quia calor immaturalis calefacit membra
et deficcet propter acuta quia calefacit sangui-
nem vel predominantem substantiale consumit hu-
miditatem. quoniam enim extenuatur sanguis non
est debitum nutrimentum membrorum. unde se-
cundum sumptio sicut enim fit in ardore qui deficcet
ex caliditate et siccitate aeris humiditatem con-
sumente in estate. vel ex nutrimenti ablacione
sicut accidit in hyeme quando cadunt folia. vel
ex nutrimenti corruptione et purgatione et ma-
las coniunctiones et qualitates sicut ab vitrosi-
tate. sulphureitate et humiditate sicut contingit in hu-
manis corporibus. quoniam enim fit nutrimenti ab-
lacio propter impotentiam nec in digerendo cibo
et in consumendo deperdit sicut accidit in senibus
quoniam calor extraneus corpori dominatur et sub-
stantiale humiditatem membrorum deficcando
destruit et consumit quod solet accidere in ethice
quod provenit ex acuta febre vel ex accidentibus aie
quoniam sanguis nutriturus membra radicalia mu-
tat a sua dulcedine et sapore sicut accidit propter
apostematam plura corpus calefacientia et con-
sumencia que sunt aliquando causa febris ethice siue
habitualis. In generali autem ista sunt signa
huius febris. calor nocivus et qualis in quolibet
parte corporis. signum secundum quod calor lenis est et
non pungitivus. unde in inferni pati febre vix
se putat. tertia signum est quod eorum calor est humidus
et plumbeus aut citrinus. quartum est quod eorum
corpora sunt aspera. oculi oculi sicut amittit
tes si pituita nutritiva enim eorum humiditas
ab eis ablata est. Particularia autem signa
sunt diversia secundum diversas species huius febris.
Species autem diversificantur secundum diversas hu-
miditates. Dicit enim Avicenna quod quatuor sunt hu-
miditates. prima est in extremitatibus parvum
venarum substantiam essentiam membrorum o[mn]i-
milium. quoniam autem supatendit hec humiditas
fit febris putrida et non ethice. facile gene-
rat ethice et inducit. secunda humiditas est que est in
porositate membrorum o[mn]i milium sicut ros. Unde
etiam et ros ab auctoribus appellatur et cum hec
supatendat fit propter prima species ethice. ter-
cia humiditas est que est diversa actione membrorum
o[mn]i milium ex parte nature et depletionis ipsorum mem-
brorum et stat loco de perditio. Unde et ab auctoribus
causam nuncupatur. et quoniam hec supatenditur
substantia secunda species ethice procreatur est et
quarta humiditas colligans et continuans
omnia membra et est spermatica humiditas
et hoc dicitur glutinum parvum quod cum consumitur non
reparatur et hec inducit tertia species que est in ma-
bilis enim possit hec humiditas reparari possit
secundum regis. sicut a senectute ad iuventutem ut

dicit Avicenna prima ita species ut dicit ysaac
in libro de febre est facilis ad curam et diffi-
cilis ad cognitionem. si calor augmentetur et deficcet
humiditas vicina coagulacioni fit secunda species
et est facilis ad cognoscendum et difficilius ad
curandum. quoniam vero intentum intendit calor qui de-
ficcet humiditatem colligantem membra fit ter-
cia species que est facilis ad cognoscendum si in
possibilis ad curandum. in prima vero specie cum
sanguis generalibus suppositis calor aug-
mentatur ante prandium. in secunda vero post pran-
dium plus sentitur. si in tertia maxime. cuius
causam assignat ysaac in libro febrium dicens
humiditas cibi otiosa est calorem immaturali.
Unde quoniam illum suffocat ex toto ut in prima
specie que est debilis et ideo est ante prandium
maior calor. si autem ad suffocationem caloris
non sufficiat saltem calorem interius foris ex-
tat per suum oppositum et fugit otiosum erit ad
membra exteriora sicut quoniam proicitur scilicet
aqua frigida super calorem vitam non extinguitur.
Tercia species ut dicit ysaac patet per sensum
nam facies mutatur in lividum colorem propter
subtilem humiditatem de siccitatem et vitium
defectum. naves sunt subtiles et acute et oculi
oculi. tympana aspera cuius sumpto humo-
re apparet asperitas ossium et opago motus
palpatum et supraliorum fit gravis propter ocu-
lorum siccitatem. Unde sine voluntate claudunt
oculos quasi gravati a sompno propter virtu-
tis defectum. tactu sentium frigidum et siccum
si per motum semper ascendit calor maior de terti-
non vident habere viscerum et tactus eorum quasi
tabule si cutis elevatur non descendit inferi.
propter defectum humiditatis. pulsus debilis
et spissus et durus. vena similis est oleo in
liquore et sula supra petram sonat sicut oleum
Dec infirmitas quo ad primam speciem cito
curatur ne cadat in secundam que difficilius
curari potest. Curatur autem medio cruce temperata
et per medicinas caloris repressivas et confor-
tativas et humoris partem restitutas et ad
hoc precipue valet electuarium etis. balneum
autem solet cum rosis violis maluis et alijs
refrigerantibus herbis et humectantibus. balneum
autem non debet esse nimis calidum sed quasi
tepidum ne nimia humorum consumptio con-
sequatur. et non fiat in balneo longa mora
Inungi etiam solet unguentis insipientibus in
frigidantibus et humectantibus sicut oleo violis
cum melle albo et lacte mulieris masculum nu-
trientis. Specialiter dicit plato quod valet
ethice et peticis. lac aprinum in quo lapi-
des fluviiales sunt extracti si ieiuno stomacho
et inamito patientibus tribuatur.

Lib 7

De febre putrida

C. 36
Febri putrida ex putridis humoribus ex quibus gignit putrida est vocata dicit autem Isaac quod ista putredo sic habet fieri malis humoribus et superfluis in aliqua parte coadunatis ex calore extraneo et innaturali quocumque casu superveniente quodammodo fit humorum putredio. Hovenit enim humores per illum calorem et ebullunt. si tamen non digeruntur neque facta digestionem inter partes laudabiles et non laudabiles mundificantur sed potius facta ebullitione putredio omnino et ideo necessarium est partes corrumpunt. Cum igitur materia grossa et viscosa in corpore coadunata moveatur a calore necesse est ut dissolvatur in vaporem qui vapor intrat humidum grossum manens in se occultat et non libere exalans et eprensus propter grossitatem materie sibi resistens corrumpit et putrescit. huic autem putredio compositio maxime est disposita propter humiditatem et caliditatem et humiditatem quoniam excessus est in humiditate et calore. compositio frigida et sicca non sic ad putredinem est parata. et ideo grande ratio febres putridas patiuntur quia si calidas compositio desiccet humorem et coadunat et digestionem materie ac dilatationem obviat et repugnat que sunt dispositiones medie ad putredionem. Frigiditas etiam congelat et resistit calori facienti ebullitionem. Nam igitur est intelligere quomodo cause facientes putredionem sunt humiditas disponens et caliditas humoris movens et ebullitionem faciens in humoribus quorum feces ut dicit Isaac non dividuntur nec mundificantur immo mutuo permiscuntur et ideo ad putredinem necessarium est disponunt. Huic autem putredioni cooperatur maxime propter corporis clausuram et restrictionem quam restrictis partibus non potest fieri superfluitatis solutio neque evaporatio. et ideo est necesse quod maior fiat humorum per calorem commotio et corruptio propter si causa vel calor sit innaturalis non sit nature legitimus. si potius corruptivus. His autem causis putredionis cooperantur etiam quodammodo extrinseca ut ordinatio dietae exercitium et etiam medicum et similia que omnia interiori corruptioni vel putredini cooperantur quoniam modo indebito et in tempore inordinato corpori extrinsecus adhibentur. Ex humiditate igitur in aliqua parte corporis sic putredio facta resolvit sumus calidus et corruptus qui cor petit ipsum distemperat atque ledit ac deinde per venas et arterias se infundens febrem putridam corpori introducit et hanc dicit Isaac et est materia igitur sic putredio facta que putredio febris est causa aut continet in aliquo quantum corporis sicut in stomacho et in epa-

te vel alias et tunc est causa febris que dicitur interposita aut continet intra vasa scilicet in venis et arteriis et tunc est causa febris que est continua. autem continuitatis febris putredibilis est corruptio humoris et coactio vaporis inflammantis in arteriis et in venis. et sic patet causa et ratio omnium febrium putridarum in generali sive sint continue sive sint discontinue et interpolate.

De signis putride febris

C. 37
Signis autem febrium putredialium quodammodo significaciones generales. prima est quia materia talis febris diu permanet in corpore si superveniente causa extranea calefit et putredio scit in effectu. sed a significacione est quod talis febre precedit rigor vel frigus maxime si materia fuerit intra vasa et vicina sensibilibus membris. quia ex materia frigida resolvuntur quidam nervi qui ledunt nervos sensibiles ex quibus rigor vel frigus generatur. tertia significacione est quia talis febris habet interpolacionem; veram in interpolatis vel inclinacionem; manifestam quemadmodum in continuis. quarta est quia talis febris maximam generat angustiam propter multitudinem et grossitatem humoris de materia putrida generati propter quam fit ordinatio caloris et virtutis ad interiora donec natura expellat se a fumo illo et hoc tempus dicitur significatur secundum diversitatem materie in subtilitate et grossitate quia si materia fuerit subtilis et virtus fortis cum velocitate dissolvitur et spargitur per corpus et redit virtus ad membra sicut prius. si vero materia fuerit grossa et virtus debilis et econverso. quinta significacione est in statu febris quia tunc occurrunt accidentia signa compositio; putredinis sicut dolor capitis malicia. anhelitus sitis et similia. sexta est quod corpora non plene mundificantur apud quietem febris. si remanent ad huc in corpore male qualitates propter quas remanet debilitas in corpore et etiam redeunt ipse febris et accessiones. septima est quod non emascat in vniuersitate quemadmodum et cetera febres apud solutionem. si quiescat omnino interpositis et declinat sicut in continuis inter parvos. si multae alie significaciones que in febribus particularibus denotantur.

De febre cottidiana

C. 38
De febribus autem interpolatis quedam perveniunt ex humore simplici putredio facto extra vasa ut ex fleumate naturali natum cottidiana ex colem tuba. tertiana. ex colem nigra quartana quedam ex humore composito generantur ut cottidiana. aliqua est ex fleumate acetoso. aliqua ex vitreo aliqua ex dulci. aliqua ex salso. iste febris

diuersitates per propria signa dimoſentur in
iſtis autē febris omnium accidit dolor capi
tis. inſipiditas oris. grauitas corporis. frigus
p̄cedens. calor ſubſequens. ſingulis diebus
acceſſio renouatur et quod prius eſt aliquo
cienſ duplicatur. Diuus febris materia con
grua medicina digeratur. diuidatur et ex
pellatur. dieta congrua regatur. precaueat
etiam medicus ne in quartana vel ethiam
terminetur.

**De febre teriana et eius ſignis
et cura.**

Teriana febris fit ex colera putrefacta
extra vaſa et non collecta ad apoſtea
fit autē teriana alia ex colera natu
rali. alia ex naturali vt ex colera citrina vel
vitellina. teriana ex colera naturali facte hec
ſunt ſigna. de tercia die in tercia affligit et
potiſſime circa hora tercia. p̄mo rigore dein
calore. dolore frontis. amaritudinem oris. ſiti
tymitu autu. inſtancia vigiliaru. vrina ru
bea ſubtilis et tenuis. p̄t̄ij. hōis aut plus
preſt̄ habere in labore et alias p̄t̄ij. in quiete
Secōm vrina vno materie p̄coe. varianē et
ſigna. nam ſi materia fuerit in ore ſtomachi
dolor frontis eſt maior. ſimilit̄ et ſitis cum
aſperitate licci gutturis et oris ad eſt volun
tas. vomēdi. vrina ē nimis colorata. Si fue
rit in interſtinis p̄dicta ſigna non ſunt ita in
tenſa ſi dolor ē circa umbilicu et vrina ē ma
gis intenſa. Si vno fuerit in epate vel in ci
ſta ſellis coloratio erit vrina cū ſpuma cro
cea. Si autē fuerit febris ex colera citrina
vel vitellina varianē in p̄te ſigna quia affli
git p̄mo rigore. deinde lento calore in hōis
et ſleum itis mouet. vrina ē citrimis medio
mediocri tenuis. plus tamen accendens ad
tenuitatem horis in teris mouet quia modo
anticipat modo ſuboccupat. aſſunt et p̄dicta
ſigna ſe. dolor frontis et h̄ ſunt prioribus re
miffionibus. Hec febris ſicut et cotidiana. ali
quā eſt ſimplex. aliquā composita. ſimplex ē que
fit ex vna materia in vno tantu loco putre
facta. composita vno ſiue duplex q̄ fit ex diuer
ſis autē in diuerſis locis putrefactis. ſicut
continua fit duplicat̄ q̄ ſleuma diuerſu in di
uerſis locis eſt putrefactiuu. Signu autē
talis teriane eſt q̄ omni die affligit. p̄mo
rigore. deinde calore. h̄ de tercio in terciu gra
uius et in diuerſis horis. vrina mediocris
eſt in ſubſtancia ſubrubea vel ruſſa. ſuſtius
aliquantulu obumbrata. Cum itaq; ſimplicis
teriane agnita dieta p̄mitus ordinatur ſim
iliter ſim tempus et nature qualitate. deinde
mediāna debita ſubſequat̄. Orimo materia

cū vno acetpo digerat digeſta cū opimel
le lapatuo purget̄ cū alia congrua medici
na. Si materi fuerit in ore ſtomachi vomitus
prouocetur. digeſta tamen prius materia
quā digeſta oportet mediari et mouere
vt cruda vt dicatur in amphetiſmis. mate
ria vno cognoscitur per anticipacionem ac
ceſſionis p̄t̄. remiſſionem rigoris vel frigo
ris et caloris augmentacionem per maio
rem afflictionis prolifitatem. per vrine in
ſpiffacionem. quando ergo apparent talia
ſigna digeſtionis purgetur materia ipſius
febris ſiue ſit composita ſiue ſimplex. iſta
tamen ſemper adhibentur conſideracio et cau
tela vt ſi fuerit materia ſimplex medicina
ſimplex. et vbi duplex materia et ipſa medi
na duplex.

**De quartana et eius ſignis et te
medijs.**

Quartana fit ex melancholia p̄t̄. facta
extra vaſa et non collecta ad apoſte
ma. fit autē iſta febris aliquā ex me
lancholia naturali. aliquā ex non naturali. Jeta
ne ex melancholia naturali facte hec ſunt ſig
na. de quarto die in quarto affligit hori. ulacōe
p̄t̄. deinde calore lento. vigintiquatuor
hōis habet in ſummo labore et quadragin
ta octo in quiete. In horis melancholie affli
git ſcilicet a nona inferius et ſeruat certa
tempora accenſionis. vrina poſt accenſionem
citrina vel ſubcitrina in diebus interpola
tis quia cruda pallida ſcilicet vel ſubalbi
da et tenuis apparet. Si in ſtomacho ma
teria fuerit ad eſt oris acetofitas cum ſto
romia et vragine et alijs ſignis p̄ſſimis et
inordinatis quia ad eſt triſticia timor anxi
etas et alie grauiſſime paſſiōes. ex p̄te corporis
grauitas. pigritia. indigeſtio. inflacio lateris.
ponderofitas crurū et corporū. vigiliarū in
quietudo. timor in ſompnis. lauditas in vng
uaus et labijs maxime in tempore accenſio
nis dolor etiam accidit lumborum et ſiniſtri
ypochondrii cum tumore ſplenis appetitus
fortitudo quia ex melancholico humore graui
et ponderoſo abus deprimunt ad fundum ſto
machi. Unde ore ſtomachi remanente va
cua deſiderium excitatur. Alie ſpecies quar
tane que accidunt cum admixtione alterius
humoris. h̄j diſtinctur nocte et in illis mu
tantur ſigna ſm qualitates humorum que
cū humore melancholico commiſcent̄. h̄ illarū
febrū differencias nō ē p̄ntis negoti. decla
rare. Cognita igitur quartane cauſa et pro
pria differencia a principio dentur forcia di
geſtiua quia ſpiffa eſt materia et compacta

Et ideo denē ea que natura digerūt et mū
dificāt sicut opimel simplex et squillitiā et
huiōi materia digesta purgef cum sibi apro
pata et apitiuis herb ac mūdificatiuis bal
neetur et subsumgetur caueat a cibis melā
colicis et nociuis vraf electuarijs et pluribz
calidis confortatiuis humoris melancolici cō
sumptiuis et alteratiuis et letificatiuis sicut
est dyafene dyaborago leticia gal et huiōi
cū calidis vngētis et confortatis mungat et

De febre simplicia et opofita

C. 42

Febriō continua puenit ex humore pu
trefacto inter venas cuius sumus pe
tens cor ipsū ledit et febē que dicit
continua corpori introducit. Sic humor aliqñ
ē simplex aliqñ opofitus simplex qñ putre
scit sanguis in vaf et continua iducit que sy
nochus dicit. qñ vero nō putrescit s̄ qñ tū
te sup̄ abundans et calat fumofitates vero
caulante calefunt et distempant que distē
pate spiritū vitālē distempant et sequit fe
bris que dicit synocha inflatiua. qñ etiam
colēa putrescit in subtilissimis venis ois sto
machi cordis epatis et pulmonis q̄ dicitur
causon quia membra spūalia vrit et mēdit
qñq; etiam in alijs venis putrescit et dicitur
terciana et continua. qñq; etiā colera et lang
uis similit putrefunt in vafis. et siquidem
maior pars sanguis putrefiat fit febris sy
nochides. si vero maior pars colera putrefcat
dicitur caufomides. p̄ varietate autē caufarū
variant et signa. Dynochi itaq; hec sunt
signa febris continua. calor frōtis et tympan
a utissimus. sitis vehemēs. oris dulcedo vri
na rubra et spissa et q̄modo lutes. Eadem
febrē sunt signa in synocha inflatiua excepto
lūore vrine. appar; etiā oculorū eminecia cū
venarū plenitudine et rubore faciei et totius
corpis grauitate. In caufon vero et alijs ap
paret vrina rubicūda subtilis et tenuis q̄dā
nigredine obumbata. dolor frontis et tym
panorū tantus q̄ oculi et tympana vident clavis
p̄forari. calor in corpe mixtū cū cetero. sitis
indeficiens. vigiliatū instancia. lingue aspe
ritas. exustio cum ostipacōe ventris. si pecca
uerit colera in qualitate vel in quātitate acci
dit ventris fluxus et vomitus colerici. Eadē
signa apparent in caufomide et de synochide
et tamen differēcia illarū discernit potissime
p̄ vrinam in hīs febribus continua ex sanguine
generatis deb; fieri sanguinis subtractio ex
p̄ribz vtroq; brachio p̄mittentibz et crate
dieta taliū debet esse tenuis et frigida sicut
mīa panis in aq̄ lota pruna cocta et huiōi
medicina debet esse sanguinis repressiua et

alteratiua vt Syropus acetosus violaceus et
huiōi. et tra lynthomata se; contra vigilias et
dolorem frontis et huiōi maxime insistendū
est. iste infirmitates qñq; sudor et qñq; fluxus
sanguinis per nares vel aliunde salubritē
terminatur et.

De fleumate

C. 43

Fleuma qñq; putrescit in vaf et facit
cotidianā continua. cuius signa sunt
calor continuus s̄ in nocte maior et si
aliquo typo grauedo capitis. oris ispiditas
vrina par colēata et spissa. horas hab; xvij
in sumo labore et vi. in falsa quiete. aliquādo
etiam melancolia putrescit in vafis et facit
quartanā continua. cuius signa sunt. calor coti
nuus. s̄ de quarto in q̄tū diem semp maior
et sic si typo grauedo capitis. calor lentus nō
multū intensus. et iste due vltime febres nō
discernunt de facili p̄ vrinā. qñq; etiam pu
trefcit fleuma extra et colēa itra et tūc febris
inde generata dicit minor enutricheus cuius
signa sunt ea que et continue cotidiane et tūc
in sero illis adest frigus et maxie frigescit
tūc extra adest grauedo capitis palpebrarū
oppressio falso sopno oppmē. xvij. horas h; i
sumo labore et vi. in non sumo. sed illud non
sumū. sumus est sume cotidiane continue
quonia putrescit fleuma intra et colera extra
et fit medius enutricheus. cuius signa sunt
calor continuus. sed de tercio interdū grauius
intendit et fit cum rigore p̄cedit cum dolore
capitis et siti. xv. horas hab; i sumo labo
re. xv. in falsa quiete. vrina rubra medio crū
tenuis vel spissa vel luida. Aliqñ putrescit
melancolia extra et colēa itra et fit maior enu
tricheus in quo est maior calor et omnia sin
thomata vltora q̄ in prioribz. vrina aliqñ
est viridis. aliqñ nigra. aliqñ luida et disco
lorata. que omnia sunt signa mortificacōis
pi. horas habet a sumo labore et xv. in non su
mo. Istarū febrū opofitarū species et diffe
rēcias vij. prius medicos potest discernere
quia vt dicit p̄poc. in amphod. auroz mor
borū non semp sunt pnunciacōes certe neq;
sanitatis neq; mortis vt dicit gal. quia in
talibz morbis aliqñ p̄fectus medicus erat
app̄telo acatē motū matele morbi et etiā p̄t
defectum vel virtutē paciētis quā ignorat et
ideo hic finē de istis febribus imponemus. q̄
enim hic posuimus ab ysaac. a ost. ab auicē.
ab alex. certissime tradita epimus et etiam
a gal. hoc autem non latrat q̄ minor enu
tricheus auatur cum difficultate. medius ve
ro vij. tamen aliquando. s̄ maior nunquā
nisi diuina manu vt testat gal. et

C. 44

De horripulacione
 Ori pulacio e qd am pua et qua di
 spolio ex materia febrili in corpe
 surgens accessiones febriles pua
 rias q pcedes Ori aut ex frigidio suo a frigi
 da materia fleuatica vel melancolica esoluta
 qui subito p membra corpe se diffundens
 neruos q musculos tangit ex sua frigiditate
 aut ostingit. Unde radices piloz stringen
 poros claudit q ipsos pilos rectos q rigidos
 funus frigidus facit. Unde horripulacio fit
 p h. horrida dicitur piloz erectio qa cum
 quodam horrore alianus timoris graua pi
 li capitis subito elenant. timor enim subit
 calore ad interiora reuocat et ideo corpe sup
 ficiet a calore depaupata exteri se ostingit q
 corrugat et sic p osequens pili in superficie et
 tis inuoluntarie erigunt. eadem ergo est ra
 cio q causa in febricitantibus horripulacionis et
 tremoris frigiditatis q rigoris vt dicit ost. :

C. 45

De fastidio
 Jera membra nutritiua diuerse acer
 dit passiones sicut circa stomachu
 fastidiu. bolismus. vomitus et huius
 Fastidiu e immutacio appetitus vt dicit ost.
 Est aut fastidiu dicitur q potu inuoluntaria
 a hominatio virtuti nutritiue maximu in
 ferens noamentu. Unde dicit fastidiu quasi
 fastens tediu vt dicit phid. quia in illo inus
 mit homo fastidiosus tediu in quo alter red
 pit solaciū q nature oblectamentu. fit aut
 tibus modis. ex spirituu defectio. ex suoz
 sensibiliu opilacione. ex humoru calidoz vel
 frigidoz nimia replecione. pmu patet quia
 cum spūs sint instrumenta virtutum vt eas
 excitent ad suas pazendas opaco. ex ear
 defectu appetitiue virtutis opaco impeditur.
 Scdm eiam patet appetitus em stomachi
 qui pte dicitur desideriu a dupli virtute
 pficit sc; a naturali appetitiua q ab influere
 sensitiua. Cum igit natus sensibilis opilacione
 tis spūs anim alis nō posse descendere ad os
 stomachi vt pficiat appetitū non in merito
 altera causa principali deficiente deficit appe
 titus. Terciu pat; q cum racione natura
 tis fiat appetitū eplecoe scā ex hūore appet
 non in merito impedit. signa autē qā deficit
 appetitus ppter defectum spirituu sunt ista
 totius corpe macillencia ex febre pcedente
 ex remedio nimio ex vigilis q fluxu ventris
 neruoz opilacione. agnossemus ex hoc q pa
 tiens in assumptis nullā patit delectaco. q
 tunc maximā patit stomachus indigestio;
 stomacho ppter absentia spirituu in frigidio
 qd etā in transitu sentiat frigidus ppter

pdi tam causam vbi doz agnossemus humo
 ru habundancia ex am ritudine oris ex sic
 citate lingue cum siti et ex calidis fumosita
 tibus palatu excoriantibus. adest eam qnq;
 vomitus croceus frigidus humores seminis
 esse in causa eructacionibus acidis vel insipidi
 sine fetidis ex indigestione q stomachi gra
 uedine. qn igit de factus spirituu est in causa
 opandū e ota illa ppter q sunt spūs in de
 fetu quia si ex febre agendū e ota febre. si
 ex ieiunio et corpe alupose pbita sūt cibis
 electur. vbi o fortantibus repanda et sic de ce
 teris. sūt salameta spūs q repacia q orificiu
 stomachi ofortancia ex acetosis sc; q menta
 q hūdi aromatica sepi naribus aponat. Si
 fuerit opilacio in causa valet si nichil obfel
 terit q patiens de mediana de ptri bachi
 minuat. denē calida diuisiua. calida e eiam
 ofortatua vt dyacimū et consimilia nisi
 nimia caliditas sit in causa. tū enim syropo
 acetoso est vtendū et materia congrua me
 dicina est euacuanda. Si humores frigidis
 sūt in causa purget stomachus a benedicta
 vel alia ogra medicina et alidū ofortet. i
 uetia cibaria sunt offerenda eiam si alqñ
 adum fuerint nociua. si ea desiderauerint
 vt sic in eis excitetur appetitus iuxta illud
 ppo. paz de terioz cibus q potus melioribus
 qd delectabilis vero magis e apponid. :

Bolismus
 Bolismus e immoderatus et qñ animus
 appetit. Hab; aut fieri ex frigidita
 te oris stomachi dominante. ex pte
 ai hūre. frigiditas igit mēsa a sumpta ci
 baria vi ex passionis trahit ad inferiora et
 sic stomachus in amittit mēde vacuitatis appe
 tit stomachi vt ex multis caus infrigidat
 fiat ex nimis frigida dicta et hūdi dicit
 g. l. q bolismus nascit ex nimio calore mem
 broz qz vne trahit ab epate. epate vero p
 mfericas venas exhit a stomacho a q subit
 to manit stomachus q sequit appetit qñ
 attinuit q immoderatus dimoscit p mēho;
 vrine et quia cito aduenit nec tamē p cum
 virtus deficit isti econtā frigida medicina
 et grossa dicta. Bolismus autē hec sunt sig
 na scilic; q homo plus debito appetit q pl
 subito comedit et tamen ex assumptis nichil
 corpe addit. sed attenuatur potus et mar
 cescit. adest frequēt fluxus ventris. Acci
 dit autem appetitū immutari vt appetit
 quis nociua vt carbones terram et salem q
 hūmumobi. Et habet fieri ex humore melā
 colico vel coletico inficiente os stomachi et
 et quā quādam lanuginem inducentem

C. 45

Lib. 7

Unde stomachus infectus racione deformitatis appetit talia ut in pregnatibus patet in emoco roidatū et menstreuoz retēcōez patientibz in quibz sumus ab immundo sanguine resolutus inficit nervos sensibiles stomachi etiā imutat appetitū Contra bolismū denf calida stomachū confortantia dentur etiam cibaria vinctuosa et multa pignedine addita ut vinctuositās ori stomachi innatans fastidium generet et inducat et si humor frigidus ac fleumaticus fuerit in causa ut frequencius accidit stomachus purgetur tandē calidis electuarijs interius vngētis calidis exteri⁹ confortetur. o simili modo dicit inordinatus appetitus 22

De singultu

Singultus est sonus violēte modo mis stomachi ex spasmosa dispositione eius pueniens. fit autem duplici de causa principaliter scz ex nimia replecōe vel epinamcōe et qñz ex frigore. Vñs em de caus neruū stomachi cōtrahuntur qbus contractis sūd⁹ stomachi sup⁹ eleuat. vñ aut regitā mīte ipsū ad naturalē potēciā educere. Ex tali ergo ascēsu vel descēsu ut dicit qdā fit quidā sonus qui dicitur singult⁹. vel ut michi videt dum fundus stomachi eleuat aer in medio cōtū vi expulsiōis eriens dum alteri aeri obuians p angustū transit facit sonitū qui dicitur singult⁹. qñ accidit ex replecōe fit cum vomitū humorū vel ciborū Accidunt etu etacōes diuersi saporis sū hu morū habundantiā diuersitatē et plectoria est corpis habitudo. diata enim pcesserit nimis larga. qñ em cōtingit epinamcōe agnoscat per febrem vel fluxum ventris vlsanguinis et p alia que extenuant corpus. h qñ accidit ex frigiditate agnoscat per frigiditatem aeris vel p dietā frigidā pcedentem et huiusmodi. Contra singultū ex replecōe vñ dum est vomitū et alijs euacuatius calefaciētibz et de siccatiuis. cōtra singultū ex inanicoe si fuerit sine febre vñdū est restauratiuis et humectatiuis. si vero fuerit cum febre periculo sus est. Contra singultū ex frigiditate actualiter calidis et potencionalitē vñdū. Valet etiam sternutacio si puocetur. valet etiā stēnutacō et timor si ex i. puiso iuciat. l si aliqd vñdū valde subito obiciat. nā calor reuocat ad interiora ppter vñdū aut timorem dissoluit sumum qui materia singultus est 2.

De vomitu

Vomitū est ciborū et humorū a stomacho violēta reiectio. et habz hiel

istis modis. aut vi nature aut vi sintētis qñq; enim suphabundant in stomacho humores calidi. qñq; frigidi Unde quando ex caliditate ebullicōez faciente et humores dissoluent fit eoz p vomitū expulsiō. sicut em frigiditas intēta in ore stomachi vi cōpssionis repellit humores et cibaria infēns et est causa solucōis p secessum sicut caliditas dominas mouet eos aliqui sursū et ē causa euacuatōis p vomitū. aliqui etiam fit ex ciboz et potū suphabundancia que cum natura non possit regere vel digerē ea repellit a se tanq sibi supflua et nocua. Aliqñ autem accidit ex qualitate cibi vel potus et ex eius aamie Unde mordiat nervos stomachi et puocat ad vomitū. Aliqñ fit ex debilitate virtutis recētiue et fortūte expulsiue Unde stomach⁹ non valens assumpta p incontinēciā vomit ea. Aliqñ etiam accidit ex fortitudine et acimine medicine. Aliqñ etiam fit vomitus cū inferiora ventris fuerit foriora et expellunt suas supfluitates ad supiora et natura nō valet retinē ea sū o ab hominās abhorētēs p vomitū expellit. Illa etiā fit aliqñ p cōpssioez et eleuacōez stomachi ex vicinitate et colligācia alioz mēbroz qñ casu aliquo paciunt ex matrice. Unde frequēs vomitus signum est impregnacōis ut dicit gal. vomit⁹ itaq; laudabil est quando fit vi et opacōe nature l qñ fit sicut oportet et quando oportet adiutorio medicie. quando fit in die cretico et eter ex vomitū releuat. Vomitus enim laudabil stomachū mūdificat vñti digestiue seruat et ministrat. totā naturā exponerat ab infirmitatibz infirmitis. totū corpus hominis alleuiat Si aut fuerit illaudabilis cōtraria operatur omnem autē vomitū naturalitē pcedit mot⁹ et tremor labioz conatus et angustia spūaliū mēbroz. nausea et abhominacō. oris apcō lingue distensio. et extensio vñarū arteriarū et neruoz. lacrimacō in oculis. emissio sudoris. imutacō gutturis et amariacō et infectio lingue palati atq; oris. Vomit⁹ igit si fuerit necari⁹ puocet. si supfluus et nociuus restit gatur. Circa vomitū autem ex frigidā causa valent calida et confortatiua tā electuaria q vngenta. valet etiam dyaceton ten. calidum dyaniū. dyaciminū et hūdi. cōtra calidam vero causam valent frigida et sicca restrictiua et cōfricācia ut zuchata rosacea dyatodon triasandali et huiusmodi. Et hec de vomitu dicta sufficiant 2.

De dolore ventris siue stomachi
Dolor stomachi multis d caus habz hiel scz ex calore dissoluētē ex frigore

C 47

C 48

C 99

coratate ex ventositate excedente ex apostema
 te opmente ex humore calido vel frigido. vil
 los stomachi inuisicandi. vbi calor e in causa
 dolor e pungitiuus. eructacio calida paula
 tum palid a. vrina grossa. cibaria bene dige
 runt. subtilia aduunt. amaritudo oris. se
 cessus colericus. vrina crocea. Vbi vero fri
 gibilitas cum humore e in causa est dolor gra
 uatiuus. dura male digerunt. leuia et subri
 lia melius. solet adesse vomitus fleumaticus
 crudus. ventris ostipacio. eructaciones aceto
 se. Ventositas si e in culpa cognoscit ex rugi
 tu et gurgulacione et eructacionibus insipidis ex
 quoz emissione pacies alleuiat. Apostema
 si e in stomacho cognoscit ex febre comita
 te. ex punctura et ardore et indigestione et oris
 ficij extensione. Si igitur calor cum humore
 sit in causa humore digerat et cum medicinis
 apprijs purget. stomachus cum electuarijs
 frigidis confortetur. cum vngentis frigidis ex
 ternis fomentet. Si autem frigiditas cum hu
 more sit in causa modo otario curet. Si ven
 tositas sit in causa curet cum illis q extenuat
 ventositate vt dyamanat. dyaciminu et huoi
 magnas em ventositates in corpe et spaliu
 e inuenio toziones qn se inter humores int
 ponit vt dicit ost. et ideo oportet vt sibi suc
 cureat cu medicina ventositas ventris dis
 solutiua et ideo dicit ost. vt ventosa siue sca
 rigine cauidet vmbilicu vt ventositas extra
 hat ab interioribus ad exteriore quia sicut di
 cit idem plus ventositas ledit in multis cau
 sis q humores vt patz in ptopcijs de qbo
 ide in eode ca. dat exemplu. qd qz igitur vile
 otinua custodie corpi sanitatem custodiat
 stomachu ne nimiu sumat cibum. summa em
 et pfecta medicina est abstinentia vt dicit
 ost. in iij. ca. de fastidio.

De tortura

Solet etiam ventri accidere dolor et
 tortura vt dicit idem ost. ex humoribus
 intestinis inuisicatis sicut dolor ylia
 dis colericus et similes passiones. Accidunt
 autem iste infirmitates qz ex interclusa ven
 tositate viscerali obuolacione extendente.
 qz ex humoru multitudine viscerali aggra
 uante. Aliquando ex aliquo apostemate le
 sionem intestinalium substans infirmitate.
 Aliquando ex lubricorum viscerum interiorum
 rotante. Aliquando ex aliorum membroru
 compassionem intestinalium inducente. Aliqu
 ex humoru acumine intestinalium substanciam
 mordicante et vlcerante. Et iste passiones
 apprias habent causas et apprias significatio
 nes. Ventositas ergo cruda et grossa ab hu

moribus resoluta quando cum fetibus inclu
 ditur intestinis multas generat torhiones. et
 si fuerit resoluta similitas vel ventositas a
 materia sanguinea erit dolor infirmitas vt
 dicit comentator. si sit ex coletica erit pungi
 tiuus. si ex fleumatica dicitur extenuatus. si
 ex melancolica dicitur grauatiuus. si ex mul
 to fleumate dicitur congelatiuus. quando
 autem ex sola ventositate est tunc dolor de
 ambulatiuus. nam dicit verbo ad verbum
 comentator super Joha. et hijs verbis vnu
 tur sepe magistri et auctores. Ista igitur pas
 sio curatur cum dyaceticis medicinis id e
 euaporatiuus extenuatiuus ventositatis et co
 sumptiuus. quando vero replent intestina
 grossa et viscosa grauissimas inferunt pas
 siones. Ligantur enim intestina et congluti
 nantur viscosa supfluitate. Unde natura no
 se potest a superfluo expellere. vnde necessa
 rio sequitur interiorum tortio. inferiorum co
 pressio et repercussio sumofitatum superio
 rum summa preturbacio qz mors et subiecti
 destructio vt patet in yliaca et coletica passio
 ne. In tali itaqz casu solent pmo apponi mol
 lificatiua et materie inducere humectatiua.
 deinde aliquantulum modificaliua. tandem
 necessaria purgatiua et sic eponetatis et pur
 gatis interioribus tota natura ad consisten
 ci am debitam reuertitur. Quando vero apo
 stema occupat stomachu vel intestina ex materia
 et distensione apostematis sentit dolor et gra
 uedo in stomacho et etiam intestinis et fm qli
 tate materie et qualitate apostematis inten
 ditur vel remittit et impetus angustie et dolo
 ris. dolor autem semper tanto est grauior et peri
 culosior. quanto in subtilioribus et graciliori
 bus apprehenditur intestinis quia minus pz
 locus euacuacionis et euentacionis. Iste tamē
 interior et exterior confert mediana medio
 criter refrigeratiua rade febris mitigatiua.
 et racioe doloris maturatiua et immundi
 ficatiua. racione apostematis consolidatiua
 et sanatiua. racione subsequenter vlcetis ne
 locus remaneat vlcerosus. et ista omnia et
 multa alia patet in vatic. in plat. sed ista
 hic ponere esset superfluu. quando igitur lubri
 ci sunt in causa maxime instat dolor. Sūt autē
 lubrici vermes qdā logi rotundi et acuti ex vi
 scos et crudis humoribus intestinalium interioribus
 generati q cum fuerint in gracilibus et longio
 ribus intestinalibus generati dicuntur lumbrici qd
 longi vt dicit ost. Si vero in inferioribus et
 grossioribus sūt nutriti ascarides dicuntur et
 auaribini hijs fm diuersas materias ex quib
 bus sunt diuersas habent species et figuras

C. 50

217
Nam ex falso fleumate sunt vermiciuli longi
giles & acuti. nam dolce illius fleumatis q
habet motu a centro vsq; ad circumferencia pro
trahit materiam vermis in longum. siccitas
vero cum habeat motu ad centru & possit ma
teria dilatare ostingit & coarctat eandem in
rotundum. et ideo vermiciuli sic generati longi
sunt et rotundi. Ex fleumate vero dulci sunt
vermes longi & lati. longi quidem more caloris
quia calor prolongat. lati vero quia humor se
diuidit & dilatatur. Ex fleumate vero acetoso
quod frigidum est et siccum curti & rotundi. quia
vtraque qualitas cum habeat motu ad centru re
pugnat latitudini & longitudini. Ex fleuma
te vero naturali cum sit frigidum et humidum sunt
breues & lati. breues quidem ex frigiditate. la
ti vero ex humore et isti dicuntur ascharides vel
curtissimi quia semini curtissime assimilantur.
Ex vterio fleumate per nimiam frigiditatem nichil
vult. Hi vermices guillimas inferunt cor
ruptioes. febris adest. pruritus natiu. stridor
dentium. ab hominibus cibis. stupor et alienatio
mentis. clamor in sompno. tremor corporis
emissio lingue. et masticatio cum nichil habeant
inter dentes. et ista omnia accidunt. propter colliganciam
ganciam intestini ad instrumenta sensuum & ad
maxillas. Porro ergo ut dicit ost. ut cicuti
eliciat alioum corpus ab eis assumit & membra
remouunt. nec expellunt nisi moriunt. dum
enim viuunt sunt cum intestinis miscati de fa
cili non exiunt. huiusmodi abhorrent eos na
tura eorum tamen aliqui exiunt. huiusmodi moriunt
et statim moriunt. cum vero amaris occi
dunt sicut absinthio et huiusmodi quod omnia in eodem
ca. recitat ost. Debent autem omnia talia ama
ri dari cum melle vel lacte vel cum aliqua dulci
dulcia enim vermices diligunt. quod cum sibi in cor
poris ant recipiendo amaritudinem se occidunt
ibi enim latitat hamus sub esca qui matris
vel vesica patit et intestina propter colliganciam
paciunt. nam collo vesice opilato etenta vri
na vesica distendit qua distensa intestinum quod
sibi adiacet comprimere et ad fecis expulsionem
impedit. i clausa ventositate colica passio genera
Dec passio generat ut dicit ost. in vno inte
stino quod vocat colon id est cauum & est in dex
tera parte ventris inferioris circumcinctus sicut
zona vsq; in parte sinistra. Causa autem huius
passionis est septiformis ut dicit idem. Prima
est calor igneus & colicatus febriliter intermixtus
defictans fecis humiditate & indurata et epite
non permittens. Secunda causa est cibi siccitatis
stipitici grossities egestionem epite prohibens
Tercia est fleumatis viscositas vias egestio
nis occludens. Quarta est grossitas ventositatis

66
cum viscos humoribus se miscet & descendens
Quinta est causa cum apostema intestino na
scens substantiam feculentam epite libere cohibens
Septima multitudo ascaridum & lubricorum mor
tuorum & miscatorum in hoc intestino epite non
valens. Septima est intestini insensibilitas non
aumentum fecis non sentiens nec expelles. Dec
passio quamque de causa generata dicitur infert
corpore tormenta. Unde generalia et propria habent
accidentia. adest enim generaliter vomitus. ab
hoiaco tortura & dolor intolerabilis ex parte illa
ventris ostipatio & si est ex calida cum ventre
videatur acribus pruritus. nam & paciens cito mo
rietur si non habet remedium. si ex frigida est tunc mi
nima sentitur guttas. lentus tamen est dolor &
in vno loco. si vero est ex ventositate dolor est
extensius et immutat locum cum guttulatione
et inflatione. si est ex apostemate sentitur calor
dolor adest febris cum siti & asperitate lingue
Si ex lumbricis tortura sequitur & dolor & ab
hominibus aliqui per os vomunt et breuiter morbo
est persistet et mortaliter cito inficiens nisi effi
caciter succurratur. Primo igitur sunt cause mor
bi mitigande dissoluentes et destruentes per bal
neationes quefactiones dissolutiuas & liquifi
candas vntiones ut est anacardium. vitellium & huiusmodi
Si vero per mitigatiua non cessauerit dolor
tunc ad fortiores procedendum est medicinas disso
lutiuas purgatiuas sicut in viatico continetur
Quia passio cognata est plura ab plion in
testino dicta. Et est intestinum gale et longum
inuoluens cumque; alia intestina & est carne
discooptu. vnde valde est sensibile. Vnde et
hec passio vocat vna de paucis semper gale. quia
vno die vel duobus interficit et ideo periculosa
quod ipsa colica. & simili tamen modo curatur. ex
similibus enim fecis causam generat huiusmodi maxime
ad apostemata ut dicit ost.

De dysenteria

57
Aliqui etiam patitur ventris ex ciborum et
humorum lubricitate & acrimie ut dysen
teria henteria & dysarrhia. et hec inter
se differunt ut dicit ost. et plat. Dysenteria
est fluxus ventris cum excoriacione intestini &
sanguinolenta egestionem. & dicitur a descendendo
quia in ea inscinduntur intestina et fit ex colica
naturali vel innaturali intestina corrodeute et
excoriante. quoniam etiam fit ex fleumate falso &
quoniam ex melancholia adusta. quoniam ex vicio epa
tis et dicitur epatica. quoniam ex debilitate continen
tiue virtutis sanguinem retinere non valentis
quoniam ex nimia sanguinis habundancia maxime
in deturcatis. sanguis enim consuetus transmittitur
ad nutrimentum membri quod abscessu est membrum
cum non inuenit membris quod nutriat suphondancia

in epate et p mōtūcāā emittit et bicā in
 appāe diffēctā. fit ecā sepe vicio intēstino
 rū et tūc sunt tres species. in pma resolūtur
 intēstinoꝝ vinctuō sitas et appar. egestio sicut
 lotura carnis piguis. in scōa villi stomachi
 abradunt et apparēt quāsi rasure p̄gamenti
 in tēctā p frustula emittunt intēstia et tūc
 apparēt carnose et neruose et ātēiose resolu
 cōes. pma igit spēs bene curat. scōa vix. tēc
 cia nūq̄. similit epatica vix curat. diffēctie
 igit signa sūt languolēta egestio tēctio ven
 t̄is doloz pungitiū. qñ igit fit exortācio in
 tēstinoꝝ sup̄tior qñ; medior qñ; inferiōrū. et
 scōm h° variat doloz nunc in vētra sup̄mo.
 nūc dēca vmbiliā nūc in infimo. Deāidum
 igit causatū diuersa genera diuersificari solz
 ecā; medicā. pma igit solet mūdicari hu
 m. et peccās. dēnde fluxus interdipi et h° tam
 syropis q̄ electuarijs tā emplastris. q̄ vn
 gentis stipticis et cōstrictiuis interiore v̄ero
 medicā uuat efficacē qñdo in sup̄tioribz
 intēstis est materia exterior v̄ero plus ad
 inuet inferiorū. stiptica igit et cōstrictiua de
 bet esse tam medicā q̄ diēta. :

De lientēria :

Lientēria est fluxus vētris cum indi
 gesti cibi et potus emissioe quando
 nulla fit immutatio circa cibum. h̄ si
 aut accipit. ita emittit qñ d̄git aliquando
 ex uillōꝝ stomachi abrahōe. Vñ stomachus
 nō valz cibū retinere qñ fit ex viscosa et fleu
 in atia humo rōitate villis stomachi et in
 tēstinoꝝ abherēte aliqñ ex apostemate quia
 tūc ex abis plus grauat stomachus et ideo
 se vsu nature mouet stomachus ad expellēda
 cibaria ātēq̄ digerāt. Curet hec infirmitas
 sicut sup̄dicta. Dyarrhia ē fluxus ventris sim
 pliciter cū cibi digesti emissionē ab h̄ sangui
 nea egestione. fit autē aliqñ ex ciboz multi
 tudie et eoz liq̄ditate et acūe. aliqñ ex colera
 peccante in qñtitate potius q̄ in q̄litate q̄a si
 q̄litate peccat; potius diffēctā induceret
 q̄ dyarrhā. qñ q̄ ex fluxu humoris ad inte
 stina a capite deflūtis et ea vel mōdicantis
 vel lubricatis et tūc emittit paciēs spūmas
 et ampullas iuz̄ illud ypoō. quibz spūmose
 egestiones apparēt. h̄is a capite flūma de
 fluit fluxus curat p diēte tenuitatē multitu
 do d̄oz ē m causa. h̄ ex a unie denē refrige
 rāta et humectāta. h̄ ex fluxu h̄oz a capite
 denē rōnatis restrictiua. Et hec de passio
 nibz ventris iam sufficient. :

De ydropisi re

Droopis ē error digestiue v̄tutis
 epatis tumore mēbroꝝ genesis vt

bicit ost. Vñ em v̄tus digestiua debilitat in
 epate sup̄fluitates multe gñant i corpe q̄ vi
 gore v̄tutis expulsiue exteri. t̄misse mēbro
 rū inflacōe; gñant. fit aut tribz de caus̄ ge
 neralit. ex recēcōe sup̄fluitatū p̄ter naturā. et
 ex fluxu hūiditatis p̄ter naturā. et p̄n c̄pali
 distēpancia q̄litate ipsius epatis. dū em sū
 p̄fluitates p̄ter naturā ētinent vt i mēstua
 emōroitate et hūidō i ex eaz̄ tēcōe d̄p̄imū
 tur v̄tutes sup̄fluitates gñant ex quibz mē
 broꝝ inflacō sequit. ex fluxu v̄o hūiditatis
 p̄ter naturā dissoluunt spūs. de bilitant v̄tu
 tes. sup̄fluitates ex indigestiōe sup̄uēctis
 inflacōe; mēbroꝝ efficiūt. ex q̄litate distēpā
 cia erāt v̄tus digestiua in epate q̄duplicat
 fm̄ iij. q̄litate d̄iūctiōe; et sic sunt iij. spēs
 ydropisi fm̄ excessū iij. q̄litate. pma ē lento
 flūma ex distēpācia frigiditatis et hūidita
 tis et d̄i ab alto flūate. scōs aut albū d̄i.
 scōa ē yppolara vel analara ex distēpācia
 frigiditatis et siccitatis. tēcia spēs ē achites
 ex distēpācia caliditatis et hūiditatis. q̄tra
 spēs ē typanites ex distēpancia caliditatis
 et siccitatis. fuit aut h° mō dū hūiditas et fri
 ditas in epate distēpanē v̄tus digestiua de
 bilitat. q̄ debilitata sup̄flua gñant. q̄ v̄tus
 expulsiua t̄msmittit ad exteriora v̄nde v̄he
 mēs accidat inflacō frigiditate et siccitate dis
 tēpata in epate. similit v̄tus digestiua distē
 pat et debilitat et aliqñ tūlū fit expulsiua. et
 ideo sup̄flua n̄ emittit v̄h ad autis exteriora
 h̄ sub carne ētinent. et ideo hec spēs d̄i yppō
 sarcha id ē sub carne vel iuz̄ carnē. Ex distē
 panacia aut caloris et hūiditatis p̄ dissoluōz
 spūsū debilitat v̄tūq; v̄tus sc; digestiua ex
 pulsiua. Vñ sup̄flua p̄ totū corpe nō expellū
 tur h̄ int̄ ventrē et siphas t̄mō ētinent. et
 hec spēs d̄i archites q̄a v̄nt eoz passus re
 sonat sicut v̄ter. archis em̄ v̄ter d̄i. Calidi
 tate et siccitate distēpatis spūs dissoluunt et
 sic debilitata v̄tūq; v̄tute sup̄flua ex indi
 gestiōe surgēcia p̄ alidū et sicū in grossā su
 moistatē dissoluunt q̄ n̄ expellunt p̄ totū corpe
 h̄ ita v̄ntē ētinent. et h̄ spēs typanides d̄i
 q̄a ad modū typani sonat v̄nt. In pma igit
 spēs ē inflacō p̄ totū corpe s̄ctis alba et moll
 digit. carnē imp̄ssus signū foraminis facit et
 paulatī in se postea redit. vrina ē discolorata
 alba et spissa. In scōa specie non est tanta in
 flacō. sed fetet eorum giro. vrina est disco
 lorata et tenuis. In tēctā specie est v̄nter in
 flatus et sonat p̄uissus sicut v̄ter. vrina
 rubea et spissa. In quarta specie extēditur
 v̄nter et sonat sicut tympānum. vrina est
 colorata et tenuis. collū et extrema efficiunt

C 52

C 53

Lib. 7

collū et extrema efficiunt gūlia et naves acu
 te oculi oculi et rotundi due pme spes possūt
 curati ante dhermaco; due scde ante dherma
 coez vix curat. h post dhermaco; nūq̄ ydro
 picū ideo in corpe tumidus. mollis. grauis et
 ponderosus et sitibundus qui q̄to plus bi
 bit tāto plus sitit et q̄ q̄to plus bibit tanto
 plus paulatī deficit etiā āplius inturgescit
 Talibz diuisimō de paciētibz diuisimoda ex
 hibetur medicina. eis tamē valent ventosita
 tis extenuatiua. humoris intercutanei d̄sūp
 tiua et virtutis destitutiuē in epate d̄forta
 sia de quibz oibz se expedit in viaticū est :

De Ictericia

CSA

Ictericia siue aurigo est cutis defeda
 cio absq; ipsius mēditate. et dicit̄
 in plat. q; tres sunt species ictericie
 crocea ex colera naturali viridis et nigra. pri
 ma vocat̄ aurigo q̄a cōtēnū efficit hominē
 ad modū auri. alia vocatur p̄gamitis id ē vi
 ridis. ex colera enim parua viridicant. ter
 cia melachiton id ē nigra quia ex colera nig
 gimate et adusta. fit autē ex fetore et ebu
 litione sanguinis in colera transeuntis. ex ca
 lore suphabundatē et sanguinē inficiētē. vñ
 defectum cum sanguine ad cutis supficiē et ip̄az
 interficiēt et immutatur. aliqui fit ex opilacōe
 superioris vel inferioris pori fellis. Unde co
 lera redundat ad epate et sanguinē inficit. ali
 quī fit ex apostematē vñ febre continua sangui
 nem imutantē et aduētē. aliqui ex corrupcōe
 aeris vel cibi et pot̄ corrupti. vel ex mōsu et
 pūctura reptil. vñ eo h. hys modis sanguis
 inficit et ad nutrimentū mēbroz trāsmisus
 ea fm suā infectionē inficit et corrupit. icteri
 ciam ergo maxime calidā hec d̄comitat̄. to
 ciū corpis infectio. d̄exte p̄tis calefactio. si
 tis. ois amaritudo. dolor frontis. tinnit̄. au
 riū. vñ ita colorata cutis spuma ē crocea vel
 viridis vel nigra. omnia que de corpe emit
 tūnt p̄dicto calore inficiūt ex opilacōe supioi
 cāta imutat omnia. Inferiora itaq; omnia
 sunt fiat valde tincta. Eouuerso autē est
 si ex inferiori. oia supiora sunt magis ticta
 et inferiora minus. Si autē fuerit ex febre et
 ex vi nature post vii. diē i aliquo die cōstico
 au n diminucōe et febris alleuacōe pacien
 tiz et sint homatis remissione tonū p̄cedit
 tal coloratio signat materiā febris tūc pur
 gari. Si autē fuerit vi sint homatis sicut so
 let accidere antē vii. diem piculum p̄tendit
 signat enim materiā p̄tere supiora vel p̄ter
 sui multū binē vñ p̄t sui fumositatē et adū
 men sicut expresse dicit gal. sup amphoē.
 Solet itaq; talis passio curari p sanguinis

minucōez. p infrigidancū et altēnciū ap
 pōicōez maxime sup regione epatis quibz
 pōssimē inficit ipse sanguis sicut in suo fō
 re. d̄ant itaq; interior et in dicta et in medi
 cina ea que tepmūt calore. mūdificant sang
 uinē et altēnt malā ipsam sanguinis dispo
 sūcōez et si fuerit ex opilacōe d̄antur ea que
 sūt diuerse virtutis et apitue non tamē
 nimis calide vt patet in viaticū est :

De Emoroid

C 55

Emoroid sunt quīz vne exites in
 ano ex quibz diuerse passionē sūt
 sez in laco retencō fluxus. qūz em su
 supfluitates vi nature transmitantur ad
 ptes et ruptis venis illis emittā corp̄ a di
 uēz egritudinibz liberat. h si fuerit fluxus i
 moderatus varias efficiunt passionē. qū
 vto p̄ter d̄suetudinē retinēt maxime egrit
 tudines d̄sequūt vt ydro picū. p̄tis. mam
 ma et melancolia q̄. Inflanē autē hoc mō
 supfluitates spisse et feculēte ad venarū ora
 descendentes ea inspissant et ingrossāt. Vñ
 fit inflacō aliqū orificia venarū ex intēsa sic
 citate coactant et inspissant. qūq; p̄ nimio
 fluxu vrunt et cyurgicis et cicatrizātur et
 tūc aut vix aut nūq̄ apūnt. aliqui ex sang
 uinis spissitudine venarū apita opilant. ali
 quī ex nimio sanguis. cumie et liq̄ditate p̄
 debito apūntur retencōez nimā hec sequūt
 grauedo capitis palloze faciei. liuiditas. ponde
 rofitas renū et copariū. d̄sposicio ad ydropi
 sim et ad p̄tisim nimii fluxū sequit̄ debili
 tas et extenuacōe corpis. mutacio coloris. do
 lor et t̄sio inferioris p̄tis corpis et si fuerit
 otinuis nimis imoderatus pessimas inde ge
 nerat passionē. Si vero nimis fluāt orifi
 cia venarū restringant ēstrictius medicinis
 paulatī tamē. maxime si fuerit morbo inue
 tentus ne sanguis subito repercussus ad ali
 qd membz resūdatur et prior morbo genere.
 Unde ypoctas. emoroidas sanati atiquas
 si nō vna relicta fuerit periculū erit. si vero
 nimis clauduntur aperitiuus et t̄refactiuis
 aperiat̄ :

De dolore renū

C 56

Dolor renū a grecis nefrensis dicit̄
 qui dolor affinitatē habet cum colēa
 passionē. differūt tū quia dolor co
 leticoz mutabil est et instabil. cottidie em
 mutatur de vno latere ad aliud latus. nefre
 ticoz dolor stabilis est. Pacimē autē lumbi
 siue renes aliqui ex timore. aliqui ex humoy
 ēplecōe. aliqui ex v̄tōsitate. aliqui ex lapide
 oia ista grauissimū inferūt dolorem. maxie
 si fuerit calor in causa cuius signū est vrina

intensa et dolor acutus et pungitius. si vero
frigibilitas fuit i causa cruda est vrina et lēt?
dolor lapis et arenule et alie supfluitates di
ueles in renibz generant sepe et hoc p̄cipue
ex potu aque limose et grossa dieta. Ex hijs
enim fiunt opilacōes in renibz vel vesica. et
quāq; in essenciā lapidis vel harenulay p̄ in
tenū caloris actionē tūsmutatur. hātes lapi
des concomitantē multa incomoda scz difficul
tas urinandis. colerica. et huōi em opilacōe
lapidis opilant vie urinales. aliqñ in pre
et fit stranguria quā q̄s cū difficultate et gutta
tūm mingit. aliqñ ex toto et tunc oīno dene
gat et dissuria dicit. ex huōribz em viscosis
in renibz et in vesica coagulatis fit calculus. in
uenibz p̄cipue fit in renibz. vteris autē in ve
sica q̄a collum vesice eis strictū p̄hibens na
turam epite unde lapis generant. vt dicit
ost. In pueris etiam ē vrina magis grossa
ex viscosa dieta. res autē viscosa magis ē ha
bilis ad coagulacōez et glutinacōez. et ideo
sepe in puulis generant. Cognoscit autē quā
lapis ē in renibz vel materia lapidis p̄ tormi
nacōez pedis et cope dexte p̄tis si in dextro
rene sit causa. sinistre vero si in sinistro. si vō
fuerit in vesica dolor aut circa pectus et p̄ito
neon sentitur. **De arena harenule venientes**
a renibz sunt rubea. vesica vero alba. Lapis
autē generatus ab humoribz viscosis dissol
uit facilius et educit. Ex harenul vero diffi
cilius soluit et curat. In mulieribz autē rari
gūat lapis q̄ in masculis p̄t meatū lāgioēs et
p̄t debilitatē caloris deiccantis humores
et putrifiantis et p̄pter purgaciones fre
quenciores. multa em supflua ab eis p̄ mē
strua educant. Sic infirmi sunt purgandi
i calid et acriōs sepe balneādi. cibarijs di
gestibilibz resiciēdi et potibz et medicinis diu
reticis apicis et mūdificatis resouēdi et assue
faciēdi et aliqñ arti cyruergice dimittēdi
maxie pueri. sc̄do adolecētes. i senectute vō
infectio p̄iculosa ē q̄a vltm pl. annū hec pas
sio nō curat vt dicit in amphote. quāq; nefes
tici vltm pl. annū nō sanant. etiā accidit in
voluntaria vrine emissio q̄ dyāpnēs vel dy
lectia passio vocatur et hec accidit s̄m ost.
p̄pter defectū orentiue v̄utis. multa enim et
fortis attractio humoris ad renes et multa
fit emissio supfluitatis ad vesicā quā ferre nō
sustinens a se recit per vrinam. aliquando
etiam accidit ex molliatione neruorum et re
laxacione lacerto p̄ in collo vesice. quandoq;
accidit p̄pter grauitatē sompni et multitudine
huōris vt p̄ i pueris ignōtiōibz et lectulo v̄i
nātibz et bibul eb̄. p̄t ei p̄m ē sustinētibz

hāc passionē q̄ semp si aut et vix etiam aq̄
lacari possūt vt dicit ost. vnde sicut eam bi
bunt sic eā statū mīgūt. aliqñ fit ex huōre
subito meatus urinales ostingēt et orentā
in humiditate vi opp̄ssiois educēdo. istā tur
p̄ in firmitatē paciētibz necessaria sunt rep̄
sua caloris et s̄ptica ofortatiua caloris renū
extinctiua et neruoz emollitoz ad statū debi
tū reuocatiua. hec fit p̄ potōnes et electuaria
p̄ cathaplasmaciōes et vnguēta. autē tamen
debet prudens medicus ne p̄ponat in hoc ca
su nimis humida. quia plus remollescēdo le
derent. nec etiam nimis sicca quia calorem a
cuesēt. h̄ modo ista modo illa vt ex frigidis
locis paciēs huēcēt et in frigidē. ex siccis
vero coarctēt huōditas et membz paciēs ofor
ret sup omia dieta fit temperata quā calida
nimis nocent renibz et lūbis. nimis etiā fri
gida digestiua v̄ntem retardant in substā
ria et coarctate epatis et osiliū est dare in ta
libz temperata et composita quā talis solet esse
materia atq; causa.

De hernia

Hernia dicitur pellicula ventris scz si
phat. crepatura. siphat enim q̄dam
pellicula ē q̄ membrorū nutritiuoz a
generatiua ē diuisiua sicut dyapnema di
pellicula q̄ inter spūalia membra et nutriti
lia m̄reposita. Quando igit ostingit siphat
vel p̄ discontinuacōez vel p̄ dissolutionē
rumpi. vel etiam p̄ calorem dissoluentē vel
humiditatē relaxantē emolliēt. etiā cōtingit
intestina inferius labi et in ossium testiculoz
scz folliculū non sine dolore recolligi et dif
fundi. fit autem ista pellicula diuisio vel elaxa
cio aliqñ a causa extrinseca scilicet a nimia
corporis exercitacione vt in lucta et palestra
Aliqñ ex conuulsione vel ex casu et huiusmōi
Aliqñ ex nimia membrorū sup̄tū cū disten
sione et conatu sicut ex nimio cantu clamore
et huōis. aliqñ ex causa intrinseca sicut ex ni
mia calois intēsiōne et humorū calidoz admie
ipsam pelliculā diuidēt et madēt. quāq; ex
nimia humiditate suoz et lacerto relaxan
te. quāq; autem modo accidat in p̄cipio
facilius curari potest et p̄cipue in iuvene. si
vero magna fuerit et inueterata etiā cū ruptu
ra neruū vix vel nunquam consolidantur et
difficile curantur vt dicit constantinus. So
let autem curari hernia per dietam et medid
nam et aliqñ per incisionē et cyruergiam. ta
libz igitur dicunt auctores vale s̄ptica
et consolidatiua et in cibo et in medicā sicut elec
tuaria intus sumpta et etiā fomentacōnes et
balnea inferius addita pariter et vngēta

Sup omnia dicit valē tenuitas diete et oti
nēcia in aqume a coitu et eiam omni motu
sup omnia eiam a ventosis et inflatiuis ta
libo est cauendū. quia dicit omētato: vnto
fitas maxime nocet hmois :.

De Arthetia

C. 57 **A**rthetia ē dolor et passio cum infla
tione et dolore. q̄ cum fit in articularis
manuū cytagra dicit. in articū vto
p̄dū podagra. infia di² sciatica. Habet aut
fieri ex sanguine colerico et humore fleuma
tico. Frēquēcius vto fit ex causa reumatica
sanguis agnosciē esse in causa ex rubōe loci
et calore ex eminēcia venarū p̄tis patientis
et totius corpis ex dieta calida p̄cedēte et hu
mida ex etate et rege de simili ex eo q̄ maxie
mouet in vte. colericius humor agnosciat
esse in causa ex dolore vehementissimo et huoz
tione et ariditate ac calore et p̄tis inflacōe
ex colore rubo cū croceo intermixto et maxie
mouet in estate et magis ex dieta calida et
siccā et in regione osimili. Depe eiam emit
tūtur multe colerice supfluitates p̄ vomitū et
sece ssum calida obsūt frigida p̄sūt flama
eiam agnosciē esse in causa ex fleumatica
habitudine regione dieta etate osimili ex in
flacōe loci ex dolore vehementi. rubore modi
co v̄ nullo de reumatica causa agnosciat ex
gnaudie capitis et humoz motu citillacō et
fluxus p̄ micham et spatulā sentiē. pessima
est hec infirmitas quia articulos et nervos
digitorū manuū et p̄dū etrahit substancialē
humore in manibz detrahit et osūmit et aci
das eas faciens clausas reddit ip̄tēs ad
opandū eas efficere osuevit n̄ odolis gilbo
tatis digitorū iūcturas deformes facit. Nec
infirmitas cito curē quia si fuerit iūcturata
v̄j: curatur maxime q̄n in duā duētē duri
ciem et nodosam. Materia itaq; p̄ccās debet
p̄mo curari cōgrua medicina subtrahi debet
sanguis et minui. si sanguis ē in causa caloz
eiam debet repatū frigidis. q̄nq; est causa
humoz frigidus et tunc debet fomētari ali
dis et ep̄lastis yngētis. a cibis grossis ab
stendū est et p̄cipue ab inflatiuis. nā ven
tositas sepe aggrauat moebū istum :.

De gutta sciatica

C. 58 **G**utta sciatica dicitur dolor qui nascitur
ex humoribus descendētibz in neruis
grossū q̄ est inter lacertos grossos
corpore hinc hauche vt dicit ost. Depe autē fit
ex viscosis humoribus in cavitate hauche se
co adunantibus. q̄nq; ex humoribus sanguino
lentis cū colem rubea intermixtis. et hec oia
causa sūt sepius doloris qui dolor descendit

in crura vsq; ad calcaneū et eiam vsq; ad
p̄dū digiti pedis cuius modū est vt dicit omē
tator q̄a ascia p̄ mediū corpore et tibie dicitur
neruis ad caullā pedis exteriorē. et deinde
vsq; ad p̄dū pedis digiti. et ista ē causa q̄ra
in passionibus scie dolor extēdit vsq; ad illū
digitū. inde est q̄ qui habet calcū in rembo
sentiūt eodē loco pedis fornicacōez et dormi
tacōez et p̄pter nerui opilacōnē. Unde non
possūt spūs debito modo currere ab illū locū
Dolor autē q̄n ē in vna pte q̄n in vtraq;
h̄ p̄ice ē in sinistra q̄n q̄n est in dextera. cuius
modū ē quia in dextera pte maior ē calor quia
materiā sibi collectam facilius digerit et dis
soluit q̄n in sinistra vbi est minor calor et ma
teria est magis composita. In hac passione
minor ē dolor pullaco pictura et ardo: maxie
in iuuenibus calide oplexionis maxime q̄n ca
lor est in causa et valet in illo casu minucio
sanguinis in sophena vna sc̄ que est sub ca
uilla. p̄ciens itaq; ē purgandus et sanāndus
sicut in arthetia. Cauere autē debet omnis
sciaticus sicut et arthetia a nimia plentitu
dine cibi et potus et p̄cipue a coitu q̄a maxie
acuit reuma et impedit digestione p̄pter spi
rituū et puri sanguinis dep̄dicōnē vt dicit
ost. Durget itaq; post corpus interius et tūc
localia ponant exterioris. alit enim p̄p̄dest
medicina exterioris que morbi ē causa prius
interius mituat vt dicit ost. dyas. mltū
p̄dest sciaticis si fomētatus fuerit locus do
loris cum calido fimo bouis. potēter enim de
siccāt maxime si cum galbano et ture et ace
to fuerit resolutus :.

De Podagra

C. 59 **P**odagra s̄m ost. est dolor pedum et
maxime calcanei atq; plāte cū distē
sione nerui atq; pullacōe. Nasctur
autem ex malis humoribus ad calcaneū descē
dentibus qui si fuerit frigidus et grossus nimia
fit extētio atq; tumor. h̄ non multū pungi
tiuis color. nec potest tamē magnus fieri tu
mor quia pedes poliati sunt et deenudati a
carne et ideo non possūt multū tumescere. tu
mor enim nascitur in carnosus mēbris. hec
passio nascit in suauē vitā ducentibus et q̄etā
qui parū se exercitāt. qui a supfluis humo
ribz corpa non emundāt maxime cū multū
omedāt atq; bibant. ex talibus em̄ generat
supflui humores qui reumatizant ad pedes
et maxime q̄n sūt debiles supflua materia
expellee non valentes. et maxime hoc acci
dit ex nimio coitu. totā enim ocat hēacōz cor
potis coitus ipse mouet vt dicit ipse ost. et
calefacit et ideo mouz humores et lapat hūoz

57

59

et rumpit. Unde accidit qd e muchi non po
 d igitant quia no coeunt. simil. k nec pueri
 nec mulieres nisi raro et hoc qa menstruis
 expurgant. Unde ypp. mulieres non pda
 gra; ant nisi forte menstrua deserunt. Nec in
 hemicas adueniens iuuenib; in vete in pl.
 dieb; curatur h; si in autumpno aduenit et
 durauerit vsq; ad hyc. ne difficile erit eam cu
 rare vt dicit in amphoe. cuius mcoez reddie
 ametator fm iudiciu astrolog. e sic pma in
 quit etas lune calida e et humida. scda e ca
 lida q sicca. tertia frigid a q sicca. qtra frigi
 da ethuida. In pma itaq; etate p caliditate
 dissoluie materia p humiditate diffundit. In
 scda etate q qtra obseruatur ipsa materia. In
 pma autē etate lunacois sequentis pfecte di
 gerit. Vide in scda etate lunacois calide et sic
 cte ex toto materia consumitur q in vi. sep
 timanas que sunt pl. dies plena sit curacio
 maxime in estate. in autumpno em et in hyc
 me materia est nimis opacta et inobediens
 digestioni. Materia igitur huius passionis
 pmo purget. deinde frigidis exterius in pu
 cipio repauiatur. non enim calida q dissolu
 tia proponenda in principio cum sit causa
 et unctia q si modo sit frigid a ne cruma pl
 iritatur. et ideo vtendū e in principio re pe
 cu tiuis foridib; in causa calida et tenui
 foridibus in frigid a ne forte materia inbu
 scat. deim; apponent suffragiacoes someta
 et vinctioes calide vel frigide put materia
 tunc requirit. leui dieta q tempata patiens
 vtatur. a coiu semp caueat. leue q medicoc
 exercitium iniungatur.

De apostemate

Apostema e supfluoꝝ humorū in mē
 bro aliq collectio putrefactionem fa
 ciens q tumore vt dicit ost. Contigit
 autē mēbrū apostemari aliqñ ex causa extero
 ri vt dicit ost. sicut ex passione vulnere. a
 suffactu et causione. ab omnib; enim ta
 lib; mouent humores et ad locū sepe con
 fluant patientē q mutuo se oculantes q cale
 fiant et putrescant. Aliqñ autē ab interiori
 sez ex habundancia humorū corruptorū qui
 sepe afluunt ad locū aliqñ q dicitur et hoc
 dupliciter sit qa aliqñ ex adunacōe materie m
 apō mēbro. aliqñ ex fluxu materie de vno
 mēbro ad aliud. et tal oflusus plures sunt
 cause sicut dicit ost. pma est foriditudo mēbrū
 expellētis qa qdam mēbra pncipalia q nobi
 lia eponeāt se a supfluis sicut cereb; ab hu
 more fleumatico se eponeat atq; sumo. Se
 cunda causa e debilitas mēbrū expiētis. mē
 bra em debilia capiūt supfluitates a supio

et foriditudo descendētes sicut artus caro et
Tercia causa e multitudo hūoꝝ q ai sunt sup
 fluū in maioriō vni e undūc ad minoēs
 mēbroꝝ q similia essēcia subintates et qd
 supfluit ad nutrītū fluit ad mēbrū q clau
 dit pncipalit materia q facit apostēa. Quae
 ra e largitas meatū p qd facile fluit hūoēs
 de mēbro ad mēbrū. Quia causa e liqditas
 hūoꝝ q subtilitas q de facili motu facili dif
 fundunt q diffusi in aliq modo recolligunt et
 ibi artitubie mēbrū coactati ducunt et ad
 putredine disp onunt. Sexta causa e supio
 mēbroꝝ qa naturalit supio mēbra capiūt
 supfluitates supioꝝ mēbroꝝ sicut mēbra ca
 pitū disponūt suas supfluitates qñq; ab
 laicos gutturis q sit qñq; qñq; ab mē
 bra pectoris et sit pipleuma q pleuritis q sic
 de alijs. Fit autē apostema hoc modo dū hu
 mores qñtatiue pccantes et a calore vel a
 vāte ex pili nō valēt excepti in cauitatib;
 mēbroꝝ ebulliūt q putrescūt q sicut pasta in
 furno posita ab igne desiccāt in supficie cru
 stulā quā recipit sub q manet ita humor col
 lectus p calore ebullitōis qñdam crustulā fa
 cit sub q latet humor putid; atq; tumet et
 tal tumor dicit apostema et aliqñ sit de vni
 toficate q dicitur bubo. aliqñ ex humore sim
 plici sicut ex sanguine sit flegma. cuius sig
 na sūt. tumor ex colore sanguinis durus. ppē
 multitudinē et calorem aquo h; a osumentē
 pulsus id est saltus. ppter vntofitate hie si
 moficate interpretentē. dolor ppter extensio
 nem. calor ppter calidam naturā. tumor ppter
 materie multitudinē. Fit etiam sic apostema
 ex simplici coleta q dicit hie spila id e sacer
 ignis p antifrāsim. Fit q aliud ex coleta pu
 ra q corodit mēbrū cui insidet q dicit a me
 dicis herpes est. stomenus qñ scipū corodes
 fit qñq; modo apostema de fleumate q di
 cit zimia hie palus qa hie i palude e mul
 tū supfluitatis et hie hie ita in hoc aposte
 mate cui hie impressis digiti dicit impressiōni
 qa fluxibilitatē digito impmēte cedite q in me
 dio foramen apparet qñ signū foramis. sed
 postea remoto digito dum materia redit ad
 mediū totū illud itez adiple. Isti apostemata
 sunt signa. albedo qa materia e alba. molli
 ties qa materia liquida. et dolor lentus quia
 materia frigiditate sua minuit sensibilitatē
 qñ ota vna signa in apostemate de coleta tu
 bra qa calor e multus cum materia valde cali
 da. rubra ai citrimitate quia coleta nō est tu
 bra sed crocea. magnitudo ad est doloris et
 pūcture qa materia e acuta ex melāolia sit
 apostema q si materia tota sūt ex fit sclitof

c 66

si p̄tin̄ intra et p̄tin̄ extra sit apostema. q̄a
 di. cancer ad similitudinē cancri. sicut enim
 in cancro doliū em̄it et brachia sunt extēsa
 lateribz. ita in hoc apostemate quidā tumor
 vice doliū ramulali v̄ro humorū sūt hic inde
 expansi vice brachioz. paulatī eciā serpit
 corrodoendo carnē et nervos insensibilit̄ ad
 modū cancri. Unde signa illius sunt ingens
 duricia quia cum sit materia terrest̄ris et me
 lancolica multū est compacta. color est liuidus
 quia materia non est ex tota nigra. color est
 paucus aut nullus p̄pter eius insensibilitatē
 q̄a materia duas habet mortificatiōas q̄lita
 tes scz. frigiditatē et siccitatē. corrodit autē
 sup̄ carnē suā et corūpit vsq; ad radices nē
 uoz et eciā inficit ipsa que attingit et ideo
 m̄ v̄bo iste pestifer est et durissimus ad curā
 dū. Inter ista autē corrosiua apostemata tal
 est ordo quia nolimetangere cancrōsū ē apo
 stema in facie et corrodit paulatī sed minus
 alijs. Carnē v̄ro magis. ad huc magis lup
 maxime v̄ro hirispila. fistula v̄ro non cor
 rodit s̄ putrefacit̄ iterius. carnē scz et n̄uos
 et trahit ad sanē et q̄siq; corūpendo nervos
 dissoluit ossa. Accidit autē frequēnt̄ ex vul
 nere male custodito q̄ suppositū os sanū in
 t̄ficiat. Unde nutrimentū adueniēs in sanū
 omutatur sic quia rumpit sup̄ficies et fluēt
 aliq̄ autē solidat. aliq̄ iterū rumpit et
 si fuerit multum inueterata vix curatur. In
 circuitu autē vulneris sepius multa cōsticia
 inueniunt et oriunt. Habet em̄ fistula iterū
 vulnus pfundū. in sup̄ficie v̄ro angustum
 atq; artū. Cancer v̄ro conūso. exteriū v̄o
 multū patet interiū angustat et ideo diffi
 cilius ē ad curandū. Aliq̄ nascit̄ fistula ex
 reūmate siue vulnere p̄cedente. aliq̄ ex apo
 stemate male curato et maxime q̄n̄ m̄mū hu
 mectat et sūt diuersa foramina aquā diuē
 si coloris emittentiā modo albā modo c̄tri
 nā. et si foramina in v̄no loco claudūt in alio
 nascunt. Sunt et alia apostemata q̄ ex oppo
 sita materia generantur et patet in antice
 quē est. v̄at car. humilū quia v̄rit vt carbo
 fit autē de materia valde furiosa et veneno
 sa et de materia opposita q̄d pat; p̄ lineas di
 uerſoz colorū. Habet enim virgulatā formā
 et sūt ibi q̄dā rubee linee sanguinee. et q̄dā
 croceee colerice. q̄dā sub albide et fleumatice
 q̄dā liuide melancolice. q̄dā flauae a sal
 so fleumate et sic de alijs hūoribz in actuali
 bus. Signa autem antice doliū intolera
 bil̄ ardua et punctio in pfundo in capite apo
 stematis pustula q̄dā oriatur siue sicca p̄tē
 dens aloē attestantē humori do minati In

collocatōe autē virgulā formā diuersoz colorū
 lineis distinctū videntur eciā q̄si trahi ad sū
 dum aī q̄dam filo adherente sup̄ficiē v̄fice
 l medio. Ad curandū itaq; apostematu solēt
 apponi in principio repulsiua nisi materia
 fuerit furiosa et venenosa vt in hirispila et
 antice. nam in talibz nō sūt apponenda re
 pulsiua s̄ potius mitigatiua ne materia ve
 nenosa ep̄paciā ad interiora mēbra et magis
 inferat nocimentū. deinde q̄n̄ apostema ē in
 statu solēt apponi solutiua. emolliutiua et ma
 tuatiua. ap̄to v̄ro apostemate siue rupto et
 educta sane i s̄stēdū est mundificatiō tādē
 os̄o idatius et bone carnis regeneratiō. Ad
 alia apostemata quoz sint homata sūt peiora
 ad fortiores medicinas p̄cedendū est sicut
 contra cancrū et fistulā. q̄ hūorū ibi s̄m̄ materia
 p̄tē ante paciēs p̄mo interiū est purgābus
 deinde localibz remedijs i s̄stēdū. contra can
 crū v̄ro v̄ritiū et carnis mortue corrosiuis
 est v̄rendū. contra fistulam de siccatiuis et sup
 tuis ac sanie mundificatiuis que si non p̄
 sint cyrurgie omittant. tucius enim vt aliq
 p̄ticiā corpis sanie corrupta v̄rat vel p̄ciat
 q̄ reliqua ps in posterū corūmpat. Contra
 apostemata v̄ro venenosa sicut contra antice
 cito et caute remediū apponendū quia cito in
 t̄ficiūt nisi solerit succurrat. Cōsiliū igit
 est vt in p̄cipio si aliud nō impediāt. fiat
 fleobothomia in eadē p̄te in p̄miori frōte
 loci collocatiōis. minuire enim in p̄te oppo
 sita in tali casu non ē tutū ne materia trahat
 ad corpus vel ad mēbz nobile cum sit v̄ne
 nosa sic necesse est vt t̄riaca cum vino ca
 lido p̄ os offeratur et sup̄ locū doloris limat
 q̄ si p̄bata sūt t̄riaca et v̄rit fuerit anteq̄
 materia sicca venosam extrah; et ita de sicca
 bit q̄ poterit ipsam puluerizate ad modum
 cinels et tunc recens est apponenda sepius
 donec rumpat apostema quo rupto nō est
 timendū p̄ticiū. Idē facit vitellū ouī cū sale
 pistatū et frequēter apostemati appositū. do
 locē enim mitigat et apostema rumpit vt di
 cit̄ omentatō. *

De Ulcere

Ulcera dicuntur q̄dam vesiculae que ex
 intercurrente humore sepius i corpe
 v̄ndiq; oriunt et v̄rat a os̄. in sine
 v̄ritici vlcera eo q̄ in sup̄ficie cutis acumi
 ne humoris faciūt solucōe; et t̄nūtat̄is quoz
 materia est subtil̄ humiditatis sanguinis vel
 colere ab interioribz ad exteriora vi nature
 vel synthomat̄is vsq; ad exteriorē corpis su
 p̄ficiē demābanda talia vlcera cutē defēdāt
 p̄ticiū et t̄tillacionem in carne generāt

C. 4

autē a carne eleuāt & aliqñ si otinua sunt le
pē pialū pconizant qui ab eis liber eTe de
fideat interius purgans a supfluis calidīs
& infectiuis humoribz non omittat. deinde
balneis siccis & medicis osumptiuis fm q̄
licet & qñtitate humoris carne et autē vlcē
satis se exponat. capula & diea nimis laxa
se contineat. labor & exercicio se non subtra
hat. de hīs dicit leuici xxij. :

De Puscula :

Puscula siue papule didimē q̄dā apo
stematice collectiones supfluitates
in exteriori corporis superficie minutā &
particularē gñate natūa sibi supflua & no cōtra
ad exteriōra corporis expellere q̄ sepe a supflui
tate passibili & corporis nutrimenta pullulāt &
ideo merito sapiētes pustulas siue papulas
eas vā: vt dicit hemig. et ideo dicitur pū
stale q̄ sunt q̄dā pue velle vel velle pu
tre dms vultē & ventis intrinsec. potentie
vt dicit phid. & etiā ost. Dicitur autē hec pu
stale variolē in puul. & etiā aliqñ in adultis.
in puulis autē tales pustule sunt salutifere &
sunt sanitatis p̄sencie vt dicit o mētor. ibi
Variolē de sanguis putridi nascunt corrup
tōe rē. Si em in puulis vel in adolescentibz
nō erumpit de futura lep̄ est imposte. formi
dandū. fuit em in puulis ex sanguine men
struali q̄ in vtero alebant q̄ vi nature ex pel
lit ad exteriōra & sic a futuro piculo liberant.
Similit̄ attingit in adultis et in sembo in fe
bre acra. crūm tales pustulas eūpe vi na
turā naturā febris ad exteriōra expellente et
ideo nec in istis nec in illis debz fieri epustio
ne materia etiā seāt intus cū sit q̄modo fu
riosa circa oculos tamē faciēda in hoc casu
leuis repustio ne sanies pustule aliqñ ledat
tūcā oculi vel pupillā. In omnibz etiā alijs
locis ca itus medius trahit natūa ad exte
riōra quantum potest p̄ter q̄ oculos. ibi em ē
materia repaciēda et alias deducēda ne ex
sicciosa & viscosa materia tenem ledat suba
oculoz. Caueat etiā nutrix vel medius tam
in puulo q̄ in adulto ne talis pustulātū velle
cūle vel p̄pter pruritū vel p̄t aliud r̄panē
seu aperiant ante tēpus maxime circa faciē
ne perpetuo deformes remaneant in facie ci
catrices. Alijs multis de causis pustule in cor
pore oriuntur nunc ex materia fleumatica albe
& molles et fluide. nunc ex materia colerica
aspera pūgentes et dure. nam colericus hu
mor inter carnem & autē diffusus suo colore &
acumine autē aperit et mordicat et infinitas
pustulas in cutis superficie generat. h̄ pue sūt
ac modice ad modū gram milij. et ideo talē

passio sic vā: ab auctoribz hēps milij vel
gnulosus. Unde dicitur puenit tales pustule si
sūt frequētes & omne pmo expedit vel mate
ria p̄cans debita pur rā: mediā. deinde si
corpus fuerit plectoriā flebotome siue ven
tolet debitis balneis desiccatis & osumptiuis
vngentis ogtuis paciens adiuet. :

De scabie

Scabies ē corruptō cutis ex corruptis
humoribz intantaneis corpori cū defor
macōe lesioz inferēs. sepe em vt dicit
ost. natura malos humores expellit ad sup
ficiē corporis vt mūdicet interiora q̄ si fuerit
subtiles & liq̄de de facili sudore & fumo dissol
unt. grossi vero sub cute pmanēt & corpi
scabiē introducūt. hum. vero sic inclutus int̄
cutē & carne si colerica fuerit et intentus sca
biē inducūt sicā nō saniosam cū fissum pru
rigine & punctum. Si vero fuerit humor fleu
maticus albā & grossā et squamosam & sine
pruitu magno scabiē facere osu. ut scabies
autē humidā saniosa cū delectacōe prurigio
sa aliōū sanguinē mixtū cū colēa demōstrat
frequēnt autē accidit ex nimia corporis rele
uacōe frequēnt etiā ex egritudine p̄cedente
Unde vitiū sequit depressio & supfluitatū in
cimentū. fit etiam q̄busdā inueterata sca
bies ex splem̄is vicio et talis de facili recidi
uat. scabies autē cū desiccatiuis & osuptiuis &
mūdicatiuis intus & exteriōris ē curanda. :

De impetigine

Impetigo ē intantanea hūoris corrup
tio inueteracōe; cū prurigine autē inferēs
Colerica em supfluitas q̄dā ē filiosa
ab interioribz ad exteriōra carnis superficie eieci
ta autē inficit et eam minutissimis pustul
re plendo scabiē sanā q̄si fuerit dispersam scis
sam & pruriosam efficiat. et hec infectio de
materia colerica vel melancholica nimis int̄sa
aliqñ cuti trahit vt dicit ost. Et di. hec pas
sio impetigo q̄a cū illacōe & pruritu maxio autē
& carne ledendo ipdit. Dicitur & serpigo q̄a ad
modū serpentis serpit in cute vt dicit atoz. re
pit et autē quā m̄hāt in q̄busdam sc̄m̄is vel
post scalpacōz; v̄dit fedā. Dec passio aliqñ
ad modū cinguli superficie membri v̄ndiq; de
at̄cingit et tal impetigo vel serpigo hēps an
guis a medicis nuncupat. Impetigo tamen
differt a serpigine q̄a sit de magis impetu o
sa materia & ignita quia de colera et ideo ob
longa facit foramina & stricta h̄ valde parua
et semp mouet sursum sicut ignis. serpigo
de minus ignita et ideo non mouet sursum
sed circumagit membra & circūquaq; se dif
fundit. Unde dicitur quasi serpens p gyrum

C 62

C 63

C 64

Lib. 7

hec passio est aucta subfungationibus et balneis apertis et supis mundificatis et expectatis humilitate et vnguentis. Inungat aut succo ebulli zabuci in papyrum in terra et huiusmodi pro te balneum aqua dulcis assuescat ut dicitur. dicitur autem quod extra hanc passionem valet spiritum hominis quod diu est ieiunus. Huius passionis semper associat prurigo seu pruritus quod immoderatus fricatio et scalpationis appetitus falsam quodam delectationem ingerens qualitatem ex humore calido et acuto inordinate autem a materia calida resoluta falsa autem talis dilectio et notitia quia cutis inducit ulcerationem et discontinuationem et sic in fine lesio; igitur et dolores.

De lepra

C. 65

Lepra est membrorum corruptio et humorum vitium habens a vasis et plenitudine in fontibus siue extrinsecis nam corruptio humorum nutritiua de facili corrumpitur membra que ex humoribus nutriuntur. omnis autem elephantia siue lepra semper habet principium a corruptione melancholicis. Unde dicitur quod lepra est passio frigida et sicca nam scitis ex coleta nigra intensa et putrefacta appens in superficie corporis. Nascent enim de quatuor humoribus putrefactis si tamen intensis et corruptis et in coleta nigram commutatis ut idem ibi dicitur. Putrefactio autem humorum quibus admisceetur melancholia propter eius qualitatem frigidam et siccam putrefactioni repugnantem non potest compleri in vasis siue venis quoad usque incorpore et motum faciat in membris in quibus compleretur putrefactio ex qua sequitur ipsa lepra. Melancholiam enim humor est propter suam duriciam et coactionem longam moram expectat ad sui putrefactionem si autem in venis aliquo casu putreficeret potius febrem quam lepram generaret. Diuersi huius autem leprae modi sunt quatuor humorum mutua intermixtione. Est enim una species ex pura melancholia et hec proprie dicitur elephantia ab elephantem animali maximo sic videntur propter morbum maximum noxamentum quod infestat patientem. Unde hec passio durior est ceteris tam propter opacitatem et difficultatem ad curandum et repugnantem. Secunda fit ex melancholia et fleumate et hec dicitur tyria vel serpentina a tyro serpente quia sicut serpens talis de facili dimittit spoliu et est squamosus sic patientes tale lepra de facili exoriae ex cutis superficie et resoluunt in quodam squama. Tercia species fit ex melancholia sanguinis infectione et dicitur allopiada et vulpina. allops enim grece vulpes dicitur latine. cuius appetus est calefactione sanguinis in epate estiuo tempe depilari sic patientes istam lepre speciem a supercilijs et alijs pilis

corpis depilari et spoliari notabiliter consuevit. Quarta est species ex coleta tuba corrupta in membris cum melancholia et dicitur leonina a leone tali animali calidissimo et fortissimo. Sed hec species lepre causa est ex humore feruissimmo et super modum malicioso et ideo morte leonino corrodit et destruit omnia membra. Est igitur ex melancholia corrupta principaliter elephantia ex corrupto fleumate tyria siue serpentina ex corrupto sanguine allopiada seu vulpina ex coleta vero tuba pessima leonina. Hec quatuor species lepre habent quodam signa communia et quodam specialia quibus ab invicem distinguntur. Uniuersaliter autem hec passio talia habet signa caro in eis notabiliter est corrupta et species immutatur. rotundant oculi et palpebre et rotundantur. aspectum habent scintillantem maxime in leonina angustiant naves et trahuntur. vixit tunc efficiunt potissime in elephantia. tuba rotunditates crescant in corpore multa minuta et dura et rotunda. crucium fit quodam insensibilitas et etiam aliorum extremorum vngues ingrossant cum quadam equalitate et quasi scabiosi efficiuntur ut huiusmodi digitorum articuli et manus quasi acide efficiuntur. corrumpit eorum anhelitus et eius fetore sepius sanis corrumpunt. carnis et cutis superficies redduntur vinctuosa intantum ut si aqua super fundatur non madescit cutis si elabitur quasi a corio madefacto. pruritus quoniam cum scabie quibus si scabie patientes maculis varijs nunc ruffis nunc lividis nunc nigris nunc subalbidis in corpore respiciunt tibie illoque maculis et pustulis proprie super abundant. nunc apparent nunc dispent. nunc extrinsecus erumpunt. nunc iterum se profundat. si vero inter pustulas tibiay super vna maiorem ceteris inuenit signum est lepre schemate. Signa autem lepre maxime apert in extremitatibus ut in motibus crucibus et in facie et proprie in musculorum corporis assumptione minoracione. Propter istas additiones lepre omnes quilibet species lepre habet suas proprias et speciales. Nam patientes leonina habent colorem magis croceum et citrinum et oculos magis scintillantes et eminentes et etiam multum mobiles. Cutem habent alijs asperitatem scissa sepe et diuisam proprie alijs etiam sunt pruriginosi et in fine in omnibus membris plus corruptis. patientes vero allopiada ex toto depilant. eorum cilia et supercilia valde tumet et inflant eorum oculi et valde rubent. pustulas in facie ruffas habent. ab eorum pustulis sanguis cum sanie sepe manat. nalis in talibus incassatus et deficit odoratus. fetet valde eorum anhelitus et maxime corruptus. sustinent in ginguibus. patientes tyria tuberositate et pustulas habent molles mollem et

64

sub albidā habēt autē ac tumidā & quamodo
relucētē i quamofitate nō modicā et pedicū
laciū vermiū multitud nō. has et alias pesti
mas habent ad oēs q̄ ex fleumate corrupto
ceginē forānt vt sputa in nunda viscosa
et saniosa & na res obduatas et hūiōi. oculi
eoz lacrimant & fluūt p̄t supfluitatis hu
mida resoluōe; putrefactionē paciuntur. la
bioz & gingiuaz et trachee arterie paciunt
a pericitate et efficiunt tūci. sanguinis post
fleobromā in liquidā defluit subaz. illud
autē q̄d ē solidū & albū vel subpallidū cū la
uae cito coagulat & in multa q̄ntitate. paciē
tes vero elephantiā coloz habent emolis. fa
ciam plumbēā. ciliōz paciunt depilacōz. oai
li eoz rotūdant. nates ostingunt. musculi
dumunt. et hoc ē commune in omni lepra in
licca pl̄ q̄ in humida. insensibilitate maioz
digitoz p̄cipue paciunt. tarde venit ad aug
mentū. h̄ cum veniet induit scissuras sang
uinis extractus liuidi coloris vel subnigri d
to coagulat & q̄nto magis fricatur tanto ma
gis demigat & indurat. in medio sunt quasi
vene albe. vel quasi rami neruoz. et illud est
omune in omni lepra. Nasciē lepra a causis
vacijs p̄tēq̄ ab humorioz p̄dictis si ut ex
cohabitacōe & cōtūtu & frequenti cōsualacōe
cum lepro. & contagiosus em̄ ē morbo & alioz in
fectiuus. Accidit etiā ex accessu et cōitu mu
lieris st̄ti a leproso p̄cognite. q̄ntq; accidit
ex p̄mis generacōibz vt ex corrupto sanguie
leprosi generacōis. Unde hec contagio q̄nt iuris
hereditariō transit ad ipsam prolem. Aliq̄
etiā accidit q̄nt concipit fetus tempe men
struorū. vel q̄nt ex corrupto lacte mulieris le
prose nutrit fetus. Aliq̄ accidit ab extrin
seco sicut ex aere corrupto & infecto ex mala
dieta vt ex cibis melancolicis nimis frigidis
et siccis vt ex carne bouina. a sinina. v̄cina
et hūidi. Aliq̄ ex cibis nimis calidis vt ex
nimis dūeno vsu fortis alliate pipiate et
hūidi. Aliq̄ accidit ex cibis corruptis & cor
ruptōi obediētibz vt ex carne porcina ḡn̄al
infecta & supereminata & v̄mo imputo et cor
rupto. Aliq̄ ex morū alicuius reptil̄ hūoz
& in herbōz subam corrupentis. Istis et alijs
modis sepe vidēt lepra in humano corpe ge
nerat. h̄ q̄ntq; modo generat vix ē curabil
nisi diuina manu p̄tēq̄ p̄fecte oīma. pal
liat tamē potest & p̄cari ne destruat ita cito
Caveat itaq; paciens a nociuis p̄cipue a cib
melancolie generacōis & etiā a cibis m̄t
suis sanguinis subtili ego dieta & quēnt
nutrit nō corrupibili neq; quēntibili. Si
autē sanguis sit in causa vt in alopecia p̄mo

de bz fleobromo. deinde purgari debita me
dicina. in alijs aut speciebz p̄mo debz p̄cedē
farmacia et deinde si necesse fuerit se purgare
fleobromo aliter non quia aliter noceret
vt dicit ost. Debitis ego & agruis medicis
debet vti interius et debitis emplastris & vn
gentis exterius vt sintomatibz occurrat
Ab curacionē vero lepre vel saltē palliacōne
vz in x̄ie vt dicit plato serps ruffus v̄ntē
h̄is albū. h̄ euacuato veneno cauda sc; p̄cisa
& capite ablato coctū poris i cito frequentē
assumat. eodē modo si v̄mū in q̄ dū putre
rit paciētibz sepe p̄met. Nec em̄ medicina
v̄til ē multis morbis vt p̄; in cetero de q̄ nar
rat idem q̄ v̄p̄o debet ei serpens cum alijs
omedeis p̄ anguilla vt eum inficēt quē ap
positū omedit & multo sudore emissio v̄sū re
cipiunt. :

De morphea

Morphea ē macula in cute veniens ex
nutrimentū corrupcōe. q̄d enim lepra
est in carne hoc morphea est in cute
Morphea autē alia ē alba ex fleumate. alia
nigra ex melancolia. alia ruffa ex colera siue
sanguine. Ista autē q̄ ē ex melancolia & fleu
mate difficil ē ad curand. h̄ ista q̄ ē ex sagne
facilior ē ad curandū. Tunc autē morphea ē
incurabil q̄nt cutis facies puncta acu sanguinē
nō emittit. Si vero sanguis fuerit subseu
tus curabil iudicat. morphea igit̄ tota in cu
te ē h̄ lepra in carne & in cute. Nec eadē infec
tio parū differt a gutta rosea que infiat fa
ciem q̄busdā puīs et mollioz p̄st̄ q̄ ex vi
scosis humoribz sanguinis a colericis inter
curaneis generat. Nec passio p̄mo sanguis
subtractione minuat et interiorū humorū
mundificatiue auertur. deinde subsumigacōe
et balneacione facies fomentat & poris ape
tis materia intercuranea euapotetur. deinde
mundificatiuis deficiatiuis locus paciēs ab
luatur. vngentis etiā debitis imungat. Di
cat etiam ost. q̄ contra istam infectionem va
let v̄ctio calidi sanguis leprosi. nā sangui
nem intercuraneum diuidit & perurit et con
sumit. Supra omnia autē contra hūismōi
passionem hūmoris intercuranei valeat did
tur sum̄ terre in balneis subsumigacōibz i pa
cōnibz et in succis. potui em̄ datus scabiem
pustulas et pruriginem mundat humores
superfluos inter carnem & cutem desiccat vel
ad lepram dispositos iuuat. :

De veneno vipere

Pest passioes sup̄ notatas accidit
hōmī ḡuissima & periculossima mors
p̄ venenum et passio. venenū autē cū

C. 66

C. 67

Lib. 7

ex tota sua specie pleniori hois fit otatiu
 subito interficit nisi remediū cicius apponat
Venenū aut aliud accidit ex corrupcoe ciboz
 et potuū. aliud ex moribus reptiliū vt serpen
 tū et quorūdam animalū. quoz humores et
 dentes sūt humano corpori venenosi. **V**enenū
 aut aliud ē calidū et sicū. sicut venenū tyri et
 vipere et hūiōi. **S**edā aut frigidū et sicū vt
 scorpionis. quoddā frigidū et humidū sicut
 atancee. venenū aut serpentis variat in mali
 cia vt dicit Auic. in. c. de venenosis. Nam ve
 nenū masculinū forcius est et acius q̄ femi
 nū. tñ femini serpentes plures habent dentes
 q̄ masculi et ideo putant̄ deteriorēs vt dicit
 Auic. **I**tem venenū senū prius est q̄ iuuenū
 et magnoz q̄ acutoz in eodē genere et acius
 est illoz qui habitant in montibz et in siluis
 q̄ illoz qui habitant iuxta litora et iuxta aqs
Ite prius est venenū qd effundit a vacuis et
 a ieiuniis q̄ repletis. **I**tem deterior est et aci
 cius in estate q̄ in hyeme. cicius em̄ et facili
 pungit serpentes in meridie q̄ in mane et in
 die q̄ in nocte. q̄ calore resoluū venenū vsqz
 ad extrema et in frigore et in frigido tpe qua
 si in vno loco ogelat. **V**enenū aut tyri et vi
 pere et alioz quorūdam serpenū q̄uis fit ca
 lidius. accidit tñ moris ab eis stupor et frigi
 dicas ppter mortificacōez et exsiccationē calois
 innati per otarietate veneni. **C**alor em̄ natū
 lis sua spatione et inflāmacōe calefacit corp
 qui tēpessus et quasi exsiccatus vi veneni. ex
 tremitates calefacit. vnde venenū calidū non
 agg. ztat languinē cordis calidū. sed resoluē
 do calore innatū. mortificat ipsū. **V**enenū aut
 reguli et basilisci tante est violencie q̄ adhuc
 existens in corpe adurit totū super qd incidit
 Vñ in circuitu cauerne eius nichil crescit nec
 vitescit. **A**ues volantes ex opposito cauerne
 sue subito interficit. et omne aial sibi appropi
 quans stupescit nec mouet. sed solo veneno
 aspectus eius flatu siue sibilo cadi. vel moriē
 et ille que mordeat liquefit et inflat et emittit
 vitus et subito moriē. **T**ante etiā fortitudis
 est venenū reguli. q̄ etiā si hasta eū tangeres
 per haste longitudinē. veneni senties violen
 tiā sicut narat Auic. de q̄dam qui cū lancea
 tetigit venē talē in india et statū cecidit mo
 tuū animalis suo. **S**igna aut lechomis basi
 lisci ē subita tñsmutatio corporis i vitide colore
 et mors inopinata. In loco vbi reguli amora
 venenū aspiciis pniciosissimū est. **I**nterficat em̄
 sepe infra duas horas vel tres. **C**uius morsus
 signa sunt ista. colicis acutis subita alteracio.
 singule mltiplicacio. mēbroz et pentina mlti
 gidacōe do micio. et palpebrz p̄sio clausio

fitim p̄uocat immoderata. vide p̄ adenti. qd
 moriat sola siti. **V**enenū etiā cuius dā aspiciis
 qui dicit spuens eo q̄ interficit per spūū suū
 ita est violentū q̄ interficit omne viuū qd tā
 git illud spūū. interficit em̄ prius q̄ sentiat
Sentit tñ lesus dolore in principio circa visce
 ra et accidit venenatis tenebrositas oculoꝝ et
 clausio et p̄funditas sompni cū spasmo et tor
 sione colli et pulsu inordinato nec val. et ita illd
 venenū aliqua medicina nisi sola obustio mē
 bri in quo est. vel p̄cācio mēbri q̄ obustio mē
 erurit et ostringit meatus ne venenū valeat
 ad cor penetrare. **V**enenū etiā draconis multū
 est venenosū et maliciosū. cuius venenitas
 maxime est in cauda et in felle. **I**llud venenū
 sequit maxima grauitas corporis inflant labia
 et accidit v̄ tigo et tenebrositas oculoꝝ et de
 struit facio. motus fit inordinatus et debilitas
 virtutis subsequit. **V**enenū scorpionis ē mor
 tiferū nisi cicius occurrat. arsurā et puncturā
 generat circa mēbz vbi est punctura et cū per
 ueniat ad cor. paciens sincopizat et resoluē
 in sudore. tandē ostringit cor et sua frigiditate
 ogelat. ex quo sequit mors et destructio aia
 lis. **Q**uere infra de scorpione li. p̄ultimo.

De morfu canis rabidi.
Morsus aut rabidi canis est mortifer
 et venenosus. Nam vt dicit Astā. ca
 nis frigidus ē et sic. cū coleta nigra
 dñā. que mutata et putrefacta et dominās cor
 poris. canē efficit rabiosū. fumositas em̄ resolu
 ta ex nigra coleta iam incensa inficit cerebrū
 vnde cū discurrat ad diuersas partes eas in
 ficit et efficit venenosas. vnde cū aliq̄ mo
 mordeat. et eius saliuā venenosa subintrante
 loā mortificationis inficiunt humores et spiritus
 et otahit venenū in spū ad loā simile siue
 gñacōi sc; ad cerebz et efficit homo rabiosus
 qui si aliū mordeat cū inficit et etiā rabidū
 illū facit. **V**nde tale venenū ē sume periculosū
 tū quia diu latet. tū quia se multiplicat. **A**li
 qñ etiā latet vsqz ad anni vniuersū. et tunc
 eadē die et hora qua fuit in spū. caput petit et
 frenesym facit. **N**anc venenositatē sensu na
 ture p̄cipiūt alij canes et sugunt rabiosū et la
 trant super ipsū ad terrendū eū vt dicit Ast.
 quia sentiūt eū sibi otatiū et nociū. **A**ccidit
 aut hec venenosa rabies maxime in autūpno
 quia tūc melancolia racione similitudinis mlt
 tiplicat et etiā in vere. quia per calore tempis
 dissoluē et non osumit et ita per calacionē
 intendit et egrediet p̄ter naturā. **T**ante etiā
 venenositatis est lingua canis rabidi q̄ facit
 canē nutantē sicut ebrū et aperto ore lingua
 de pendere et saliuā p̄tinue emittit incedente

66

C. 67

que cadēs in aq̄s ip̄as iñcīt. ⁊ bibētes ex eis
p̄tropicos efficit ⁊ furiosos Alias p̄petatos
canis rabidi. q̄re infra de cane. **N**eli aut̄ a
cambio vidēt in sōpnis terribilia ⁊ sūt timo
rosi. s̄t. ip̄idi. s̄i causa nascunt̄. ab alijs vidēi
timēt ⁊ etiā sic canes latēt ⁊ sup̄ oīa timēt
aquā ⁊ abhorēt. ⁊ tūc hec passio vix aīat
huicū est. **S**ūt etiā mīta alia venenosa ⁊ ve
nenoz̄ picula. s̄ de hīs sp̄alit̄ mēcio habē in
diuina sc̄ptura. ⁊ et̄ iō de alijs sup̄sedēdū ē. q̄
ad p̄is opusculū ista vice. **S**olū h̄ arbitro
aducendū q̄ venenū mīta ⁊ infinita mōdo
da in corpe opat̄. **C**ū ei tota sua sp̄s nature
⁊ oplexioni humane sit̄ oīa q̄ p̄ ualet in
corpe totā naturā distēpat̄ sp̄s ⁊ hūores cor
rūpit ⁊ aliat̄. sui malicia ⁊ acūmie q̄ nobi
lius ē in corpe s̄; regionē cordis p̄mo aggre
dit̄ ⁊ impugnat̄ aīalē sp̄m suo acūmine patit̄
in cerebro ⁊ p̄turbat̄. sensuū organa ⁊ eoz̄
opades subito debilitat̄. riuos oīat̄ ⁊ vul
neat̄ venas ⁊ artēlas iñcīt aspat̄ ⁊ corrugat̄
coriū ⁊ arsiū ⁊ mōdicatōez̄ in interioribz̄
generat̄. substācialē cordis ⁊ epatis humi
ditatē nūc incendit̄. nūc oīgelat̄. nūc dissol
uit̄. nūc resoluit̄. nūc penitus oīsumit ⁊ de
st̄rat̄. dū interiora oībit̄. exteriora infrigi
dat̄ ⁊ eōduerō. sepe corpi sup̄ficiē vhemētī
calore exteriori afficiat̄. ⁊ cū potēciali frigoē
sanguīnē in venis cordis mortificat̄ ⁊ oītrin
git̄. sui diffusiōnē p̄ mēbra corpus itumescit̄
nunc etiā pallet̄. nūc lucet̄. nunc viat̄ sub
ito. nunc nigelat̄. per macularū diuerſitatē
corpio exteri⁹ inficiētē sup̄ficiē eius mēloz̄
malicia inotescit̄ ⁊ abhominatōez̄ ⁊ nauſeā
horribilē s̄cho ingeit̄ ⁊ ipsa vitalia mēbra
acūmine suo penetrat̄ ⁊ corrodit̄. p̄t q̄ na
tura eius ip̄tū ferre nō sustinēs. dēſicit vlt̄o
⁊ succūbit̄ corpi p̄dūans hūores in sui filiu
dine oīat̄ ⁊ venenosos ⁊ noxios ip̄os efficit̄
et̄ iō p̄iculosū ē tangē corpa. q̄ veneno sūt in
freta p̄ euaporatōez̄ sepe inficiūt ⁊ corrūpūt
oīa q̄ sibi sūt p̄p̄inqua. **S**epe aut̄ oīgit̄ q̄
venenū in seā sit̄ nature horribile ⁊ inimicū
appeti⁹ ⁊ natura nō p̄t se. s̄ p̄t aliq̄ dulce
⁊ amīcū nature cui ē admirat̄. q̄ sepe sub sp̄e
dulcis ⁊ sapidi. occulta ⁊ latitat̄ vis veneni
Et̄ ideo docet̄ oīstā. vt̄ homo qui timet̄ vne
nū. non solū caueat̄ a fetidīs ⁊ amais. verū
etiā a dulcibz̄ ⁊ saprosīs. salis ⁊ acetosis ⁊
oīsumilibz̄. q̄ s̄b talibz̄ q̄ appetit̄ natura. sepe
veneni malicia palliat̄. **D**ocet̄ etiā oīstā. p̄
effectū agnosce q̄ venenū in cibis vel in pot̄i
bus ē assumptū. **S**i q̄t̄ m̄q̄t̄ in cibo p̄ pot̄i s̄
ferit̄ arsiū ⁊ subsecutus fuit̄ cito sp̄asmus
vel tumor in digito vel in vngula. venenosū ē

⁊ mortale. **E**x q̄ etiā apparet̄ signū veneni i di
gitis ⁊ vnguibz̄ q̄ sūt ex sumōſitatibz̄ corō
signū ē q̄ venenū iā p̄ualuit̄ cit̄a iteriora ex
q̄ iā se diffudit̄ ad extrema. **E**t sequit̄ ibidē
Siliter si ore hiauerit̄ ⁊ saliuā effluē fecerit̄
et̄ labia fomicauerit̄. ⁊ in lingua arbor fuit̄
atq; sudauerit̄. p̄cordia p̄stiterit̄ ⁊ obtene
brauerit̄ oculi. oport; vt̄ festine ad medicinā
alioquī cito moriet̄. **E**st̄ igit̄ ḡnalis medicā
oīa venenū in corpe sup̄tū vt̄ p̄mo vomitus
puocet̄ ⁊ sic sup̄ius vel p̄ clisteria inferi⁹. ⁊ ve
nenosa materia euacuet̄. deinde tyriaca q̄ ve
neni rep̄sua ē ⁊ oīp̄tū cū vino decoctiōis
ruthe offerat̄ ⁊ hoc tribz̄ diebz̄. deinde debet
purgari ⁊ balneari s̄m exigentiā veneni. ad
vltimū debet fieri fleuothomia. diēta debet
ordinari vt̄ nutrit̄ vincti⁹ ⁊ opilatis me
atibz̄ ad cor. ne vapor venenos⁹ possit̄ ad cor
exalare valēt itaq; in hoc casu nucez̄ magne
et̄ auellane. s̄ias sicce. attrahūt ei venenū ⁊
oīsumūt. ⁊ ideo valēt aī p̄dū ⁊ post̄. **D**icit̄
etiā oīstā. q̄ multū valēt balsamus cū lacte
mulieis oīa arsiū ⁊ dolore ex rebz̄ venenos⁹
Ite ibidē sequit̄. andromāth⁹ dicit̄ nullā si
isse causā oīficiēdi tyriacā nisi ad destruend
res venenosas. q̄ tribz̄ mod̄ sit̄. q̄a venenū
deficit̄ ⁊ oīsumit̄. multa ei ēcipit̄ deſiccātia
Ite venenū v̄tute sua expellit̄. q̄ mīta ēcipit̄
q̄ occulta p̄petate veneno oīm̄ia. **I**te mēbra
oīvitat̄ ⁊ iō eis oīa violentiā veneni ad resis
tendō vires attribuit̄ mīta em̄ recipit̄ oīforti
tina. **Q**d si tyriaca haberi nō pot̄it̄ ⁊ piculū
ē in mora. alleū vt̄ dicit̄ oīstā. oīſſet̄ ⁊ v̄h ad
dissoluendōz̄ cū gallia crassa decoct̄. ⁊ ius deē
ad bibendō. veneno ei rapuḡt̄ ⁊ m̄ro mō iteri
ore arsiū mitigat̄. ⁊ iō tyriacarusticōz̄ allū
nūcupat̄. **S**n̄ alleo dicit̄ valēt ius galline s̄m
oīstā. **D**icit̄ etiā in li. de simplicia medicā. q̄
dā repugnat̄ veneno ip̄m attrahēdo ab iteri
oribz̄ calore ⁊ s̄btilitate substācie sue sic gal
lus ⁊ gallia fissa. sup̄posita venenosō m̄osui
Quedā ei repugnat̄ s̄ilitudine et̄ s̄btilitate
substācie sue. oīa substācia veneni. ⁊ iō sua
s̄ilitudine venenū ad se attrahūt vt̄ caro tyri
cā p̄petate occulta repugnat̄ etiā q̄dā oī
ſita ⁊ simplicia efficacia ⁊ v̄tute. sic calamū
succ⁹. caulis. oīobi. ḡn. ⁊ citri. p̄pitō. natur
cū. ruta. sal. porū. aristologia. nucez̄ oīmes
te cū ruta. radix aspagi. ⁊ sem̄ ei⁹. balsamū
acetū. s̄aguīs lepoīs. lac asine. v̄ſa pueroz̄
heric⁹. testiculi ceruini. ⁊ afimmi. sicca ti ⁊ bi
biti. castoreū. alleū. gēdāna. mēta. dyp̄p̄anū
et̄ mīta alia infinita. **Q**uia ei mīta sūt venoz̄
picula. ideo diuina loītas mīta sup̄ addit̄ an
tidota ⁊ media. s̄ ista exēpli ḡn̄ iā sufficiāt

De remedio contra morsum canis rabidi
Qontra morsum canis rabidi et aliorum venenosorum animalium solent a peritis vulnera cum igne vel ferro dividi et purgari ut sanguine extracto venenum effluat. solet apponi sanguisuga et ventose ut venenum ab interioribus extrahatur. Interius solent dari ista que veneno repugnant. siue sint simplicia siue composita. siue tyriaca extractus super vulnera similia cathaplasmae fiat nucis pistata cum alioleo ruta et sale. valent enim nucis omestes. et supra morsum posita. **C**um predictis dicit dial. quod cancri fluxibiles habent oculum virtute contra hoc venenum. Et ideo docet ista talibus dare tyriacam cum aqua cancrosum fluuialium. **C**anis etiam cancrosum cum genciana singulariter est remedium contra huiusmodi morsum ut dicit idem. Et etiam contra hominis morsum rabidi specialiter valent ista. scilicet hircus capri folij. cepe. ruta. nucis. allia. sal. fructus. si quis. menta. corobum. **D**ec omnia vel aliquid cum aceto et melle talibus morsibus salubriter opponunt ut dicit ista. **D**ec etiam omnia venenum attrahunt et sua caliditate et siccitate dissolunt destruant et consumunt. contra morsum et punctum scorpionis oleum in quo submergitur vel decoquitur super punctum appositum. summum remedium est. **I**tem si accipiat ut idem scorpio vel alius et stritus siue pistatus super vulnus apponatur utilissimum est. reuertit enim venenum in se ad corpus unde erunt. **I**tem dicit ista. quod mulum valet butyrum bouinum contra venenum scorpionis. **N**am butyrum unctio fixa sua opilat caliditate dissoluit et consumit viscositate et humiditate sua mundificat et abstergit. **B**utyrum ergo omestum ad cor ascendit valent etiam cancri fluxibiles si eorum cinis vel ipsi cocti vel assati sub cinere dentur cum lacte asinino ut dicit ista. **A**d idem valet castoreum et sulphur ut dicit idem utrumque enim calidum est et siccum in quarto gradu. et ideo valent contra venenum frigidum. quia dissolunt caliditate et consumunt siccitate. **C**ontra morsum colubri serpentis et vipere venenum primo ventosis vel alio modo de vulneribus vel punctura subita extrahatur. **T**yriaca cum vino decoctionis genciane ul tute ul mente offeratur circa locum. et supra vulnus tyriaca apponatur. **I**dem fiat allio sale strico vel cum ruta si defuerit tyriaca. restringit ut foras in principio morbum in quo fit morsus vel punctura. ne possit summi veneni liberet erumpere ad interiora et iterum cum veneno repugnans occurrat. **D**icit etiam ista. quod contra huiusmodi venenum valet cibus galine. et simus agnitivus et succus de fructibus malorum granatorum. dissolunt enim ista venenum et spauant consumunt ut dicit commentator. **D**ec de venenis et eorum remedijs nunc sufficiant.

De medicina
Ad exhibenda contra varias infirmitates et pericula debita et congrua indiget prudens medicus circumspectione et cautela. nichil enim plus impedit salutem infirmorum quam ignorantia et negligencia. **C**um aigitur ex parte medici erigatur ut nichil omitat de contingentibus. necesse est ut in hijs que ad medendum pertinent industria diligens sit et in omnibus circumspectus. **P**ortet itaque medicum ad hoc ut efficiat oportet agnoscere complexionem hominum complexionem et amplexiones tam morborum quam humorum dispositiones temporum. conditiones sexuum et etatem. **A**lia enim medicina erigitur in hyeme. alia in estate. alia in morbi inchoatione. alia in statu. alia in declinatione. **A**lia erigitur etas puerilis alia decrepita vel senilis. alia sexus virilis. alia muliebris. **P**ortet etiam ut agnoscat causas et occasiones egritudinum. signa et accidentia singularium infirmitatum. **N**unquam enim secus aliter poterit dari medicina si causa morbi fuerit ignota. **P**ortet ergo cognoscere verum medicinam complexionem. virtutes. et operationes. nisi enim cognosceret que medicina simplex que composita. que frigida. que calida. que corporis sit immutativa. que sanitatis conservativa. que infirmitatis curativa. que laxativa. que constrictiva. nunquam secus procedere possit in medicina. **E**t ideo necesse est cognoscere herbarum et aliarum rerum medicinalium qualitatem et gradum diversitatem que calida et sicca. que frigida et humida. in quanto gradu si vult in suo officio non errare. **I**deo oportet cognoscere morbi diuturnitatem. tractatam. simplicitatem. quantitatem et qualitatem et patientisque virtutem et debilitatem. **N**am morbo cronico et diuturno fortiori indiget medicina quam si recens esset. siue novus. **S**implex etiam morbus simplicioribus et ex contrariis compositis tractarijs et compositis est curandus. **S**implex enim medicina infirmitatem compositam raro curat. contra calidam itaque causam frigida medicina. et contra frigidam calida. et contra mixtam mixta generaliter sunt ponenda. unde cautus medicus morbum cognoscens secundum quantitatem et qualitatem morbi temperat quantitatem et qualitatem antidoti. **I**tem quando videt causam morbi esse ex replecione curat per evacuationem materie et inanitionem. quando vero ex inanitione sanat per replecionem. **O**fficium itaque boni medici consistit in causatum morbi et circumstantiarum causa inuestigatione. per aspectum enim et tactum per urinam et per pullum infirmitatis materiam inuestigat. **C**ognita autem causa si materia latet in profundo. huiusmodi attractivus ut si materia est in remotis partibus et extremis nititur materiam ad stomachum

attahere vt inde facilius deducat. Si vero fuerit materia dura et compacta quibusdā vt dicitur digestiuis diuisiuis et incisiuis vt sic materia mollicet et ad eductionē facile perparet. Completa itaq; digestionē materie et attractionē vti tercio quibusdā lapatiuis vt materia digesta et attracta per ouementē regionē educat vel per vniū vel per fecessū vel per sudorē materia em̄ ouementē euacuatā vt dicitur quarto quibusdā confortatiuis vt natura que ex violētia medicine fuit debilitata et lassata confortat. Confortata autē natura vt dicitur quibusdā resumptiuis et restauratiuis vt illud qd vi morbi vel anti dicitur est de predictis restaurat. paulatim autē et non subito est restauratio faciendā diēta ogra et temperata. Solet em̄ natura in sic euacuatā multū appetere et ideo sepius pl̄ accipit qd digerere possit nisi a cauto medico in diēta regimine tueret. Tandē repata natura et in statu pristinū restituta docet vti quibusdā p̄seruatiuis ne sanatus in prius recidiat. Talis sūt ouementia balnea m̄ nucōes electuaria et exercitia moderata talia em̄ calozē naturalē excitant a superfluis natura exoneant humozibus digestionē adiuuat et confortat. Si vero fuerit materia fluida a nimis laxa vt dicitur restrictiuis desiccatiuis et repassiuis. Materia vero restricta cautē medicis sol; dare ouementē lapatiuā medicinā que educit humozes prius dissolutos et iam restrictos ne ibi remanentes vel ad aliā p̄tē defluentes putrescant et sic feb̄ vel aliā infantant passionē. Paulatim autē solet fieri restrictio et repassio ne materia subito repassa reuertat ad aliquod mēbz nobile et maiore generet lenonē. Similit̄ et purgatio solet fieri per intervalla ne fiat purgatio repentina tribo igit̄ in odis solet fieri medicina sc; dissoluedo et restringendo restaurando aut em̄ repleta dissoluedo aut dissoluta restringunt̄ aut dep̄dita in corpe restituant̄. Sic lapam̄ itaq; medicinis laxatiuis vt scamoneatis restrictiuis vt achacia et opiat̄ restauram̄ abis et p̄tibz nutritiuis et electuarijs ad hoc preparatis sic collige igit̄ ex predictis breuit̄ qd medicis istoz domos et patrias vishat et frequenter in h̄m̄cau causas et cōstācias inuestigat. Medicinas varias et otarias preparat oparat et dep̄tat istoz abditā mēbz et occulta tangere et abstergeat non reulat. Qualecūq; spūs et sanitatis oibus repro mitit suauit̄ et leuiter v̄dā v̄dā et incidenda incidere se asserit et ne pars sana corrupat p̄tē vit̄ putri

dā et prescidit. Dolēte parte dext̄ in sinistra parte non parit. a sectione vel a sua etiā pro lacrimis patientis bonus medicus non desistit. medicina a mariubine dulcedie aliqua palliat et abscondit. Bibit et gustat de medicina quous sit amara ne infirmus abhorreat a cibo et potu egrū respicit et frenat. Illū suo exponit desiderio de cuius salute diffidit prius et despectat. amaris et corrosiuis carne putridā et corrupcōi dispositā amputat. ac desiccatiuis sanie fluidā mundat et depuat post mortificatiua et vitiua quibusdā letificatiuis dolozē vulnez mitigat et mūdificato vulnē loū vulnecis consolidat atq; sanat. Et quia plus ledūt int̄t̄ca mala qd ext̄t̄ca prudēs medicus de mitigādis amādis int̄t̄cais dolozibus primo curat materiā ibi durā et corrupcā interiūs digestiuis medicinis vt opimelle vel siropo accoso. Primo diuidit et incidit et digerendo ad ext̄t̄ca et euacuatōem obedientē facit. Quia sicut in p̄cipio amphidicē digesta medicari oportet et mouere nō crudā digesta vero materiā atq; habili reddita ad euacuatōem; eā dissoluta medicina attractiua ab interiōribz et remotiōribz p̄tibz ad ext̄t̄ca attrahit. Et ad hoc valēt que dam amara vt perapigia yenalogobion et alia aloata quia amara citius penetrāt ad remotas partes et ext̄t̄ca magis purgant qd alie medicine. tercio materiā sic digestā sic attractā medicina ogra euacuat et expellit. caute tñ ne nimia fiat euacuatō nocet em̄ corpi qd inde debilitat qñ plus de bonis humozibus qd malis euacuat. iuxta illud p̄p̄ multū repente euacuate aut repellere. calefacere aut infrigidare fallax est et nature penitus inimicū. Considerat autē bonis medicato materiā egritudinis et locū materie et eiam vires patientis et secundū hoc variat medicinā. Si em̄ materia siue humoz peccans euacuat̄ multū confert egro. si vero non infirmus amplius molestatur vt dicit p̄p̄.

De medicina attractiua.

I Medicina attractiua opat p̄ substantie subtilitate et calozē. subtilitate sua facilius penetrat sū ferri. sū aliq̄ m̄tus spūs siue hūores qui latēt in p̄fido. Itē medicina digestiua ē necessaria. qñ materia ē multū dura et opacta. Incidit ei et diuidit materiā et sic ad expellendū aptā reddit. Et ideo opat p̄cisua et attenuata aut subtilitate sue sbe coopate calozē p̄tē materie sepat vt p̄ in diureticis. Itē medicina laxatiua aliquā purgat materiā digestā dissoluedo et attrahēdo vt scamō recepta in stōcho sumū subtilē

C. 70

facile penetrantē a se emittit & humores dissol-
uens abhominabiles naturae reddit attrahit
q; eos adiuuante virtute expulsiua & attrac-
tos a se cicit & expellit. Quedā laxat sua vis
cohsitate lubricando. vt mer. uatilis malua &
huioi. quedā vero acumine humores penetra-
do vt euforbii. quedā sua glutinositate com-
primendo sicut mirabolani. quedā sua saluigi-
ne intestina morbi cauēdo vt semen attripli-
cis. Quedā vero dulcedine sua et humiditate in-
testina infundendo vt cassia fistula. Itē medi-
cina strictiua opaf per frigida grossa i sub-
stancia. Nam frigida ptes coadunant & par-
tium suarū grossicie penetrare phibent vt galla
quāq; grossos generat humores vñ stringūt
opilando & virtute reuentiuā confortando vt
elcula. Quedā restringūt specialit sanguinē
vt corallus. tonis. emathites. plantago et
huioi. quedā ventē vt cadina. m. oca. rosa. &
huioi. Item medicina induratiua est. que ul-
ma teriā coagulat & malaginat. et hec opaf
per valde frigida sicca. vel humida vt phillū
sempuina potillana. solatrū & similia. Item
medicina mollificā opaf per calida mediocri-
ter & multū humida. similit & matuificā. Itē
aperitiua. reitiua & attenuatiua hnt virtutē
aperit em. meatus opilatos & attenuat visco-
sos & hoc facit per calidū atq; sicca. Item mū-
dificatiua opaf vel dissoluendo vt calamentū
vel mollificādo vt cassia. fistula. malua. & ter-
restritate et siccitate sua sordes abstergendo.
Sūt autē mltē alie spēs & diuise. sicut mortū-
ficiua. corrotiua. reitiua. diaforetica. repul-
siua. mitigatiua. & huioi de quib; tractat in
li. de simplici medicina. Sed h' de appetitibus
infirmatū & medicinarū obdicionib; put ad
presens opusculū p̄tinet hinc imponemus.

Explicit liber septimus Incipit octauus
de mundo & corpibus celestibus.

Postq̄ auxiliante deo tractatū
de diuinis nominib; de an-
geloꝝ appetitib; necnon de
homine et eius p̄tib; acci-
dentib; et ipsius obdicionib;
impleuimus. restat vt manū
ad proprietates mundi sensibilis q̄tū nobis
dat de sup manus apponamus. vt materiā
diuine laudis ex appetitib; & opacionē possi-
mus elicere obdicionis. Inuisibilia ei dei per ea
q̄ facta sūt intellectu percipiunt vt dicit aplūs
Et ideo aliq̄ mundi huius et ceteroꝝ ipsi
proprietates hinc opusculo. breuē sub op̄atio
inter se re apponimus. vt p̄ similitudinē. p̄-

tatū corporaliū. intellectu sp̄iali et misticiū faci-
lius in diuinis scripturis intelligē valeant.

Apprietatibus itaq; mundi inchoandū est.
Undus itaq; vt dicit Hieronimus di-
cit tribus modis. Nam mundus dicitur
diuinus intellectus. mundus sc; ac-

chetipus incorporeus. inuisibilis & eternus ad
cuius exemplū mundus sensibilis est creatus
sicut dicit Boetius. Tu aucta supno ducis
ab ethere pulchrū pulcherrimus ip̄e mundū
mente gerens. similitq; ymagine formās ec.
Secundo modo dicit mundus oia que celi ambitu
continent vt celū in quo sydera lucēt. ignis in
quo oia calent. aer in quo oia viuēcia sp̄iat
et vigent. Aqua que ter & latera circūcingit
terra que oia inferiora sustentat atq; nutrit de
quo dicit mundus per ipsū factus est. Tercio
dicit homo minor mundus. q; totū mūdū yma-
ginē in se representet. Est itaq; primus mundus
eternus in diuina mente eternalit pmanēs
sedus mundus perpetuus est diuina voluntate
esse perpetuū et originē ex illo et t̄hēs. t̄ca
scdm quōd est perpetuus. fm quōd est caducus
omniū similitudinē in se gerēs. De p̄mo autē
mundo & de tercio in precedentib; dictū est.
Nunc de mundo sensibili dicendū est. Mun-
dus igit vt dicit Marcianus. est ymuerfitas
creatorū aglobata in spere modū. Nam mūdus
sphericus & circularē habet spēm & figurā. Nec fuit
vt dicit Marcianus. alia figura mūdū ita cō-
grua sicut orbicularis et rotunda & hoc p̄t
ymuerfitatis pfectionē & p̄t illā quā habet
in esse perpetuo cū suo opifice qui sine caret &
principio figuratōe; Mundū autē totū p̄bi in
duas ptes diuiderūt. quarū nobilior et sim-
plicior pars superiōr & actiua a circulo lune se
extendens vsq; ad planeticiā regionē. Altera
pars ē inferiōr passiua. que a lunari globo inci-
pit & vsq; ad centū tertē inferius se p̄tendit.
Istū particularem mundū inferiōrē describit
mar. Mundus inquit est circularis ex quorū
elemētis cōtē totis in spere modū aglobatis
terriā in medio vndiq; desitā. eternis celi rap-
tibus circūactis. Ad istius mūdū opificiōem
creauit diuina virtus primordiale materiā
in qua velud in quadā massa erant potencia
lit quatuor elemēta non distincta sicut modo
erāt p̄mixta. & illa massa yle a platone in ty-
meo est vocata ex qua diuina sapiēcia oia ele-
menta & elemēta op̄sūt & p̄dūit & p̄p̄is
qualitatib; in reziōnib; ordinauit singula
et distinguit. Nam qd in illa materia calidū
fuit & siccū cessit in materiā ignis. qd uacione
sue leuitatis diuina sapiēcia superius colloca-
uit. Qd vero frigidū et siccū in summa fuit